

EFNISYFIRLIT

ÁRSSKÝRSLA

AFKOMA	5
LÍFEYRIR	7
IÐGJÖLD	8
TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA	9
ÞRÓUN Á VERÐBRÉFAMÖRKUÐUM	11
INNLEND HLUTABRÉF	11
INNLEND SKULDABRÉF	12
ERLEND VERÐBRÉF OG GENGI GJALDMÍÐLA	13
INNLENT SKULDABRÉFASAFN	14
INNLENT SKRÁÐ HLUTABRÉFASAFN	14
ERLEND VERÐBRÉF	15
HEILDAREIGNIR OG ÁVÖXTUN	15
FJÁRFESTINGARSTEFNA	16
RÁÐGJÖF	17
LÁN TIL SJÓÐFÉLAGA	19
SÉREIGNARSPARNADUR	21
STJÓRN OG STJÓRNARHÆTTIR	22
ÁHÆTTUSTÝRING	31
HLUTHAFASTEFNA	35
SÍÐA- OG SAMSKIPTAREGLUR	38
STJÓRN OG STARFSMENN	41

ÁRSREIKNINGUR

ÁRITUN OG SKÝRSLA STJÓRNAR	44
ÁRITUN ÓHÁÐS ENDURSKOÐANDA	46
YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS	48
EFNAHAGSREIKNINGUR	49
SJÓÐSTREYMI	50
TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA	51
SKÝRINGAR	52
KENNITÖLUR	74
TRYGGINGARDEILD - SAMANDREGIÐ	74
SÉREIGNARDEILD - SAMANDREGIÐ	75
YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS 2018	76
EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2018	77
SJÓÐSTREYMI 2018	78
YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS 2018	79
EFNAHAGSREIKNINGUR 31. DESEMBER 2018	80
SJÓÐSTREYMI 2018	81
YFIRLIT UM BREYTINGU Á HREINNI EIGN DEILDA TIL GREIÐSLU LÍFEYRIS 2018	82
EFNAHAGSREIKNINGUR DEILDA	83
SJÓÐSTREYMISYFIRLIT DEILDA	84
REPORT OF THE BOARD OF DIRECTORS	85
INDEPENDENT AUDITOR'S REPORT	87
STATEMENT OF CHANGES IN NET ASSETS	89
BALANCE SHEET	90
STATEMENT OF CASH FLOWS	91
FINANCIAL INDICATORS	92

AFKOMA

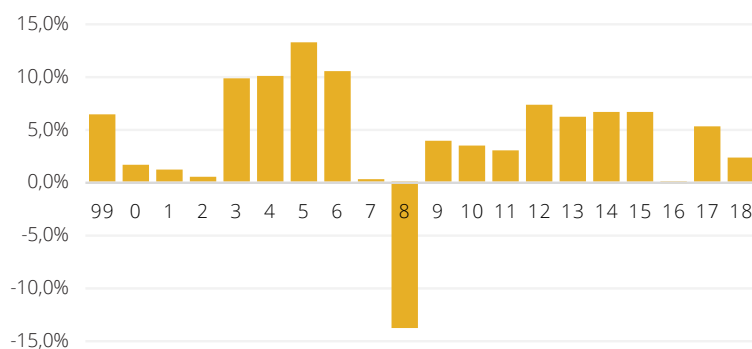
Ávöxtun samtryggingardeildar SL lífeyrissjóðs á árinu 2018 var 5,5% sem samsvarar 2,2% raunávöxtun. Raunávöxtun sjóðsins síðustu fimm ár er 4,1%, síðustu tíu ár 4,4% og síðustu tuttugu árin er raunávöxtunin 4,2%. Fjárfestingartekjur sjóðsins á árinu námu um 8,8 milljörðum króna. Í árslok var vægi erlendra verðbréfa um 28,2% af eignum sjóðsins og nam raunávöxtun þess eignasafns um 2,8%. Raunávöxtun innlendra hlutabréfa sem vega um 8,8% af eignum var -2,1%. Innlend skuldabréf skiluðu 3,5% raunávöxtun en þau eru um 62% eignasafnsins.

Langtímarau návöxtun

Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem gefur honum tækifæri til að horfa til langs tíma við val á fjárfestingarkostum. Reynslan hefur sýnt að þeir sem eru tilbúnir að taka á sig verðsveiflur til lengri tíma er umbunað með hærri langtímaávöxtun. Meðalraunávöxtun á árunum 1999 til og með 2018 er 4,2%. Tuttugu ára meðalraunávöxtun sjóðsins er því vel yfir því 3,5% ávöxtunarviðmiði umfram vísitölu neysliverðs sem miðað er við í tryggingafræðilegum uppgjörum lífeyrissjóða.

Söguleg raunávöxtun samtryggingar

	2014	2015	2016	2017	2018
Hrein raunávöxtun	6,7%	6,6%	-0,2%	5,3%	2,2%
Fimm ára meðalávöxtun	5,3%	5,9%	5,3%	4,9%	4,1%
Tíu ára meðalávöxtun	3,8%	3,2%	2,3%	2,8%	4,4%
Tuttugu ára meðalávöxtun	5,0%	4,9%	4,6%	4,4%	4,2%

Söguleg raunávöxtun Söfnunarleiðar I

	2014	2015	2016	2017	2018
Hrein raunávöxtun	2,4%	1,6%	2,0%	2,2%	1,6%
Fimm ára meðalávöxtun	4,9%	1,6%	1,9%	2,0%	2,0%

Söguleg raunávöxtun Söfnunarleiðar II

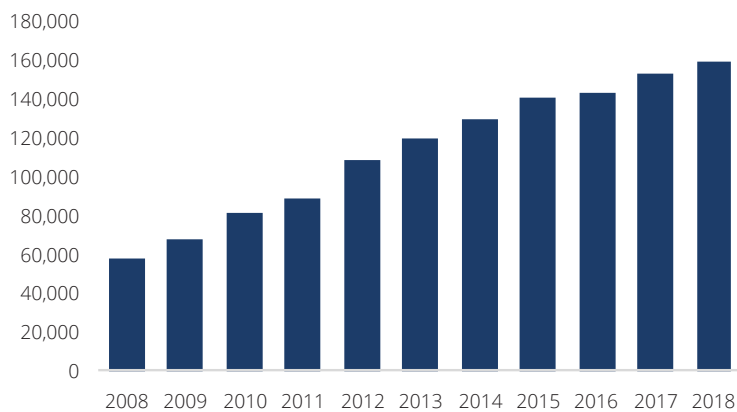
	2014	2015	2016	2017	2018
Hrein raunávöxtun	2,5%	9,9%	-0,6%	6,3%	2,8%
Fimm ára meðalávöxtun	5,0%	5,6%	4,1%	4,3%	4,2%

Ávöxtun á gangvirði

Sjóðurinn gerir samtryggingardeild sína upp þannig að óverðtryggð ríkisskuldabréf eru færð á gangvirði á meðan önnur skuldabréf eru gerð upp miðað við þá ávöxtunarkröfu sem þau eru keypt á. Þetta leiðir til þess að ávöxtun ársins 2018 er 5,5% og hrein raunávöxtun er 2,2%. Ef öll skuldabréf í eigu sjóðsins væru færð á gangvirði hefði ávöxtun ársins 2018 orðið 7,7% eða 4,3% hrein raunávöxtun.

Allar eignir séreignardeildar sjóðsins eru metnar á gangvirði.

Þróun hreinnar eignar til greiðslu lífeyris

LÍFEYRIR

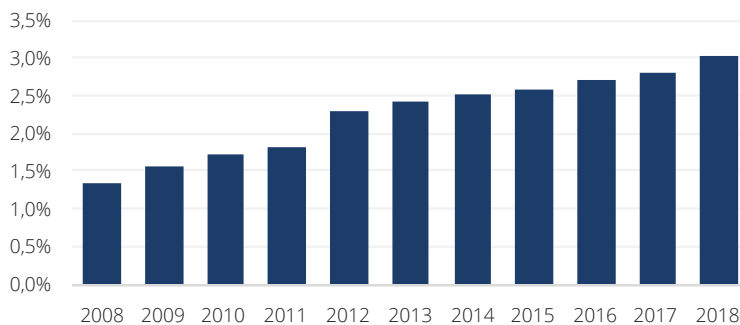
Með aðild að SL lífeyrissjóði ávinna sjóðfélagar sér rétt til ævilangs lífeyris við starfslok í hlutfalli við greiðslur þeirra í sjóðinn. Auk þess njóta þeir réttar til örorkulífeyris ef orkutap verður meira en 50%. Þá á maki rétt á makalífeyri við fráfall sjóðfélaga og börn hans, nítján ára og yngri, rétt á barnalífeyri við orkutap eða fráfall sjóðfélaga.

Þróun fjölda lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslna

Lífeyrisþegar voru 15.576 í árslok 2018 og fjölgaði þeim á árinu um 6,0%. Á liðnu ári hófu 423 sjóðfélagar töku ellilífeyris samanborið við 705 árið áður. Lífeyrisþegum hefur fjölgað jafnt og þétt á undanförunum árum. Í árslok 2018 voru lífeyrisþegar alls 15.576 samanborið við 4.011 í árslok 2006 og hefur fjöldinn því tæplega fjórfaldast á rúmum áratug. Á þessu tímabili hefur lífeyrisþegum fjölgað að meðaltali um 24,2% á ári og lífeyrisgreiðslur hækkað um 7% á ári að jafnaði síðan 2006. Lífeyrisgreiðslur úr samtryggingardeild námu 4.574 milljónum króna og hækkuðu um 9,6% milli ára.

Hlutfall lífeyris af hreinni eign

Súluritið hér að neðan sýnir hversu stór hluti af eignum sjóðsins fer til greiðslu lífeyris á hverju ári og er því góður mælikvarði á stöðu sjóðsins og aldurssamsetningu sjóðfélaga. Hlutfall lífeyris af hreinni eign var 3,0% í árslok 2018. Langt er í að fjölmennustu og réttindamestu sjóðfélagahóparnir fari á lífeyri. Samtals greiddi sjóðurinn 93,7% af iðgjöldum í lífeyri árið 2018. Myndin hér að neðan sýnir hlutfall lífeyris af meðaltali hreinnar eignar í ársbyrjun og árslok hvers árs.

Fjöldi lífeyrisþega

	2018	2017	Breyting %
Ellilífeyrir	12.319	11.498	7,1%
Örorkulífeyrir	1.832	1.793	2,1%
Makalífeyrir	1.366	1.352	1,0%
Barnalífeyrir	60	56	6,8%
,Samtals	15.576	14.700	6,0%

Lífeyrisgreiðslur

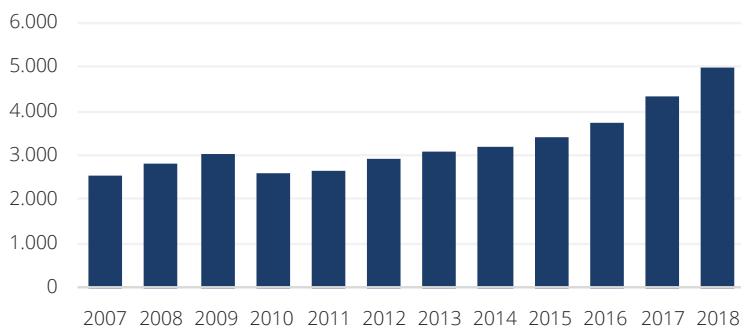
	2018	2017	Breyting %
Ellilífeyrir	3.687	3.264	13,0%
Örorkulífeyrir	548	509	7,7%
Makalífeyrir	409	384	6,5%
Barnalífeyrir	17	16	8,8%
Samtals	4.662	4.173	11,7%

IÐGJÖLD

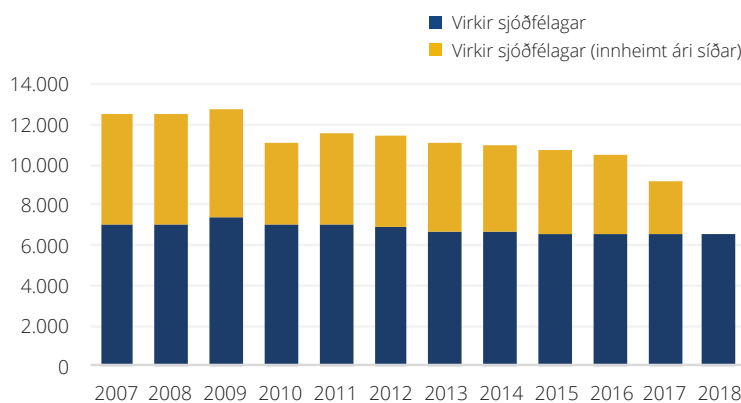
Lögbundið er að greiða 12% iðgjald til lífeyrissjóðs af öllum launum og reiknuðu endurgjaldi frá 16 til 70 ára aldurs. Skiptist hlutfallið þannig að launþegi greiðir 4% en launagreiðandi greiðir 8%. Eins og neðan-greind tafla sýnir hefur orðið nokkur vöxtur á iðgjöldum til sjóðsins. Meginástæður eru aukinn fjöldi sem hefur kosið að greiða til sjóðsins, auknar greiðslur hvers sjóðfélaga og hlutverk SL lífeyrissjóðs í samræmi við 6. gr. l. nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða þar sem kveðið er á um sérstakt innheimtuhlutverk sjóðsins.

Á árinu 2018 greiddu 13.479 einstaklingar iðgjöld til sjóðsins, alls um 4.277 millj.kr. Þá greiddu 2.302 launagreiðendur iðgjöld fyrir starfsmenn sína á árinu. Virkir sjóðfélagar voru 6.564. Samtals hækkuðu iðgjöld um 12,5% frá fyrra ári.

Iðgjöld 2007–2018

Fjöldi virkra sjóðfélaga 2007–2018

TRYGGINGAFRÆÐILEG STAÐA

Tryggingafræðileg staða lífeyrissjóðsins er metin árlega af tryggingastærðfræðingi sjóðsins og eru niðurstöður úttektar hans kynntar í ársskýrslu. Gerð er grein fyrir meginniðurstöðum hennar á yfirliti um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar í ársreikningi á bls. 51 og í skýringu 14 á bls. 64. Tryggingastærðfræðingur sjóðsins er Vigfús Ásgeirsson hjá Talnakönnun hf. Hann er ráðinn af stjórn og hefur hlotið viðurkenningu Fjármálaeftirlitsins.

Hvað felst í tryggingafræðilegri úttekt

Í tryggingafræðilegri úttekt er metið hvort jafnvægi sé milli heildareigna og heildarskuldbindinga sjóðsins. Þannig er annars vegar lagt mat á hreina eign sjóðsins til greiðslu lífeyris ásamt reiknuðu núvirði framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga og hins vegar núvirði væntanlegs lífeyris vegna þegar greiddra iðgjalda og áætlaðra framtíðariðgjalda virkra sjóðfélaga. Ef mismunur á þessum heildareignum og heildarskuldbindingum reynist meiri en 10% ber að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins. Sama gildir ef munurinn er umfram 5% í aðra hvora áttina fimm ár í röð. Við núvirðisútreikning væntanlegs lífeyris og framtíðariðgjalda er reglum samkvæmt notað 3,5% ávöxtunarviðmið umfram vísitölu neysliverðs. Ýtarlegar reglur um tryggingafræðilega úttekt eru í lögum nr. 129/1997, m.a. 39. gr., reglugerð nr. 391/1998, samþykktum sjóðsins og leiðbeinandi reglum Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga um framkvæmd tryggingafræðilegra athugana.

Staða sjóðsins

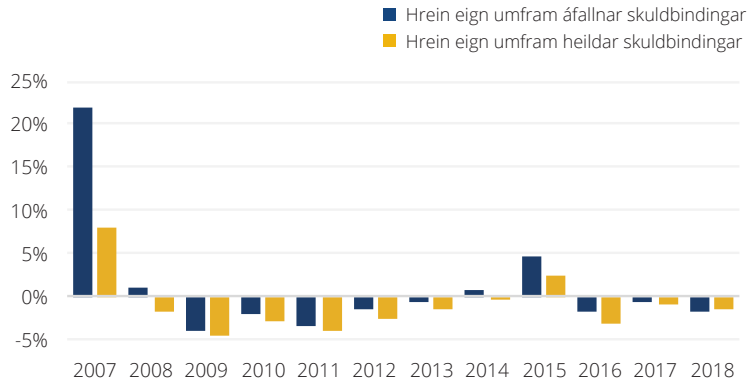
Tryggingafræðileg staða sjóðsins er nú -1,3% sem hlutfall af heildarskuldbindingum samanborið við -0,8% árið 2017. Lækkun á tryggingafræðilegri stöðu er einkum tilkomin vegna lakari ávöxtunar á innlendum sem erlendum eignamörkuðum á árinu 2018. Tryggingafræðileg staða sjóðsins er sterk og til þess fallin að renna styrkum stoðum undir lífeyrisréttindi sjóðfélaga. Réttindin byggja á lögum og réttindaákvæðum samþykta sjóðsins, núverandi eignasafni, framtíðariðgjöldum og væntri framtíðarávöxtun. Sjóðfélagar bera því áhættu af ávöxtun eigna sjóðsins. Sá lífeyrir sem þeir vænta getur orðið lægri eða hærri eftir því hvernig til tekst að ávaxta eignir sjóðsins til framtíðar. Þá hafa ýmsir lýðfræðilegir þættir áhrif á getu sjóðsins til að greiða lífeyri þar sem sjóðurinn er samtryggingarsjóður sem veitir rétt til ævilangs lífeyris, örorkulífeyris, makalífeyris og barnalífeyris. Þróun ævilengdar sjóðfélaga og tíðni örorku eru meðal helstu lýðfræðilegu áhættuþátta sem geta haft áhrif á fjárhæð mánaðarlegs lífeyris sjóðfélaga. Einnig hafa þættir eins og hjúskaparstaða og tíðni barneigna áhrif.

Þróun ævilengdar

Þróun ævilengdar íslensku þjóðarinnar hefur verið mikið til umræðu í tengslum við lífeyrisréttindi. Eins og fram hefur komið í þeirri umræðu lifa landsmenn nú almennt lengur en áður. Fjallað er um þróun mannfjölda og lífaldurs í mannfjöldaspá Hagstofu Íslands fyrir árin 2018 til 2065. Breytingum á kyn- og aldurssamsetningu mannfjöldans er gjarnan lýst með svokölluðum aldurspýramída en gert er ráð fyrir að fjölgun verði í nær öllum aldurshópum á milli áruna 2018 og 2065, en þó einkum í elstu aldurshópnum.

Viðbúið er að lífeyrissjóðir þurfi að taka beint tillit til lífaldursþróunar undanfarinna ára sem og væntinga um áframhaldandi hækkun lífaldurs þjóðarinnar. Lengri lífaldur leiðir til þess að sjóðfélagar fá greiddan mánaðarlegan lífeyri í lengri tíma en áður var gert ráð fyrir. Því er óhjákvæmilegt að mánaðarlegur lífeyrir lækki ef ekkert frekar verður aðhafst.

Tryggingafræðileg staða SL

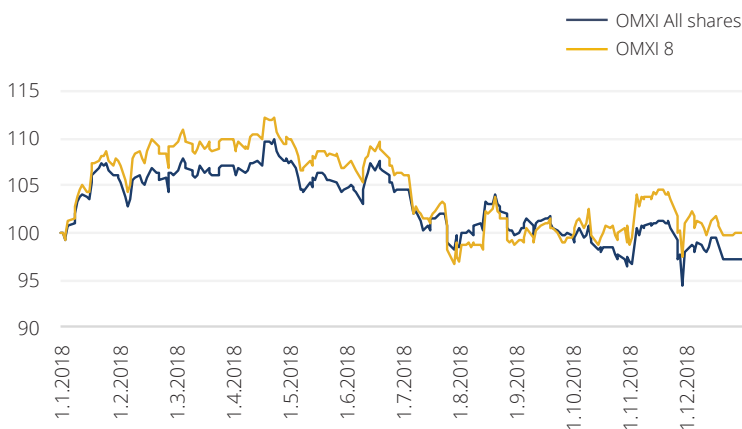

ÞRÓUN Á VERÐBRÉFAMÖRKUÐUM

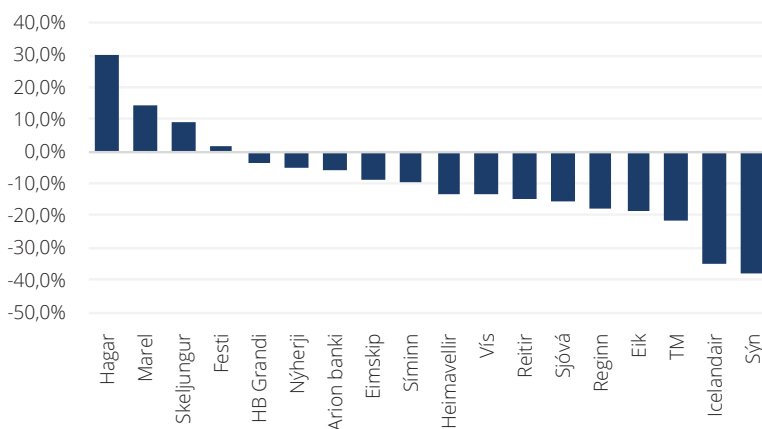
Innlend hlutabréf

Á árinu 2018 lækkaði OMXI8 hlutabréfavisitalan (Úrvalsvisitala Nasdaq Iceland) um 1,3% og OMXI vísitalan (öll hlutabréf í Nasdaq Iceland) um 5,6%. Lækkun hlutabréfa í Icelandair hf. spilaði stóran þátt í lækkun á innlendum hlutabréfum. En óvissa almennt í starfsemi flugfélaga, sérstaklega WoW air olli óvissu á markaðinum og hagkerfinu í heild á árinu. Einnig hafa kjaraviðræður á vinnumarkaði haft talsverð áhrif á markaðinn. Líklegt er að launaliðir muni áfram vera þungir í rekstri félaga. Spár gera ráð fyrir að verðbólga sé líkleg til að fara hækkandi þegar líður á árið og hagvöxtur muni dragast saman. Tvö ný félög voru skráð á hlutabréfamarkað á árinu, Arion banki og Heimavellir. Marel, sem er alþjóðlegt félag, hefur gengið mjög vel og hækkaði gengi félagsins þó nokkuð á árinu.

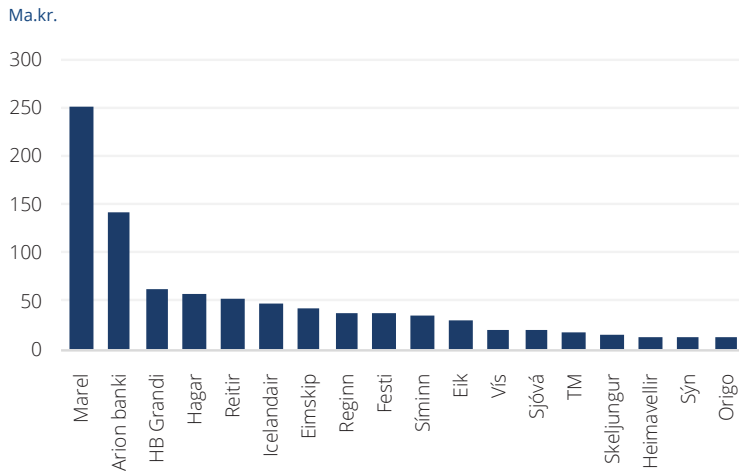
Þróun OMXI8 og OMXI vísitalna árið 2018

Verðbreyting hlutabréfa í Nasdaq Iceland árið 2018

Markaðsvirði hlutafélaga í Nasdaq Iceland í árslok 2018

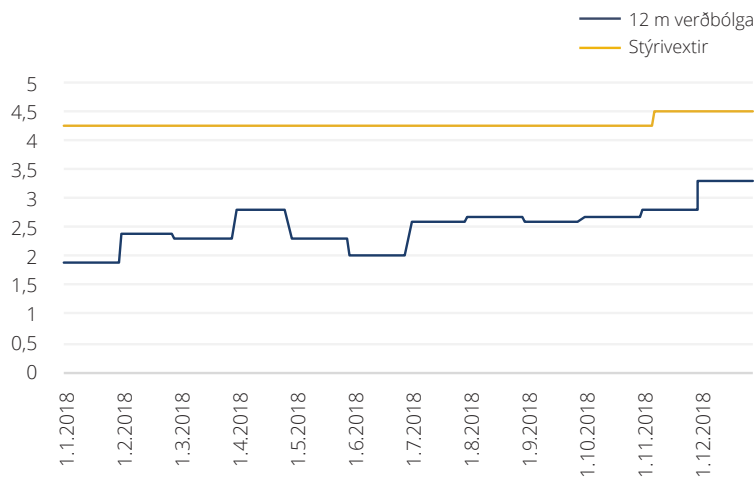

Samanlagt markaðsvirði allra skráðra félaga á markaði var 903 ma.kr. í árslok 2018 samanborið við 796 ma.kr. í árslok 2017. Marel stefnir á skráningu í Kaupmannahöfn eða Amsterdam á árinu ásamt því að vera í Kauphöll Íslands en Heimavellir er að skoða afskráningu á árinu 2019.

Innlend skuldabréf

Verðbólga hefur farið hækkandi og var 12 mánaða verðbólga 3,4% í lok ársins 2018. Hún er því yfir 2,5% markmiði Seðlabankans en undir efri mörkum Seðlabankans sem eru 4%. Seðlabankinn hækkaði stýrivexti einu sinni á árinu 2018 og stóðu þeir í 4,5% í lok árs. Ávöxtunarkrafa RIKB 31 (óverðtryggð ríkisverðbréf) endaði í 5,43% en í upphafi árs var hún 4,98%. Ávöxtunarkrafa HFF44 (verðtryggð íbúðabréf) endaði í 1,57% en var í byrjun árs 1,90%.

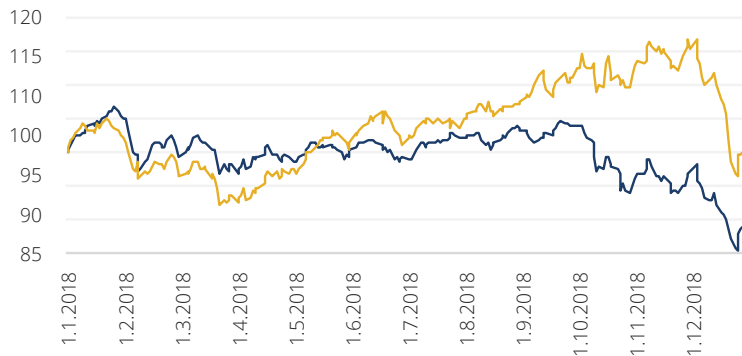
Þróun stýrivaxta SÍ og 12 mánaða verðbólgu

Erlend verðbréf og gengi gjaldmiðla

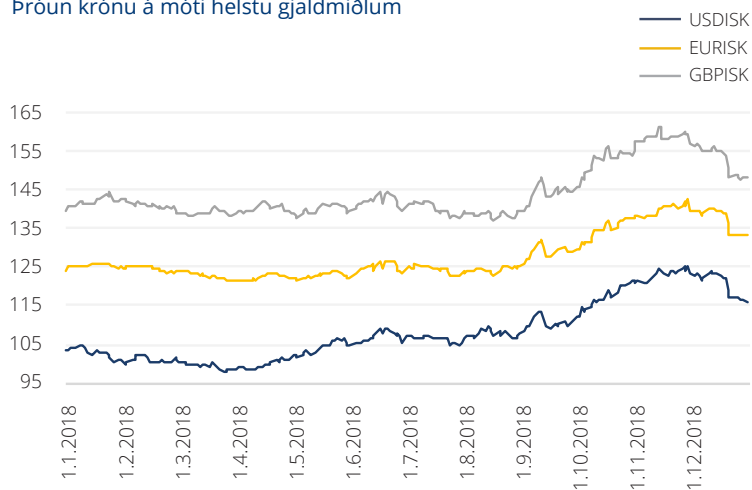
Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var neikvæð á árinu 2018. MSCI world vísitalan lækkaði um 10,4% mælt í dollurum. Í krónum talið hækkaði hún um 0,5% þar sem krónan veiktist á móti dollar um 12,2% á árinu 2018. Sjóðurinn hefur það í stefnu sinni að halda áfram að auka vægi erlendra verðbréfa í safni sjóðsins.

Þróun MSCI World í USD og ISK

Krónan veiktist um 12,2% á móti dollar (USD), um 7,2% á móti evru (EUR) og um 5,9% á móti sterlingspundi (GBP).

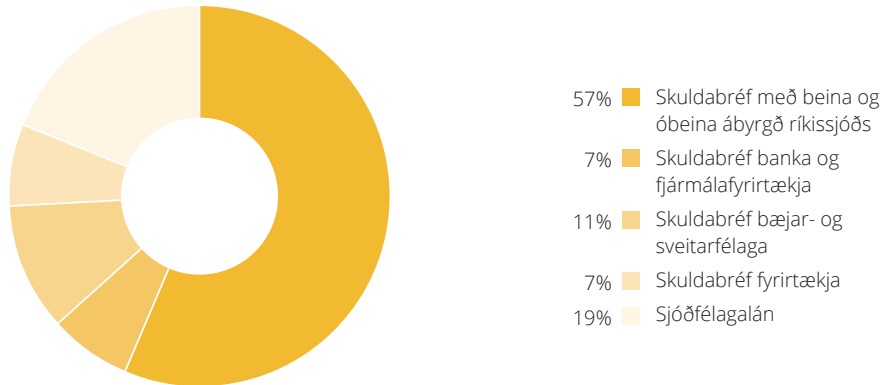
Þróun krónu á móti helstu gjaldmiðlum

EIGNASAFN OG ÁVÖXTUN

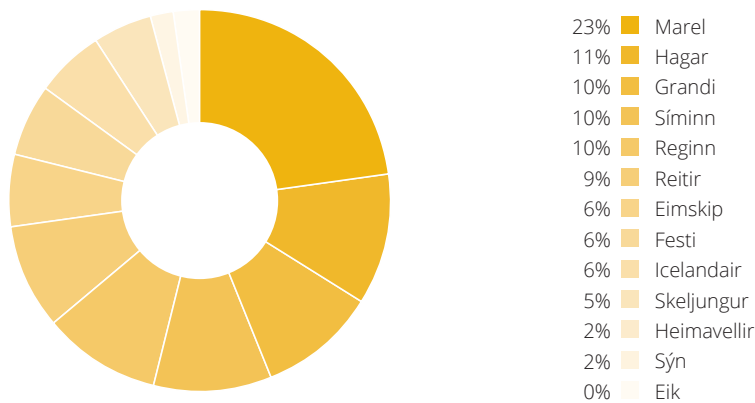
Innlent skuldabréfasafn

Innlent skuldabréfaeign SL nam um 98 ma.kr. í árslok 2018 eða um 62% af heildareignum sjóðsins. Stærsti hluti skuldabréfasafnsins er með beina eða óbeina ábyrgð ríkissjóðs.

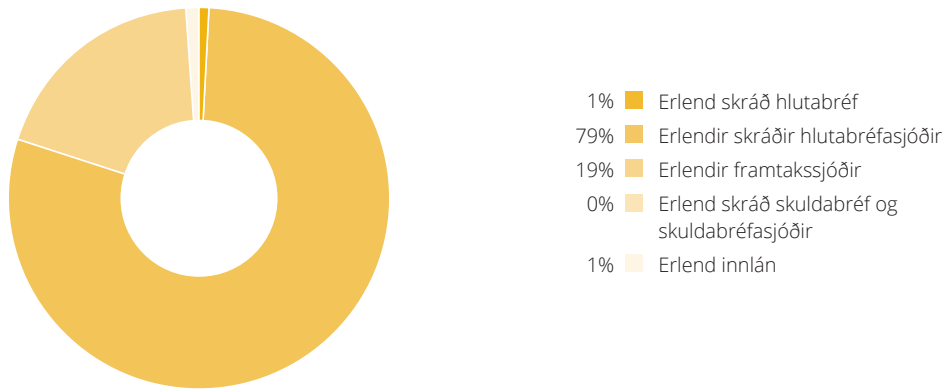
Innlent skráð hlutabréfasafn

Hlutabréfaeign sjóðsins í innlendum skráðum bréfum nam 10,2 ma.kr. í árslok 2018 eða um 6,4% af heildareignum sjóðsins.

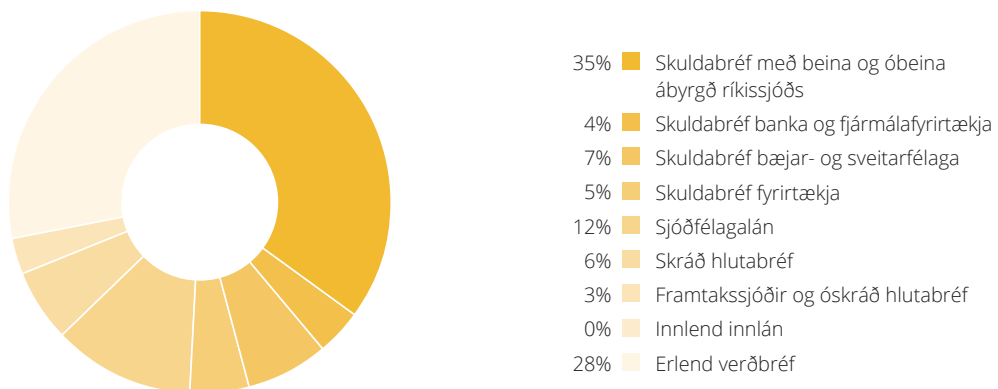

Erlend verðbréf

Erlend verðbréfaeign sjóðsins nam 44,6 ma.kr. í árslok 2018 eða um 28,2% af heildareignum. Erlenda eignin skiptist þannig að 35,2 ma.kr. eru fjárfestir í verðbréfasjóðum sem fjárfesta í skráðum hlutabréfum og 8,6 ma.kr. eru fjárfestir í framtakssjóðum sem fjárfesta í óskráðum hlutabréfum.

Heildareignir og ávöxtun

Nafnávöxtun sjóðsins var 5,4% árið 2018 og hrein raunávöxtun var 2,2%. Markmið sjóðsins er að ná góðri langtímaávöxtun fyrir sína sjóðfélaga. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 5 ára er 4,1%, meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 10 ára er 4,4% og meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 20 ára er 4,2%. Meðaltal hreinnar raunávöxtunar til 20 ára er með þeim betri hjá íslenskum lífeyrissjóðum og hefur SL aldrei þurft að skerða lífeyrisréttindi.

Eignir sjóðsins í samtryggingardeild námu 158,3 ma.kr. í árslok 2018 samanborið við 150,8 í árslok 2017. Af eignum SL eru 71,8% innlend verðbréf og 28,2% eru erlend verðbréf. Vægi verðbréfa með ríkisábyrgð hefur minnkað þar sem lítil útgáfa hefur verið síðustu ár.

FJÁRFESTINGARSTEFNA

Markmið um raunávöxtun lífeyrissjóða er 3,5%. Meðalávöxtunarviðmið til langs tíma er um 3,7% til að mæta kostnaði. Meginmarkmið sjóðsins er að fá sem hæstaávöxtun fjár sjóðfélaga að teknu tilliti til áhættu.

Fyrir hvert ár er sett fram fjárfestingarstefna sem lögð er fyrir stjórn sjóðsins til samþykktar. Í henni eru sett markmið um eignasamsetningu og hvernig haga skuli fjárfestingum á komandi ári. Í töflunni fyrir neðan má sjá fjárfestingarstefnu SL fyrir árið 2019, sem var gerð haustið 2018.

Varðandi erlend hlutabréfaviðskipti sjóðsins þá er horft til þess aðávöxtun sé að jafnaði hærri en heimsvísitala Morgan Stanley (MSCI World Index). Fyrir innlend hlutabréf er mælikvarðinn OMXI8 sem er Úrvalsvísitala Nasdaq Iceland.

Eignaflokkar	Staða lok 2018	Stefna 2019	Stefna til 5 ára
Innlendar eignir			
Skuldabréf með beina og óbeina ábyrgð ríkissjóðs	35,1%	31,0%	25,0%
Innlend skuldabréf	26,8%	26,4%	26,0%
Skuldabréf banka og fjármálafyrirtækja	4,1%	4,0%	2,0%
Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	6,6%	5,6%	3,0%
Skuldabréf fyrirtækja	4,5%	3,8%	3,0%
Sjóðfélagalán	11,7%	13,0%	18,0%
Önnur innlend verðbréf	9,6%	8,0%	5,0%
Skráð hlutabréf	6,4%	5,0%	4,0%
Verðbréfasjóðir	0,0%	0,2%	0,0%
Framtakssjóðir og óskráð hlutabréf	3,2%	2,8%	1,0%
Innlend innlán	0,3%	0,4%	0,0%
Innlendar eignir samtals	71,8%	65,8%	56,0%
Erlendar eignir			
Erlend skráð hlutabréf	0,4%	0,4%	0,0%
Erlendir skráðir hlutabréfasjóðir	22,2%	28,0%	30,0%
Erlendir framtakssjóðir	5,4%	5,3%	11,0%
Erlend skráð skuldabréf og skuldabréfasjóðir	0,0%	0,5%	3,0%
Erlend innlán	0,2%	0,0%	0,0%
Erlendar eignir samtals:	28,2%	34,2%	44,0%
Samtryggingardeild samtals:	100,0%	100,0%	100,0%

RÁÐGJÖF

Hvítbók Sigurðar B. Stefánssonar

Sjóðurinn fékk Sigurð B. Stefánsson hagfræðing til að fara yfir verðbréfasafn SL og skila til sjóðsins skýrslu (hvítbók). Viðfangsefni hvítbókarinnar er æskilegar áherslur í eignaskiptingu, þ.e. hlutabréf, skuldabréf, fasteignir, innviðir eða framtakssjóðir í ljósi núverandi stöðu alþjóðlegra hlutabréfa, áhættu, áhættustýringu og hvernig stýringu eignanna sé best fyrir komið. Sérstaklega var farið yfir erlendar eignir sjóðsins og stefnu sjóðsins í erlendum fjárfestingum. Vinna Sigurðar og hvítbókin hefur verið mjög hjálpleg fyrir SL lífeyrissjóð í þeirri vinnu sem er fram undan í áframhaldandi uppbyggingu erlendra eignaflokka í safni sjóðsins.

Erlend ráðgjöf frá Ketil Petersen og John Nugée

Í framhaldi af vinnu Sigurðar þá fékk sjóðurinn tvo erlenda ráðgjafa til að starfa með stjórn og fjárfestingarráði til að móta langtímastefnu í erlendum fjárfestingum. Ráðgjafarnir eru þeir John Nugée og Ketil Petersen. Báðir hafa þeir mikla reynslu af störfum á fjármálamarkaði sem og starfsemi lífeyrissjóða. Gert er ráð fyrir því að fjárfestingarráð SL ásamt stjórn sjóðsins muni hitta ráðgjafana fjórum sinnum á tímabilinu 2018 til 2020. Fyrsti fundur þeirra með sjóðnum fór fram í nóvember 2018. Fóru þeir vel yfir eignasafn SL og komu með sína sýn á erlendar fjárfestingar og hvernig eignastýringu erlendra lífeyrissjóða er háttað. Bæði Ketil og John eru samstíga um að halda eigi áfram í að auka fjárfestingar í erlendum verðbréfum s.s. framtakssjóðum sem fjárfesta í hlutabréfum, innviðum og stunda lánastarfsemi til að ná dreifingu í eignasafni og umframávöxtun. Þróun á eignasöfnum erlendra lífeyrissjóða sýnir að þeir hafa flestir verið að þróa eignasöfn sín í þá átt á síðustu 10–15 árum. Óskráðar eignir, eins og framtakssjóðir eru almennt orðnar sem hlutfall af heildareignum lífeyrissjóða erlendis um 10% og allt að 20% í sumum tilvikum. Lífeyrissjóðir geta fjárfest til mjög langs tíma án þess að fá fjármunina til baka og eru því með þolinmótt fjármagn sem getur verið bundið í eignum sem skila sér til lengri tíma. Þá getur möguleiki á umframávöxtun verið þeim mun meiri en ef selja þyrfti eignir þegar markaðir eru erfiðir.

SL lífeyrissjóður nýtt starfsheiti

Eins og glöggir lesendur hafa tekið eftir hefur Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda tekið upp starfsheitið SL lífeyrissjóður. SL stendur auðvitað fyrir Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda. SL lífeyrissjóður er að mati sjóðsins meira lýsandi fyrir rekstur sjóðsins en hann er einn af stærstu lífeyrissjóðum landsins og safnar ekki saman réttindum sérstaklega eins og lögbókað heiti sjóðsins gæti gefið til kynna. Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda er áfram lögbókað heiti sjóðsins og er kennitalan sú sama.

SL lífeyrissjóður vottaður

Á árinu 2018 varð starfsemi SL lífeyrissjóðs vottuð samkvæmt staðlinum ISO 27001 og svo ISO 9001. Annars vegar snýr vottunin að upplýsingatækni og öryggi en hins vegar að gæðastarfi og rekstrarhandbók. Vottunin byggir á margra ára uppbyggingu innra verklags sjóðsins og rekstrarhandbókar. Gildir hún til næstu þriggja ára.

SL lífeyrissjóður enskt starfsheiti

Starfsheiti sjóðsins á ensku er The General Pension Fund og einnig SL Pension Fund.

LÁN TIL SJÓÐFÉLAGA

Töluverð aukning var á veittum fasteignalánum til sjóðfélaga á árinu 2017 en þó nokkuð dró úr þeirri aukningu á árinu 2018. Síðla árs 2015 samþykkti stjórn sjóðsins breytingar á lánareglum sem fólu í sér að byrjað var að veita óverðtryggð íbúðalán með veðhlutfall allt að 75%. Með þessum breytingum leitaðist sjóðurinn við að mæta óskum sjóðfélaga um að vera betri valkostur við fjármögnun íbúðarhúsnæðis. Það er stefna sjóðsins að bjóða sjóðfélögum áfram sjóðfélagalán á samkeppnishæfum kjörum.

Síðan breytingarnar voru innleiddar hafa lán til sjóðfélaga verið að aukast talsvert eins og sjá má hér neðar. Undir lok árs 2016 ákvað stjórn sjóðsins að hætta að notast við fast prósentuhlutfall af lánsfjárhæð við ákvörðun lántökugjalda og fara þess í stað að innheimta 45 þúsund kr. gjald til að standa straum af föstum kostnaði við hverja lánveitingu.

Sjóðfélagar í árslok 2018 voru 141.518 og fjölgaði um 2.168 milli ára. Til þessa hóps teljast allir þeir sem einhvern tímann hafa greitt til sjóðsins og eiga þeir allir rétt á að sækja um sjóðfélagalán. Virkir sjóðfélagar eru þeir sem greiða í hverjum mánuði til sjóðsins og voru þeir 6.564 árið 2018.

Lífeyrissjóðurinn býður sjóðfélögum verðtryggð lán með tvenns konar vaxtakjörum, föstum vöxtum og breytilegum vöxtum. Upplýsingar um vaxtakjör í boði á hverjum tíma má finna á heimasíðu sjóðsins, www.sl.is en í árslok 2018 voru föstu vextirnir 3,55% og breytilegu vextirnir 2,79% (lækkuðu í 2,59% þann 01.03.2019) sem hvort tveggja eru nokkuð hagstæðir vextir á fasteignalánum samanborið við það sem í boði var á þeim tíma.

Sjóðurinn hóf að veita óverðtryggð sjóðfélagalán í október 2015 og eru vaxtakjörin veitt til tveggja ára í senn. Í árslok 2018 voru óverðtryggðir vextir 6,58%.

Sjóðfélögum voru lánaðar alls 6.885 m.kr. á árinu 2018 samanborið við 10.405 milljónir á árinu 2017. Afgreidd voru 415 sjóðfélagalán árið 2018 samanborið við 577 árið áður.

Afgreidd lán til sjóðfélaga	2018	2017	Breyting
Fjárhæð	6.901	10.405	-3.504
Fjöldi lána	415	577	-162
Meðalfjárhæð	16,6	19,4	-2,8

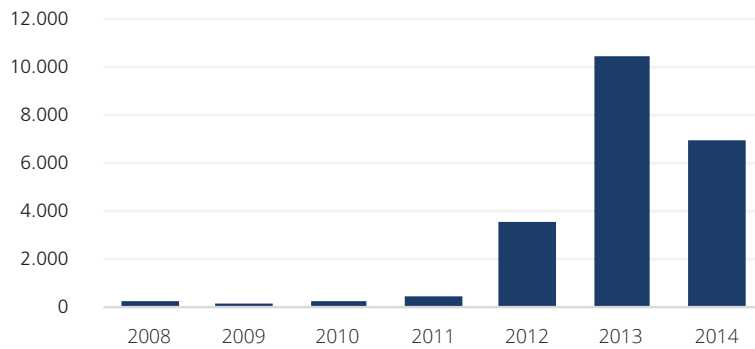
Staða sjóðfélagalána í árslok	2018	2017	Breyting
Fjárhæð	18.480	14.269	4.211
Fjöldi lána	1.247	1.049	198
Meðalfjárhæð	14,8	13,6	1,2
Hlutfall af heildareignum	11,7%	9,5%	2,2%

Vanskil sjóðfélagalána	2018	2017	Breyting
Fjárhæð vanskila	0,3	7,9	-7,6
Hlutfall vanskila af heildarlánnum	0,0%	0,1%	-0,1%

Tegund sjóðfélagalána	Verðtryggð lán Fastir vextir	Verðtryggð lán Breytilegir vextir	Óverðtryggð lán
Fjárhæð	3.499	9.142	5.839
Fjöldi lána	253	561	433
Meðalfjárhæð	14,3	16,3	13,5

Allar fjárhæðir eru í m.kr.

Veitt sjóðfélagalán

SÉREIGNARSPARNAÐUR

Sjóðfélögum standa til boða tvær ávöxtunarleiðir fyrir séreignarsparnað:

Innlánsleið sem kallast Söfnunarleið I

Þetta er ávöxtunarleið þar sem sparnaður er ávaxtaður á hefðbundnum innlánsreikningum í banka sem bera hæstu innlánsvexti á hverjum tíma ásamt fjárfestingum í tryggum skuldabréfum til skamms tíma. Leiðin hentar einkum rétt höfum sem eru að nálgast lífeyristökualdur og þeim sem vilja taka litla áhættu.

Hrein ávöxtun Söfnunarleiðar I á árinu 2018 var 4,9% sem svarar til 1,6% raunávöxtunar.

Verðbréfaeið sem kallast Söfnunarleið II

Sparnaður í Söfnunarleið II er ávaxtaður í dreifðu safni innlendra og erlendra verðbréfa.

Þar sem sveiflur í ávöxtun geta verið talsverðar er aðaláherslan á góða langtímaávöxtun og því hentar þessi ávöxtunarleið best þeim sem eru að byggja upp lífeyrissparnað til langs tíma.

Fjárfestingarstefna Söfnunarleiðar II gerir ráð fyrir að meginhluti eigna sé í skuldabréfum.

Hrein ávöxtun Söfnunarleiðar II á árinu 2018 var 6,2% sem svarar til 2,8% raunávöxtunar.

Sjóðfélagar geta með umsókn til sjóðsins skipt um þá ávöxtunarleið sem greitt er til og/eða flutt uppsafnaðan sparnað milli leiða.

Lífeyrisgreiðslur

Á árinu 2018 greiddu 451 einstaklingar iðgjöld til séreignardeildar sjóðsins, alls um 167 m. kr. Þá greiddu 254 launagreiðendur iðgjöld til séreignar fyrir starfsmenn sína á árinu. Virkir sjóðfélagar voru 312. Samtals hækkuðu iðgjöld um 16,4% frá fyrra ári.

Fjárhagslegur aðskilnaður milli deilda

Í gildi er samningur við Arion banka hf. um ávöxtun fjármuna séreignardeildarinnar eftir útboð á fjármála-markaði á sínum tíma. Þannig næst fjárhagslegur aðskilnaður milli deilda. Ávöxtun og uppgjör miðast við markaðsvirði eigna hverju sinni. Algert skilyrði er að eignir deildarinnar séu skráðar og hafi markaðsvirði.

Séreignarsparnaður hjá SL

Séreignadeild	2018	2017	Breyting
Iðgjöld	168	144	17%
Lífeyrisgreiðslur	97	108	-10%
Inneign í árslok	2.657	2.495	6%
Fjöldi með inneignir	7.029	6.976	1%

Allar fjárhæðir eru í m.kr.

Stjórn og stjórnarhættir SL lífeyrissjóðs

STJÓRNARHÁTTAYFIRLÝSING 2018

Grundvöllur sjóðsins og hlutverk

Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda starfar á grundvelli starfsleyfis fjármálaráðherra, í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, lög um sjóðinn nr. 155/1998 og samþykktir hans.

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum, lífeyri eftir þeim reglum sem fram koma í lögum og samþykktum. Í samþykktum kemur m.a. fram að sjóðurinn leggi sérstaka áherslu á ellilífeyrisréttindi og áskilji sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur við endurskoðun á réttindaákvæðum samþykta sjóðsins. Sjóðurinn er langtímafjárfestir sem ávaxtar fjármuni sjóðfélaga með það að markmiði að ná sem bestri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu. Stjórn leggur áherslu á að þróa hluthafastefnu sjóðsins með þeim hætti að hún styðji, eftir því sem því verður við komið, við góða stjórnarhætti í þeim félögum sem sjóðurinn fer með eignarhlut í.

Umboðsskylda

Stjórnarmenn og starfsmenn skulu taka ákvarðanir í samræmi við gildandi lög og reglur og sannfæringu sína með þeim hætti að hagsmuna sjóðfélaga sé sem best gætt og að ákvörðunin styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins. Stjórnarmenn og starfsmenn mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, félögum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra eða á kostnað sjóðsins. Stjórnarmaður er ekki bundinn af fyrirmælum þeirra sem tilnefna hann til setu í stjórn sjóðsins.

Stjórnarhættir og stjórnarháttayfirlýsing SL

Sjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti við stefnumótun og daglega stjórnun sjóðsins. Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, opinberum aðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum veittar upplýsingar um stjórnarhætti lífeyrissjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og styðja þannig við traustan rekstur. Stjórnarháttayfirlýsing SL fyrir árið 2018 byggir á þeim lögum og reglum sem í gildi eru á þeim tíma sem ársreikningur sjóðsins er staðfestur af stjórn og framkvæmdastjóra. Í því sambandi er sérstaklega litið til þeirra ákvæða laga nr. 129/1997 sem lúta að stjórnarháttum lífeyrissjóða, ákvæða samþykta sjóðsins, reglna FME þar um, m.a. reglna nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða sem og 5. útgáfu Leiðbeininga um stjórnarhætti fyrirtækja útgefnar af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins.

Lög, reglur og leiðbeiningar sem sérstaklega varða stjórnarhætti SL

Lög frá Alþingi

- Lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.
- Lög nr. 155/1998 um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda.
- Lög nr. 87/1998 um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.

Reglur og leiðbeiningar FME

- Reglur FME nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða.
- Reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða nr. 590/2017.
- Reglur FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila.
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 3/2011 um aðgerðir gegn peningþvætti og fjármögnun hryðjuverka.
- Leiðbeinandi tilmæli FME nr. 3/2010 um mat á hæfi lykilstarfsmanna.

Innri reglur SL

- Samþykktir SL lífeyrissjóðs.
- Siða- og samskiptareglur SL, dags. 27. nóvember 2012.
- Hluthafastefna SL, dags. 17. mars 2015.
- Starfsreglur stjórnar og framkvæmdastjóra, dags. 28. febrúar 2017.
- Reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar og til opinberra aðila sbr. 29. gr. laga nr. 129/1997, dags. 16. janúar 2017.
- Starfsreglur endurskoðunarnefndar, dags. 11. apríl 2013.
- Verklagsreglur SL um viðskipti stjórnarmanna og starfsmanna lífeyrissjóðsins með fjármálagerninga, dags. 27. nóvember 2012. Yfirfarnar 2016 án athugasemda.
- Verklagsreglur um hæfi lykilstarfsmanna, dags. 18. september 2014.
- Starfskjarastefna SL, dags. 26. september 2014.
- Rekstrarhandbók SL.

Stefna um samfélagslega ábyrgð og siðferðisviðmið

Gildi SL

Slagorð sjóðsins eru *traustur sjóður, trygg framtíð og lífeyrissjóðurinn fyrir þig*. Jafnframt notar sjóðurinn slagorð eins og *veldu sterkan lífeyrissjóð*. Sjóðurinn leggur áherslu á að upplýsa sjóðfélaga um hag þeirra gagnvart sjóðnum, veita ætíð réttar upplýsingar og virða í samskiptum við sjóðfélaga meginreglur stjórn-sýslulaga.

Siða- og samskiptareglur

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur sett siða- og samskiptareglur fyrir starfsmenn og stjórnarmenn sjóðsins. Reglunum er ætlað að styðja við vönduð vinnubrögð, draga úr hættu á hagsmunaárekstrum og auka öryggi við meðferð fjármuna sjóðsins. Í reglunum er m.a. fjallað um góða starfshætti, hagsmunaárekstra, meðferð trúnaðarupplýsinga, sem og reglur um gjafir, boðsferðir og starfstengdar ferðir.

Hluthafastefna

Það er markmið stjórnar SL að stefnan styðji við góða stjórnarhætti félaga og þróun þeirra. Í hluthafastefnu SL eru kynntar áherslur stjórnar sjóðsins varðandi viðmið um stjórnarhætti í þeim félögum sem

sjóðurinn á eignarhlut í. Hluthafastefnan felur í sér þau viðmið sem SL leggur áherslu á við meðferð eignarhalds í hlutafélögum sem eru skráð á hlutabréfamarkaði og sjóðurinn fer með eignarhlut í. Stefna þessi gildir einnig eftir því sem við á fyrir óskráð félög sem SL hefur fjárfest í. Eðli málsins samkvæmt er stefnunni fyrst og fremst beint til félaga sem skráð eru á Íslandi. Þó gilda grundvallarviðmið hennar einnig fyrir félög sem sjóðurinn er hluthafi í og sem skráð eru erlendis.

Starfsmannastefna

Liður í samfélagslegri ábyrgð SL er áhersla á að sjóðurinn sé góður og eftirsóknarverður vinnustaður. Í starfsmannastefnu sjóðsins er lögð áhersla á gott starfsumhverfi, virka upplýsingagjöf til starfsmanna, þjálfun og endurmenntun starfsmanna, virðingu og umburðarlyndi í samskiptum, jafnrétti og jafnvægi vinnu og einkalífs.

Stjórnskipulag SL

Stjórn

Stjórn sjóðsins skipa sjö menn skipaðir til fjögurra ára í senn og jafnmargir til vara, sbr. 3. gr. laga nr. 155/1998. Formaður er skipaður með beinum hætti en stjórn sjóðsins skal koma saman í upphafi skipunartíma síns og velja sér varaformann og skipta með sér verkum eftir því sem þurfa þykir.

Stjórn fer með æðsta vald og yfirstjórn í málefnum sjóðsins og skal sjá um að skipulag sjóðsins og starfsemi séu jafnan í góðu horfi og í samræmi við lög og reglur sem gilda um sjóðinn.

Stjórn skal sjá um að nægilegt eftirlit sé haft með reikningshaldi og meðferð fjármuna sjóðsins. Í þessu sambandi skal stjórnin kveða á um skipulag sjóðsins, hvernig innra eftirliti skuli háttað, svo og bókhaldi og reikningsskilum.

Stjórn skal móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins. Stjórn skal ráða forstöðumann endurskoðunardeildar eða semja við sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila um framkvæmd innra eftirlits hjá sjóðnum.

Stjórnin ræður framkvæmdastjóra, ákveður laun hans og önnur starfskjör, gengur frá starfslýsingu hans, setur honum erindisbréf og veitir honum lausn frá störfum. Gerður skal skriflegur ráðningarsamningur við framkvæmdastjóra. Stjórn getur falið formanni og varaformanni stjórnar að annast samninga við framkvæmdastjóra um laun og önnur starfskjör.

Stjórn tekur ákvarðanir í öllum málum sem telja verður óvenjuleg eða mikilsháttar. Stjórn getur þó veitt framkvæmdastjóra heimild til afgreiðslu slíkra mála. Til óvenjulegra mála telst málarekstur gegn sjóðnum, breytingar á skilmálum eða formi þeirra fjárfestinga sem sjóðurinn hefur fjárfest í, ráðstöfun fjárfestinga sjóðsins sem ekki er í samræmi við skilmála (á þó ekki við um sjóðfélagalán), breytingar á skipuriti, breytingar á fjölda lykilstarfsmanna, starfslok lykilstarfsmanna, breytingar á húsnæði sjóðsins, alvarlegar athugasemdir innri endurskoðenda eða eftirlitsaðila og hvað annað sem telst til röskunar á hefðbundnum rekstri sjóðsins eins og hann er skilgreindur í lögum eða samþykktum hans. Til mikilsháttar mála telst ráðstöfun óskráðra eigna og mál sem varða háar fjárhæðir í samanburði við stærð sjóðsins. Í fjárfestingarstefnu er tilgreint nánar um heimildir hverju sinni. Öll skjöl sem varða meiriháttar ákvarðanir, svo sem samningar er teljast óvenjulegir eða meiriháttar eða hafa greinilega verulega þýðingu fyrir starfsemi sjóðsins, skulu vera undirrituð af framkvæmdastjóra sjóðsins að fengnu samþykki stjórnar, nema stjórn sjóðsins ákveði annað. Stjórnin skal fjalla um allar meiriháttar ákvarðanir varðandi stefnumótun sjóðsins og starfsemi hans. Stjórnin skal móta fjárfestingarstefnu sjóðsins. Stjórnin sér um ráðstöfun á fjármagni sjóðsins og er henni skylt að ávaxta það með hliðsjón af þeim kjörum sem best eru boðin á

hverjum tíma, að teknu tilliti til áhættu og með hliðsjón af langtímaskuldbindingum sjóðsins. Stjórnin skal sjá til þess að skipting á eignasafni sjóðsins sé í samræmi við gildandi lög og fjárfestingarstefnu sjóðsins hverju sinni. Stjórnin ákveður hver skuli vera fulltrúi sjóðsins í stjórn stofnunar eða atvinnufyrirtækis, nema lög kveði á um annað.

Stjórn sjóðsins er ábyrg fyrir því að ársreikningur sé saminn fyrir sjóðinn og undirritar endurskoðaðan ársreikning. Í skýrslu stjórnar fyrir ársfund skal koma fram yfirlit um starfsemi sjóðsins á árinu svo og upplýsingar um atriði sem mikilvæg eru við mat á fjárhagsstöðu sjóðsins.

Stjórnin skal árlega láta framkvæma tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðsins og meta framtíðarstöðu hans. Leiði tryggingafræðileg athugun í ljós að meira en 10% munur sé á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er stjórninni skylt að gera tillögur um nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins. Sama gildir ef munur samkvæmt athugunum á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga hefur haldist meiri en 5% samfelt í fimm ár. Stjórn sjóðsins skipar endurskoðunarnefnd sem hefur m.a. eftirlit með reikningshaldi, áhættustýringu og gerð ársreiknings sjóðsins í samræmi við ákvæði IX. kafla laga nr. 3/2006 um ársreikninga.

Stjórn skal setja reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinning og ráðstöfun eigna sjóðsins, sbr. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997.

Stjórn skal setja verklagsreglur um verðbréfavíðskipti lífeyrissjóðsins, stjórnar hans og starfsmanna, sbr. 3. mgr. 29. gr. laga nr. 129/1997.

Að öðru leyti er hlutverk stjórnarinnar í samræmi við 29. gr. laga nr. 129/1997.

Stjórnarmaður er eingöngu bundinn af sannfæringu sinni, en ekki fyrirmælum þeirra sem hafa kosið hann. Að öðru leyti felst ábyrgð einstakra stjórnarmanna einkum í eftirfarandi:

- a) Að hafa skilning á hlutverki stjórnar, hlutverki sínu og ábyrgð, ásamt því að hafa þekkingu á þeim lögum og reglum sem gilda um starfsemi sjóðsins.
- b) Að hafa skilning á markmiðum og verkefnum sjóðsins svo og því hvernig þeir eiga að haga störfum sínum í stjórninni til að stuðla að því að þessi markmið náist.
- c) Að óska eftir og kynna sér öll þau gögn og upplýsingar sem þeir telja sig þurfa til að hafa fullan skilning á starfsemi og rekstri sjóðsins og til að taka upplýstar ákvarðanir.
- d) Að sjá til þess að til staðar sé innra eftirlit og að ákvörðunum stjórnar sé framfylgt.
- e) Að fullvissa sig um að þess sé jafnan gætt að lögum, reglum og reglugerðum sé fylgt í rekstrinum.
- f) Að stuðla að góðum starfsanda innan stjórnarinnar.
- g) Að hafa nægan tíma til að sinna starfi sínu af heilindum.

Formaður stjórnar er málsvari stjórnar og kemur fram fyrir hennar hönd varðandi málefni sjóðsins nema stjórnin ákveði annað. Formaður stjórnar kemur fram fyrir hönd stjórnar gagnvart framkvæmdastjóra. Formaður stjórnar stýrir stjórnarfundum. Að öðru leyti skal formaður stjórnar í störfum sínum einkum:

- a) Stuðla að því að verklag stjórnar sé í samræmi við lög, reglur og góða stjórnarhætti og að stjórn séu búnar sem bestar starfsaðstæður.
- b) Halda stjórnarmönnum upplýstum um málefni sjóðsins og stuðla að virkni stjórnar í allri umræðu og ákvarðanatöku.
- c) Sjá til þess að nýir stjórnarmenn fái nauðsynlegar upplýsingar og leiðsögn í starfsháttum stjórnar og málefnum sjóðsins.
- d) Sjá til þess að stjórnin uppfæri með reglubundnum hætti þekkingu sína á sjóðnum og rekstri hans ásamt því að tryggja að stjórnin fái almennt í störfum sínum nákvæmar og skýrar upplýsingar og gögn til að hún geti sinnt starfi sínu.

- e) Eiga frumkvæði að gerð og endurskoðun starfsreglna stjórnarinnar.
- f) Útbúa dagskrá stjórnarfundar í samstarfi við framkvæmdastjóra sjóðsins og sjá um boðun þeirra og stjórnun.
- g) Sjá til þess að nægur tími sé gefinn til umræðna og ákvarðanatöku á stjórnarfundum, sérstaklega hvað varðar stærri og flóknari mál.
- h) Fylgjast með framvindu ákvarðana stjórnarinnar innan sjóðsins og staðfesta innleiðingu þeirra gagnvart stjórn.
- i) Sjá til þess að stjórnin meti árlega störf sín og undirnefnda.

Stjórnarfundir skulu að jafnaði haldnir einu sinni í mánuði. Stjórnarfundir skulu haldnir á skrifstofu sjóðsins. Í sérstökum tilvikum má halda fundi annars staðar telji formaður efni fundarins eða aðrar aðstæður gefa tilefni til. Í upphafi hvers árs skal leggja fyrir tillögu að fundardögum og skipulagi stjórnarfundar. Í lok hvers stjórnarfundar skal næsti reglulegi stjórnarfundur ákveðinn. Stjórnarformanni ber að kalla saman stjórnarfund ef einhver stjórnarmanna eða framkvæmdastjóri krefst þess.

Til stjórnarfundar skal boða með minnst sjö daga fyrirvara. Stjórnarformaður getur þó ákveðið annan frest telji hann það óhjákvæmilegt vegna sérstakra aðstæðna. Fundarboð skal vera skriflegt og skal í því greina frá dagskrá. Fundarboð má senda stjórnarmönnum með rafrænum hætti eða með símbréfi. Stjórnarformaður sem ekki kemst á boðaðan stjórnarfund skal tilkynna það tímanlega til framkvæmdastjóra sem sér um að boða varamann. Leggja skal fram á hverjum stjórnarfundum upplýsingar um helstu þætti í starfsemi sjóðsins frá síðasta stjórnarfundum. Ávallt skal leggja fram skýrslu um kaup og sölu verðbréfa. Sérstökum trúnaðargögnum sem stjórnarmenn fá í hendur til umfjöllunar á stjórnarfundum skal skilað í lok fundarins nema stjórnarformaður ákveði annað. Fundargögn skulu vera aðgengileg stjórnarmönnum tímanlega fyrir stjórnarfundum og á milli þeirra, og skulu allir stjórnarmenn fá sömu upplýsingar. Miðað skal við að fundargögn stjórnarfundar séu aðgengileg stjórnarmönnum eigi síðar en þremur dögum fyrir fundinn. Stjórnarmenn skulu snúa sér til stjórnarformanns eða framkvæmdastjóra með óskir um að tekin verði á dagskrá stjórnarfundar einstök mál. Óski stjórnarformaður eftir frestun afgreiðslu máls til næsta fundar skal orðið við slíkri beiðni enda bjóði brýnir hagsmunir sjóðsins ekki annað. Stjórnarmenn skulu hafa aðgang að óháðri sérfræðiráðgjöf á kostnað sjóðsins telji þeir nauðsyn á slíku til að taka sjálfstæðar og upplýstar ákvarðanir.

Stjórn er ákvörðunarþær þegar meirihluti stjórnar sækir fund enda hafi fundurinn verið boðaður í samræmi við þessar starfsreglur. Mikilvæga ákvörðun má þó ekki taka án þess að allir stjórnarmenn hafi haft tæk á því að fjalla um málið sé þess kostur. Einfaldur meirihluti ræður úrslitum á stjórnarfundum í öllum málum. Á stjórnarmönnum hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, starfsmanna, sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þeir fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnarmenn og leynt skulu fara samkvæmt lögum, eðli máls eða ákvörðun stjórnarinnar. Stjórnarformaður er ábyrgur fyrir því að gögn sem hann hefur tekið við og fara skulu leynt komist ekki í hendur annarra aðila. Þagnarskylda helst þó stjórnarformaður láti af starfi.

Nýir stjórnarmenn skulu fá nauðsynlegar upplýsingar og leiðsögn í starfsháttum stjórnar og málefnum sjóðsins. Nýir stjórnarmenn skulu fá afhentar samþykktir sjóðsins og starfsreglur stjórnar og hafa fullan aðgang að sömu gögnum og aðrir stjórnarmenn. Jafnframt geta nýir stjórnarmenn óskað eftir kynningarfundum með framkvæmdastjóra og stjórnarformanni.

Stjórnarmenn skulu kynna sér og vera bundnir af ákvæðum laga, samþykktum sjóðsins, almennum reglum verðbréfamarkaðsins og sérstökum reglum sjóðsins um meðferð trúnaðarupplýsinga og innherjaviðskipti.

Um ábyrgð, vald og störf stjórnar sjóðsins fer að öðru leyti en greinir í starfsreglum þessum samkvæmt

lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, nr. 129/1997, lögum nr. 155/1998 um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, samþykktum sjóðsins og öðrum almennum lögum og reglum sem við eiga á starfssviði sjóðsins s.s. stjórnarsýslulögum.

Stjórn skal setja sér samskipta- og siðareglur, sem eru endurskoðaðar árlega.

Einungis stjórn sjóðsins getur gert breytingar á starfsreglum þessum. Til breytinga á reglunum þarf samþykki einfalds meirihluta stjórnar.

Stjórn skal taka starfsreglurnar til upprifjunar og endurskoðunar árlega eða að lágmarki í upphafi hvers fjögurra ára starfstímabils stjórnarinnar.

Framkvæmdastjóri

Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins í samræmi við mótaða stefnu og ákvarðanir stjórnar og ræður starfsmenn sjóðsins.

Ráðstafanir sem eru óvenjulegar eða mikilsháttar getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt heimild frá stjórn sjóðsins. Framkvæmdastjóri kemur fram út á við fyrir hönd sjóðsins í samræmi við hefðir og eðli máls. Framkvæmdastjóri lífeyrissjóðsins skal fara með atkvæði sjóðsins á hluthafafundum í félögum sem sjóðurinn á eignarhlut í, nema stjórn sjóðsins ákveði annað. Framkvæmdastjóri skal sjá til þess að stjórn fái reglulega nákvæmar upplýsingar um starfsemi og rekstur sjóðsins. Þá skal framkvæmdastjóri veita stjórn og endurskoðendum allar þær upplýsingar um hag sjóðsins sem þeir óska eftir. Upplýsingar framkvæmdastjóra til stjórnar skulu vera á því formi og af þeim gæðum sem stjórn ákveður.

Hæfi

Um almennt hæfi stjórnarmanna og framkvæmdastjóra gilda ákvæði 31. gr. laga nr. 129/1997.

Sérstakt hæfi til meðferðar einstakra mála fer eftir II. kafla stjórnarsýslulaga, sbr. 8. mgr. 31. gr. laga nr. 129/1997. Stjórnarmenn eða framkvæmdastjóri mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skylt er stjórnarmanni og framkvæmdastjóra að upplýsa um slík atvik.

Stjórnarmenn skulu á stjórnarfundi í upphafi starfsárs gera grein fyrir störfum, tengslum og hagsmunum sem gætu valdið vanhæfi við umfjöllun, afgreiðslu og ákvarðanatöku í einstökum málum á því formi sem stjórnin ákveður. Sama gildir um nýja stjórnarmenn sem taka sæti í stjórn á miðju kjörtímabili.

Stjórnarmaður skal tilkynna stjórninni fyrirfram ef aðstæður eru fyrir hendi í máli sem valda vanhæfi eða gætu gefið tilefni til efasemda um hæfi hans. Stjórnin tekur í kjölfarið ákvörðun um hvort viðkomandi stjórnarmaður teljist vanhæfur og skuli víkja sæti það sem eftir er fundar. Stjórnarmaðurinn sem efasemdir um hæfi varðar tekur ekki þátt í umræðu eða ákvörðun um viðkomandi mál. Vanhæfur stjórnarmaður á ekki að fá aðgang að gögnum er tengjast viðkomandi máli. Bóka skal í fundargerð að stjórnarmaður hafi víkið sæti og að hann hafi ekki fengið aðgang að gögnum málsins.

Stjórnarmenn mega ekki gera neinar þær ráðstafanir sem bersýnilega eru til þess fallnar að afla ákveðnum sjóðfélögum, fyrirtækjum eða öðrum ótilhlýðilegra hagsmuna umfram aðra aðila eða á kostnað sjóðsins.

Ársfundur

Fyrir lok júní hvert ár skal stjórn lífeyrissjóðsins boða til ársfundar sjóðsins. Allir sjóðfélagar eiga rétt til fundarsetu á ársfundinum með umræðu- og tillögurétti. Tillögum skal vísað til stjórnar til meðhöndlunar.

Ársfund skal boða með tryggilegum hætti, að lágmarki með auglýsingu í dagblöðum sjö virkum dögum fyrir ársfund. Á ársfundi skal gerð grein fyrir skýrslu stjórnar, ársreikningum, tryggingafræðilegum

úttektum, fjárfestingarstefnu og tillögum stjórnar til breytinga á samþykktum sjóðsins. Þrátt fyrir ákvæði 30. gr. laga nr. 129/1997 er stjórn sjóðsins heimilt að gera breytingar á samþykktum sjóðsins sem beinlínis leiða af lögum eða reglugerðum.

Endurskoðun

Reikningar sjóðsins eru endurskoðaðir og áritaðir af löggiltum endurskoðanda. Innri endurskoðun sjóðsins er í höndum sjálfstætt starfandi endurskoðanda. Endurskoðun sjóðsins og innri endurskoðun eru í höndum aðskilinna endurskoðunarfyrirtækja. Endurskoðunarnefnd SL gerir tillögu til stjórnar um val á endurskoðanda sjóðsins (ytri endurskoðanda) og innri endurskoðanda.

Tryggingastærðfræðingur

Tryggingafræðileg athugun er framkvæmd árlega í samræmi við 39. gr. laga nr. 129/1997 og reglugerð 391/1998. Athuginin er framkvæmd af löggiltum tryggingastærðfræðingi samkvæmt samningi við sjóðinn. Með athugininni er lagt mat á áfallnar skuldbindingar sjóðsins og væntar framtíðarskuldbindingar annars vegar og núverandi eignasafn og vænt iðgjöld og ávöxtun hins vegar.

Endurskoðunarnefnd

Stjórn skipar þriggja manna endurskoðunarnefnd. Hlutverk nefndarinnar skal vera í samræmi við ákvæði IX. kafla laga nr. 3/2006 um ársreikninga. Nefndin skal setja sér starfsreglur sem stjórn skal samþykkja.

Nefndarmenn skulu vera óháðir endurskoðendum sjóðsins. Meirihluti nefndarinnar skal jafnframt vera óháður sjóðnum og daglegum stjórnendum hans. Formaður nefndarinnar skal hvorki vera stjórnarformaður eða starfsmaður sjóðsins. Framkvæmdastjóri og aðrir daglegir stjórnendur skulu ekki eiga sæti í endurskoðunarnefnd.

Endurskoðunarnefnd skal upplýsa stjórn um störf sín í samræmi við það sem starfsreglur nefndarinnar kveða á um og þegar stjórnin óskar sérstaklega eftir því.

Starfskjarastefna

Starfskjarastefnu SL lífeyrissjóðs er ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum. Við mótnun stefnunnar er byggt á samþykktum lífeyrissjóðsins, 5. útgáfu Leiðbeininga um góða stjórnarhætti fyrirtækja og þeim meginreglum sem liggja til grundvallar 79. gr. a, í lögum nr. 2/1995 um hlutafélög. Stefnunni er ætlað að styðja við traustan rekstur og það markmið lífeyrissjóðsins að veita sjóðfélögum góða þjónustu. Eitt meginmarkmið starfskjarastefnu sjóðsins er að lífeyrissjóðurinn sé eftirsóknarverður vinnustaður og hafi á að skipa hæfu og reyndu starfsfólki sem er helsti grundvöllur þess að rekstur sjóðsins sé traustur og í samræmi við bestu viðmið.

Áhættustýring og innra eftirlit

Áhættustýring

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur mótað og skilgreint áhættustefnu fyrir sjóðinn sem er yfirfarin og uppfærð árlega eftir þörfum. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan er hluti af innra skipulagi sjóðsins og inniheldur sundurliðaða greiningu áhættuþátta og mat stjórnenda á mikilvægi hvers áhættuþátta í rekstri sjóðsins. Í áhættustefnunni eru sett fram viðmið fyrir hverja skilgreinda áhættu sem lýsa því hvað stjórnendur meta sem ásættanlega áhættu og hvernig eftirliti er háttað til sannprófunar á hlítinu viðmiðanna. Eftirlitið felur í sér framkvæmd tímasettra

eftirlitsaðgerða sem hver og ein hefur tilgreindan umsjónaraðila.

Sviðsstjóri áhættustýringar er ábyrgðarmaður við framkvæmd áhættustefnu og áhættustýringar og heyrir hann beint undir framkvæmdastjóra. Til að tryggja honum aukið sjálfstæði í starfi og milliliðalausan aðgang stjórnar að upplýsingum er áhættustjóra heimilt að gefa skýrslur um áhættustýringu, og aðrar upplýsingar sem varða áhættustýringu, beint og milliliðalaust til stjórnar og endurskoðunarnefndar. Í áhættustefnunni er fjallað um einstaka áhættuþætti, þeir skilgreindir og gerð er grein fyrir hvernig þeir eru metnir, mældir og vikmörk einstakra áhættuþátta eru tilgreind. Nánari upplýsingar um áhættustýringu er að finna í ársskýrslu og í skýringum í ársreikningi.

Innra eftirlit

Innra eftirlit sjóðsins nær yfir sérhverja aðgerð af hálfu stjórnar, stjórnenda og starfsmanna til að stýra áhættu, þar sem því verður við komið, og auka líkur á að settum markmiðum verði náð við rekstur sjóðsins. Stjórnendur annast skipulagningu og framkvæmd innra eftirlits en að framkvæmd þess koma í raun allir starfsmenn sjóðsins með einum eða öðrum hætti. Skipulag innra eftirlits tekur mið af reglum FME nr. 577/2012 um endurskoðunardeildir og sjálfstætt starfandi eftirlitsaðila lífeyrissjóða og er innra eftirlit sjóðsins yfirfarið árlega af þeim sem annast innri endurskoðun hjá sjóðnum.

Innra eftirlit sjóðsins byggir m.a. á skýrsluskilum, reglulegri upplýsingagjöf, skráðum verkferlum og starfslýsingum, reglum um aðgreiningu starfa, skipulegum aðgangsstýringum og skilvirkri áhættustefnu og áhættueftirliti. Áhættustefna og áhættustýring sjóðsins er veigamikill þáttur í innra eftirliti. Helstu verkþættir í starfsemi sjóðsins byggja á skriflegum ferlum og starfslýsingum starfsmanna sem auka áreiðanleika og stuðla að fylgni við lög og reglur. Verkferlar og starfslýsingar eru yfirfarnar reglulega. Aðskilnaði starfa og aðgangsstýringum innan sjóðsins er ætlað að draga úr villu- og sviksemisáhættu. Margþætt skýrsluskil, afstemmingar og upplýsingagjöf til opinberra aðila, stjórnar sjóðsins og einstakra stjórnenda veita aðhald í rekstri. Hvað upplýsingakerfi sjóðsins varðar er í gildi öryggisstefna sjóðsins sem nær til meðferðar og varðveislu gagna. Henni er ætlað að tryggja örugga meðferð og varðveislu upplýsinga sem þýðingu hafa fyrir starfsemi sjóðsins. Eftirlitsaðgerðir og sjálfvirk vöktun miða að því að lágmarka áhrif rekstraratvika á upplýsingakerfi. Neyðaráætlun sjóðsins er ætlað að taka á alvarlegri rekstraratvikum með endurheimt upplýsingakerfa. Þá hefur sjóðurinn sett sér reglur um uppljóstrun vegna mögulegra svika eða misferlis starfsmanna.

Skipan stjórnar og stjórnarmenn

Árangursmat stjórnar

Stjórnin leggur mat á störf sín, stærð, samsetningu, verklag og starfshætti árlega og leitar leiða til að bæta úr verklagi í samræmi við niðurstöður matsins.

Árlega leggur stjórnin mat á störf framkvæmdastjóra og rekstur sjóðsins í heild. Stjórnarformaður upplýsir svo framkvæmdastjóra um niðurstöðu mats á frammistöðu hans og leggur á ráðin um hvernig bæta megi úr veikleikum. Árlega yfirfer stjórnin og metur þróun sjóðsins og hvort hún sé í samræmi við markmið sjóðsins. Stjórn getur notið utanaðkomandi sérfræðiaðstoðar við árangursmat eftir því sem hún metur nauðsynlegt hverju sinni.

Fundargerðir og fundargerðabók

Formaður stjórnar skal sjá um að haldin sé gerðabók um það sem gerist á stjórnarfundum og um ákvarðanir stjórnar. Fundargerðir skulu sendar út eigi síðar en viku eftir stjórnarfundi til allra stjórnarmanna og þeirra varamanna sem setið hafa viðkomandi fund.

Í fundargerðabók skal skrá eftirfarandi:

- a) Hvar og hvenær fundurinn er haldinn.
- b) Hverjir sitja fundinn, hver stýrir honum og hver ritar fundargerð.
- c) Hvort og þá hvenær utanaðkomandi aðilar koma inn á fundi og hvenær þeir fara út af fundinum.
- d) Dagskrátriði, stutta lýsingu á dagskrárliðum og gögnum fundarins.
- e) Ákvarðanir sem teknar eru og atkvæðagreiðslur, ef til þeirra kemur.
- f) Upphaf og lok fundartíma.
- g) Hvenær næsti stjórnarfundur verður haldinn.

Stjórnarmaður eða framkvæmdastjóri sem ekki er sammála ákvörðun stjórnar á rétt á að fá sérálit sitt skráð í gerðabókina.

Í upphafi stjórnarfundar skal fundargerð næsta stjórnarfundar á undan borin upp til samþykktar.

Fundargerðir skulu undirritaðar af stjórnarmönnum. Fundargerðir sem færðar hafa verið inn í fundargerðabók teljast full sönnun þess sem gerst hefur á stjórnarfundum.

Stjórnarstarfið skal almennt fara fram á stjórnarfundum. Komi til samskipta milli stjórnarmanna og/ eða milli stjórnarmanna og stjórnenda sjóðsins um málefni er varða ákvarðanir stjórnar eða forsendur ákvarðana stjórnar skal upplýst um þau við upphaf næsta stjórnarfundar og skráð til bókar.

Milli funda getur stjórn tekið ákvörðun með samskiptum sín á milli með rafrænum hætti s.s. með tölvupósti. Slík ákvörðun sem tekin er með tölvupósti eða öðrum sannanlegum rafrænum hætti er jafn gild og eins og hún hefði verið tekin á formlegum stjórnarfundi. Færa skal slíka ákvörðun til bókar í fundargerð á næsta formlega stjórnarfundi.

ÁHÆTTUSTÝRING

Markmið sjóðsins með áhættustýringu er að setja mælanleg viðmið um áhættutöku, að hafa eftirlit með því að áhættan sé innan settra viðmiða og bregðast við ef hún fer út fyrir þau. Þessi mælanlegu viðmið eru því grundvöllur áhættustýringarinnar og eru þau sett fram bæði í áhættustefnu og fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Í lögum um starfsemi lífeyrissjóða eru skilgreindar heimildir sjóðsins til fjárfestinga og hámark fjárfestinga í einstökum eignaflokkum. Fjárfestingarstefna sjóðsins verður alltaf að lágmarki að vera innan þessara marka laganna en svo er það stjórnenda sjóðsins að setja frekari skorður á fjárfestingar sem miða að því að finna ásættanlegt jafnvægi milli ávöxtunar og áhættu. Fjárfestingarstefnan er yfirfarin árlega og ný útgáfa gefin út fyrir hvert rekstrarár.

Hér á eftir verður fjallað lauslega um helstu tegundir áhættu sem sjóðurinn stendur frammi fyrir í daglegri starfsemi sinni.

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sjóðsins ef mótaðili eða viðskiptamaður í fjármálagerningi getur ekki staðið við umsamdar skuldbindingar sínar. Helsta mótaðilaáhætta sjóðsins verður til við kaup á verðbréfum og með veitingu veðlána. Stærsta einstaka mótaðilaáhætta sjóðsins er á Ríkissjóð Íslands en 37% af eignum sjóðsins eru skuldabréf með ríkisábyrgð. Ef horft er fram hjá Ríkissjóði þá hefur sjóðurinn sett sér þá stefnu að enginn mótaðili vegi meira en 5% af hreinni eign sjóðsins. Sjóðurinn gengur þar lengra en lagaramminn um fjárfestingar lífeyrissjóða segir til um. Eftirlit með mótaðilaáhættu er í stöðugri þróun hjá sjóðnum en undir hana falla m.a. útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta og afhendingar-/uppgjörsáhætta.

Lausafjáraáhætta er hættan á að sjóðurinn geti ekki staðið við skuldbindingar sínar þegar þær gjaldfalla. Lífeyrissjóðurinn fylgist með lausafjárstöðu sinni með greiningu á gjalddögum fjáreigna til að geta staðið við skuldbindingar sínar á réttum tíma. Sjóðurinn þarf alltaf að eiga nægjanlegt laust fé til að geta mætt bæði fyrirsjáanlegum og ófyrirséðum greiðsluskuldbindingum. Greiddur lífeyrir sem hlutfall af inngreiddum iðgjöldum nemur nú 95,8%. Sjóðurinn hefur ávallt inni á lausum reikningi tvöfalda þá upphæð sem þarf að greiða út í lífeyri um hver mánaðamót. Gerðar eru greiningar til langs tíma þar sem innflæði er borið saman við útfæði til að tryggja að ávallt sé nóg laust fé til greiðslu lífeyris.

Verðtryggingarhlutfall eigna sjóðsins er í tæplega 54% en skuldbindingar sjóðsins eru að fullu verðtryggðar. Þetta þýðir að sjóðurinn ber verðbólguáhættu sem nemur mun á verðtryggingarhlutfalli eigna og skuldbindinga. Verðbólguáskot myndi því auka áfallnar skuldbindingar og þar með lækka tryggingafræðilega stöðu. Hægt er að minnka þessa áhættu með því að auka verðtryggingarhlutfall eignasafns.

Þróun verðtryggingarhlutfalls

Sjóðurinn ber áhættu af breytingum á væntum lífaldri sjóðfélaga svo og breytingu á örorkulíkum. Lífslíkur hafa hækkað jafnt og þétt á undanförunum árum og líkur á örorku hafa aukist. Þetta hefur þýtt hækkun á skuldbindingum sjóðsins. Tölur yfir lífslíkur frá Hagstofunni bera með sér að það virðist vera að hægja á hækkun lífaldurs svo áhættan af hækkun lífaldurs fer því minnkandi að mati sjóðsins. Það er ljóst að með áframhaldandi hækkun lífaldurs þarf að hækka eftirlaunaaldur og/eða hækka greiðslur í lífeyrissjóði, til þess að tekjurýrnun fólks á ellilífeyri verði ekki meiri en lög gera ráð fyrir eða 56% af meðaltekjum.

Markaðsáhætta er hættan á að breytingar í markaðsverði vaxta, gengi hlutabréfa og erlendra gjaldmiðla hafi áhrif á afkomu sjóðsins og virði fjárfestinga hans. Markmið með stýringu markaðsáhattu er að stýra og takmarka áhættu við skilgreind mörk, jafnframt því sem ávöxtun sjóðsins miðað við áhættu er hámarksörkuð. Markaðsáhætta er m.a. stýrt með takmörkunum í fjárfestingarstefnu, fjárfestingarheimildum og áhættuviðmiðum.

Vaxtaáhætta er hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skulda-bréfa. Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðaltíma skulda-bréfs; í því samhengi lækkar skuldabréf með langan meðaltíma meira í verði þegar markaðsvextir hækka heldur en skuldabréf með styttri meðaltíma.

Því er ljóst að ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Eins getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Um áramótin 2015/2016 tóku gildi nýjar reglur Fjármálaeftirlitsins, nr. 335/2015, um ársreikninga lífeyrissjóða. Samkvæmt þeim skal almennt meta fjármálagerninga á gangvirði þeirra. Hins vegar er heimilt að miða verðmat skuldabréfs við kaupávöxtunarkröfu ef það er markmið sjóðsins að halda skuldabréfi til gjalddaga. Sjóðurinn hefur mótað sér þá stefnu um matsaðferð skuldabréfa að óverðtryggð skuldabréf með ábyrgð ríkisins eru metin á gangvirði/markaðsávöxtunarkröfu frá og með 31.12.2016. Öll önnur skuldabréf eru metin á kaupávöxtunarkröfu. Við þessar breytingar verður sjóðurinn örlítið næmari fyrir vaxtabreytingum en áður þegar skuldabréf sjóðsins voru alfarið gerð upp á kaupávöxtunarkröfu. Breytingin nær til um 5,0 ma.kr. ríkistryggðra óverðtryggðra skuldabréfa sem er um 3,4% af hreinni eign sjóðsins um áramótin.

Gjaldmiðlaáhætta er hættan á að styrking krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum en erlendar eignir eru nú 26,6% af eignasafni sjóðsins. Sjóðurinn hafði fyrir tilkomu gjaldeyrishafta stýrt gjaldeyrisáhættunni á virkan hátt. Í dag er búið að afnema höftin og því aftur orðið mögulegt að stýra þessari áhættu með afleiðusamningum. Að eiga erlendar eignir er góð vörn gegn gengislækkun krónu og því mikilvægur hluti af áhættuvörnum sjóðsins.

Rekstraráhætta er sú áhætta að sjóðurinn verði fyrir tjóni sem stafar af ófullnægjandi eða gölluðum innri verkferlum, mistökum og aðgerðum eða aðgerðaleyfi starfsmanna, ófullnægjandi upplýsingakerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi sjóðsins. Við daglegan rekstur lífeyrissjóðsins eru ótal áhættuþættir sem geta haft áhrif á starfsemi hans og leitt til tjóns fyrir sjóðfélaga. Til að draga úr slíkri rekstraráhættu er unnið eftir verkferlum, vinnureglum og starfslýsingum og eftirlit haft með að þeim sé fylgt, ásamt öðrum reglum sem settar hafa verið fram um starfsemi sjóðsins í sérstakri rekstrarhandbók. Stjórn sjóðsins hefur sett sér samskipta- og starfsreglur og starfsmenn hafa sett sér siðareglur. Í áhættustefnu sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er háttað. Innri endurskoðandi sjóðsins fylgist með innra eftirliti sjóðsins auk þess sem endurskoðunarnefnd hefur tilsjón með fyrirkomulagi og virkni eftirlitsins.

HLUTHAFASTEYNA

SL lífeyrissjóður hefur það að markmiði að hámarka lífeyrisgreiðslur til sjóðfélaga sinna og tryggja þeim bestu lífeyrisréttindi sem kostur er á með ávöxtun iðgjalda og eigna, áhættustýringu og hagkvæmum rekstri. SL er langtímafjárfestir sem ávaxtar lífeyrissparnað sjóðfélaga sinna í samræmi við fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Ábyrgar fjárfestingar

Sjóðurinn horfir til reglna Sameinuðu þjóðanna (SP) um ábyrgar fjárfestingar. Um er að ræða leiðbeinandi reglur sem unnar voru af fulltrúum 20 stofnanafjárfesta frá 12 löndum þar á meðal stærstu lífeyrissjóða vestan hafs og í Evrópu. Í reglunum er fjallað um hvernig áhersla á umhverfisleg og félagsleg málefni auk góðra stjórnarháttanna fyrirtækja (skammstafað UFS) getur stuðlað að bættum fjárfestingarárangri verðbréfasafna um leið og hagsmunir fjárfesta og markmið þjóðfélagsins í víðara samhengi geta farið saman.

Þegar ákvörðun um fjárfestingu liggur fyrir er horft sérstaklega til neðangreindra atriða:

1. Að taka tillit til UFS málefna við mat á fjárfestingarkostum.
2. Að vera virkur eigandi hlutabréfa.
3. Að fyrirtæki geri grein fyrir stefnu sinni í málefnum UFS.
4. Að stuðla að framgangi reglna SP hjá fjárvörsluaðilum.
5. Að eiga samstarf við aðra fjárfesta um málefnið.

Umhverfismál og félagsleg ábyrgð

Sjóðurinn mun hafa til hliðsjónar við fjárfestingar hvernig fyrirtæki horfa til umhverfis og félagslegra þátta við rekstur sinn þ.e.:

1. Að fyrirtækin fari að lögum og reglum um umhverfismál.
2. Að þau leitist við að draga úr umhverfisáhrifum við rekstur sinn.
3. Að þau geri hluthöfum reglulega grein fyrir stefnu sinni á sviði umhverfismála.
4. Að þau virði félagslega ábyrgð, virði mannréttindi og komi í veg fyrir órétti barna.

Stjórnarhættir fyrirtækja og þátttaka á hluthafafundum

1. Sjóðurinn mun horfa til þess við fjárfestingar hvort fyrirtækin fylgi góðum stjórnarháttum við rekstur (t.d. reglum OECD um stjórnarhætti) og gefi upplýsingar þar um í ársskýrslum. Einnig verður horft til þess hvort innlend fyrirtæki fylgi leiðbeiningum Viðskiptaráðs Íslands, Kauphallar Íslands og Samtaka atvinnulífsins um stjórnarhætti fyrirtækja. Frá 1. janúar 2005 ber útgefendum hlutabréfa í Kauphöll Íslands að fylgja leiðbeiningunum eða upplýsa um frávik frá leiðbeiningum um stjórnarhætti fyrirtækja.
2. Sjóðurinn leitast við að gegna jafnframt eigendaskyldum sínum með virkum hætti og kemur ábendingum um rekstur og stefnu fyrirtækja, auk bættra stjórnarháttanna í þeim fyrirtækjum sem sjóðurinn er hluthafi í, á framfæri á hluthafafundum og/eða með beinum samskiptum við stjórnendur viðkomandi fyrirtækja. Sjóðurinn leitast við að taka afstöðu til mála á hluthafafundum með atkvæðum sínum og á hlutabréfamarkaði með aðgerðum sínum.

Tilnefningar í stjórnir félaga og launakjör stjórnarmanna

Hluthafastefna sjóðsins ákvarðar hvernig sjóðurinn beitir sér sem hluthafi í þeim hlutafélögum sem hann á eignarhlut í. Ef sjóðurinn á verulegan eignarhlut, sem telst vera 0,5% af heildareignum lífeyrissjóðsins, 5% eða hærrí eignarhlutur í hverju félagi eða sjóðurinn er meðal fimm stærstu hluthafa félagsins, þá er það eftir atvikum valnefnd sjóðsins sem tilnefnir stjórnarmenn í hvert félag. Í þeim tilfellum þar sem eignarhlutur sjóðsins í félögum er óverulegur eða undir áður nefndum viðmiðum vill stjórn sjóðsins afmarka aðkomu sína að stjórnnum með þátttöku í valnefndum sem eru myndaðar sameiginlega með hluthöfum eða settar upp af félögnum sjálfum. Lögð er áhersla á að þessar valnefndir séu óháðar félaginu sjálfu.

Hvorki stjórnarmenn né starfsmenn sjóðsins sitja í stjórnnum fyrirtækja í umboði sjóðsins. Stjórnarmönnum og framkvæmdastjóra er jafnframt óheimilt að sitja í stjórnnum fyrirtækja sem sjóðurinn fjárfestir í. Þetta gildir þó ekki um fyrirtæki sem stofnuð eru til að sinna sérstökum þáttum í starfsemi sjóðsins. Jafnframt við sérstakar aðstæður, svo hægt sé að fylgja eftir hagsmunum sjóðsins með fullnægjandi hætti, er starfsmönnum heimilt með ákvörðun stjórnar að sitja í stjórnnum eða ráðum áhættufjármagnsfyrirtækja eða -sjóðum sem lífeyrissjóðurinn á hlut í.

Ef sjóðurinn á þess kost á grundvelli eignarhalds skal hann leitast við að tilnefna vel hæfa fulltrúa í stjórnir félaga, annað hvort einn og sér eða í samstarfi við aðra aðila.

Framkvæmdastjóri, forstöðumaður eignastýringar, stjórnarformaður og varaformaður stjórnar SL mynda valnefnd innan sjóðsins sem tilnefnir stjórnarmenn í hvert félag. Nefndin nýtur liðsinnis annarra stjórnarmanna, starfsmanna sjóðsins og/eða utanaðkomandi ráðgjafa við leit og val á stjórnarmönnum. Einnig kemur til greina að auglýsa eftir stjórnarmönnum. Valnefnd sjóðsins kemur saman a.m.k. árlega og oftár ef þörf krefur, í aðdraganda aðalfunda félaga, eða þegar kosning stjórnarmanna stendur fyrir dyrum í félögum sem sjóðurinn á verulegan hlut í.

Val á stjórnarmönnum sem sjóðurinn tilnefnir eða styður til stjórnarsetu, byggir á faglegu ferli þar sem bakgrunnur, fagleg þekking, reynsla, færni og hæfi er kannað. Sérstaklega þarf að huga að samsetningu stjórnar með hliðsjón af fjölbreyttri þekkingu og reynslu svo og kynjahlutföllum, einnig að ekki séu áreksstrar milli hagsmuna félagsins og annarra hagsmuna sem stjórnarmenn gæta. Stjórnarmenn skulu leggja megináherslu á að viðkomandi félag skili viðunandi arðsemi svo fjárfesting sjóðsins bæti hag sjóðfélaga til lengri eða skemmri tíma.

Við mat á því hverjar séu eðlilegar launagreiðslur fyrir stjórnarsetu í félagi skal litið til umfangs og ábyrgðar starfsins, sem og þess tíma sem stjórnarmenn þurfa að inna af hendi til að geta rækt skyldur sínar við félagið. Telji valnefnd að tillögur fyrir aðalfund um stjórnarlaun séu mjög frábrugðnar því sem hæfilegt er, með hliðsjón af framangreindum matsþáttum, skal valnefnd koma þeim sjónarmiðum á framfæri. Skal það gert annað hvort við viðkomandi stjórn fyrir aðalfund eða með formlegum hætti, svo sem með bókun eða breytingatillögum á aðalfundi.

Fulltrúar sjóðsins í stjórnnum félaga skulu standa vörð um hagsmuni félagsins sbr. hlutafélagalög með því að fylgja bestu viðmiðum um stjórnarhætti fyrirtækja, árangursmælingum, eftirliti og virkri beitingu laga-legra úrræða. Stjórnir hafa eftirlit með því að rekstur félaga fylgi almennum og góðum viðskiptavenjum, gæta þess að samþykktir séu virtar og bestu stöðlum um stjórnarhætti fylgt.

Framkvæmdastjóri SL fer með umboð, þ. á m. atkvæðisrétt á aðalfundum fyrir hönd sjóðsins. Ef framkvæmdastjóri getur ekki mætt á viðkomandi aðalfund fer forstöðumaður eignastýringar með umboð sjóðsins.

Ákvörðun um launakjör framkvæmdastjóra

Stjórn hvers félags ræður framkvæmdastjóra og gerir við hann ráðningar- og starfssamning. Stjórn félags ber ábyrgð á að starfssamningur framkvæmdastjóra sé gerður á faglegum grunni og að fyrir honum liggi hlutlæg rök. Við ákvörðun launa framkvæmdastjóra skulu stjórnarmenn sem tilnefndir eru með tilstuðlan sjóðsins líta til innri þátta félags, launadreifingar innan þess og launa sem ætla má að framkvæmdastjóra bjóðist á þeim markaði sem félagið starfar á.

Kaupaukar og hvatakerfi

Sjóðurinn leggur áherslu á að ávallt liggi fyrir greinargóðar upplýsingar og rök fyrir starfskjörum starfsmanna, þeirra félaga sem sjóðurinn á verulegan hlut í, m.a. árangurstengdum greiðslum, kaupaukum og starfslokasamningum séu þeir gerðir. Nauðsynlegt er að hluthafar séu upplýstir um forsendur og rök fyrir kaupaukum og breytilegum launaliðum.

Samkeppnisleg sjónarmið

Nauðsynlegt er fyrir sjóðinn að hafa samkeppnissjónarmið til hliðsjónar við mótun fjárfestingar- og hluthafastefnu. Sjóðurinn vill árétta mikilvægi þess að fyrirtæki á samkeppnismarkaði séu sjálfstæð og stundi virka samkeppni sín á milli. Sjóðurinn vill leggja að stjórnnum félaga þar sem hann á hagsmuna að gæta að fylgja þessum sjónarmiðum. Sjóðnum er ljóst að eignarhald sama aðila á umtalsverðum hlutum í fleiri fyrirtækjum eða samstæðum fyrirtækja á sama markaði kallar á sérstaka aðgæslu af hálfu sjóðsins.

SIÐA- OG SAMSKIPTAREGLUR

Almenn atriði

Reglur þessar gilda fyrir starfsmenn sjóðsins sem og stjórnarmenn. Með stjórnarmönnum er átt bæði við aðal- og varastjórnarmenn. Starfsemi sjóðsins byggir á lögum nr. 155/1998 um Söfnunarsjóð lífeyrisréttinda, lögum nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og samþykktum sem um sjóðinn gilda. Jafnframt hefur sjóðurinn sett ýmsar reglur, s.s. starfsreglur stjórnar, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, upplýsingagjöf, starfsreglur framkvæmdastjóra o.fl. Um sjóðinn er víðtækt eftirlit, s.s. með innra og ytra eftirliti endurskoðenda, endurskoðunarnefnd og einnig með eftirliti frá Fjármálaeftirliti og Seðlabanka Íslands. Er meðfylgjandi reglum á engan hátt ætlað að koma í staðinn fyrir eða breyta fyrirbyggjandi reglum, heldur er þeim ætlað að undirstrika tiltekin grunngildi í störfum og starfsháttum stjórnar og starfsmanna sjóðsins.

Ábyrgð

Stjórn og starfsfólk sjóðsins gera sér ljósa þá ábyrgð sem fylgir því að hafa umsjón og eftirlit með þeim fjármunum sem eru í eigu sjóðfélaga. Í ábyrgðinni felst m.a. að fara í hvívetna eftir þeim lögum og reglum er gilda, að hagsmunir sjóðfélaga séu í fyrirrúmi og að fjárfestingar sjóðsins byggji á góðu viðskiptasiðferði.

Þagnarskylda og meðferð trúnaðarupplýsinga

Á stjórn og starfsfólki hvílir þagnarskylda um málefni sjóðsins, s.s. málefni sjóðfélaga, lífeyrisþega og önnur atriði sem þau fá vitneskju um í starfi sínu sem stjórnar- eða starfsmenn sjóðsins og leynt skulu fara samkvæmt lögum eða eðli máls. Stjórnar- eða starfsmenn eru ábyrgir fyrir því að gögn sem þeir taka við og fara skuli leynt komist ekki í hendur annarra. Þagnarskylda helst þó látið sé af starfi.

Góðir starfshættir

Stjórn og starfsmenn skulu leggja rækt við starf sitt og stunda það af kostgæfni. Öll störf og aðrar athafnir skulu miða að því að vera lífeyrissjóðnum, sjóðfélögum og öðrum sem sjóðurinn veitir þjónustu til framdráttar. Stjórn og starfsfólk skulu ávallt gæta þess utan vinnutíma að aðhafast ekkert það sem getur vakið efa um hæfni þeirra til að sinna störfum fyrir sjóðinn eða skaða ímynd hans. Forðast ber hvers konar hagsmunaárekstra milli starfa þeirra og annarra athafna eða tengsla utanaðkomandi aðila. Stjórn og starfsfólk mega ekki taka þátt í meðferð mála sem varða sjóðinn og þá persónulega. Skylt er stjórnar- eða starfsmanni að upplýsa um slík atvik.

Hagnýting trúnaðarupplýsinga

Stjórn og starfsfólki er óheimilt að nýta sér trúnaðarupplýsingar, beint eða óbeint, til öflunar eða ráðstöfunar verðbréfa sjálfum sér eða öðrum til hagsbóta.

Viðskiptahættir

Sjóðurinn leggur áherslu á mikilvægi þess að eiga góð samskipti við þá aðila sem hann á samskipti við hvort sem um er að ræða iðgjaldagreiðendur, sjóðfélaga, þjónustuaðila á fjármálamarkaði eða útgefendur verðbréfa. Sjóðurinn leggur áherslu á að ávöxtun fjármuna sjóðsins taki mið af þeim kjörum sem best eru boðin á hverjum tíma. Það næst m.a. með góðum samskiptum við aðila á verðbréfamarkaði. Þau

samskipti þurfa að vera í samræmi við almennar grunnreglur er tryggja gott viðskiptasiðferði og hagsmuni sjóðfélaga. Lögð er áhersla á að allar kynningar sem tekið er þátt í og önnur samskipti séu hlutlæg, nákvæm, sönn og í samræmi við lög og almennt siðferði.

Ferðalög

Eðlilegt er að stjórn og starfsfólk sjóðsins sækir kynningar- og fræðslufundi um fjárfestingar sem skipulagðar eru af þjónustuaðilum bæði innanlands og utan sem eru til þess fallnir að afla sjóðnum upplýsinga um viðskiptatækifæri, valkosta í eignastýringu eða annað er skiptir sjóðinn máli. Efni fundanna verður að vera stutt gögnum sem eru til reiðu á fundunum. Skal gögnunum haldið til haga í minnst eitt ár. Vettvangur funda á ekki að krefjast ferðalaga umfram það sem nauðsynlegt getur talist. Sjóðurinn skal að jafnaði bera kostnað vegna ferða og gistingar. Þjóði skipuleggjendur upp á útivistar- eða skemmtiatriði, svo sem íþróttar- eða menningarviðburði, í tengslum við slíka fundi skulu þeir almennt vera viðeigandi og ganga sem minnst á hefðbundinn vinnutíma.

Gjafir og boð

Stjórn og starfsfólki er óheimilt að þiggja gjafir, boð eða önnur fríðindi af þjónustuaðilum sjóðsins. Með þjónustuaðilum er átt við alla aðila sem með einhverjum hætti eru í samskiptum eða viðskiptum við sjóðinn. Undanþegnar eru jólagjafir og aðrar tækifærisgjafir sem eru að fjárhagslegu verðmæti innan marka sem teljast algeng í slíkum tilvikum eða þegar um er að ræða persónuleg tengsl sem ekki verða rakin til viðskipta við sjóðinn. Einnig boð á menningar- eða íþróttaviðburði á starfssvæði sjóðsins, enda gætt hófs í umgjörð og viðurgjörningi. Enn fremur er heimilt að þiggja viðeigandi viðurgjörning í tengslum við samskipti við þjónustuaðila.

Annað

Brot starfsmanna á þessum reglum getur varðað áminningu eða uppsögn.

STJÓRN OG STARFSMENN

Stjórn SL lífeyrissjóðs er skipuð af fjármálaráðherra. Fjöldi stjórnarmanna er sjö og eru jafnmargir vara-
menn. Stjórnin er skipuð til fjögurra ára í senn. Fjórir stjórnarmenn eru skipaðir eftir tilnefningu stjórnar
Landssamtaka lífeyrissjóða, þrír eru án tilnefningar af fjármálaráðherra og er einn þeirra formaður
stjórnar sjóðsins.

Stjórn frá 1. júlí 2016 til næstu fjögurra ára:

Aðalmenn:

Guðmundur Árnason, formaður
Hrafn Magnússon, varaformaður
Aðalbjörg Lúthersdóttir
Einar Sveinbjörnsson
Reynir Þorsteinsson
Svana Helen Björnsdóttir
Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir

Varamenn:

Steinunn Sigvaldadóttir
Hálfván Hermannsson
Helga Einarsdóttir
Helga Jónsdóttir
Kristinn Hjörleifur Jónsson
Hrannar Már Gunnarsson
Þorvaldur Ingi Jónsson

Aðsetur sjóðsins er í Borgartúni 29 og er fjöldi starfsmanna 16 í árslok 2018 og þar af eru þrír í hlutastarfi.

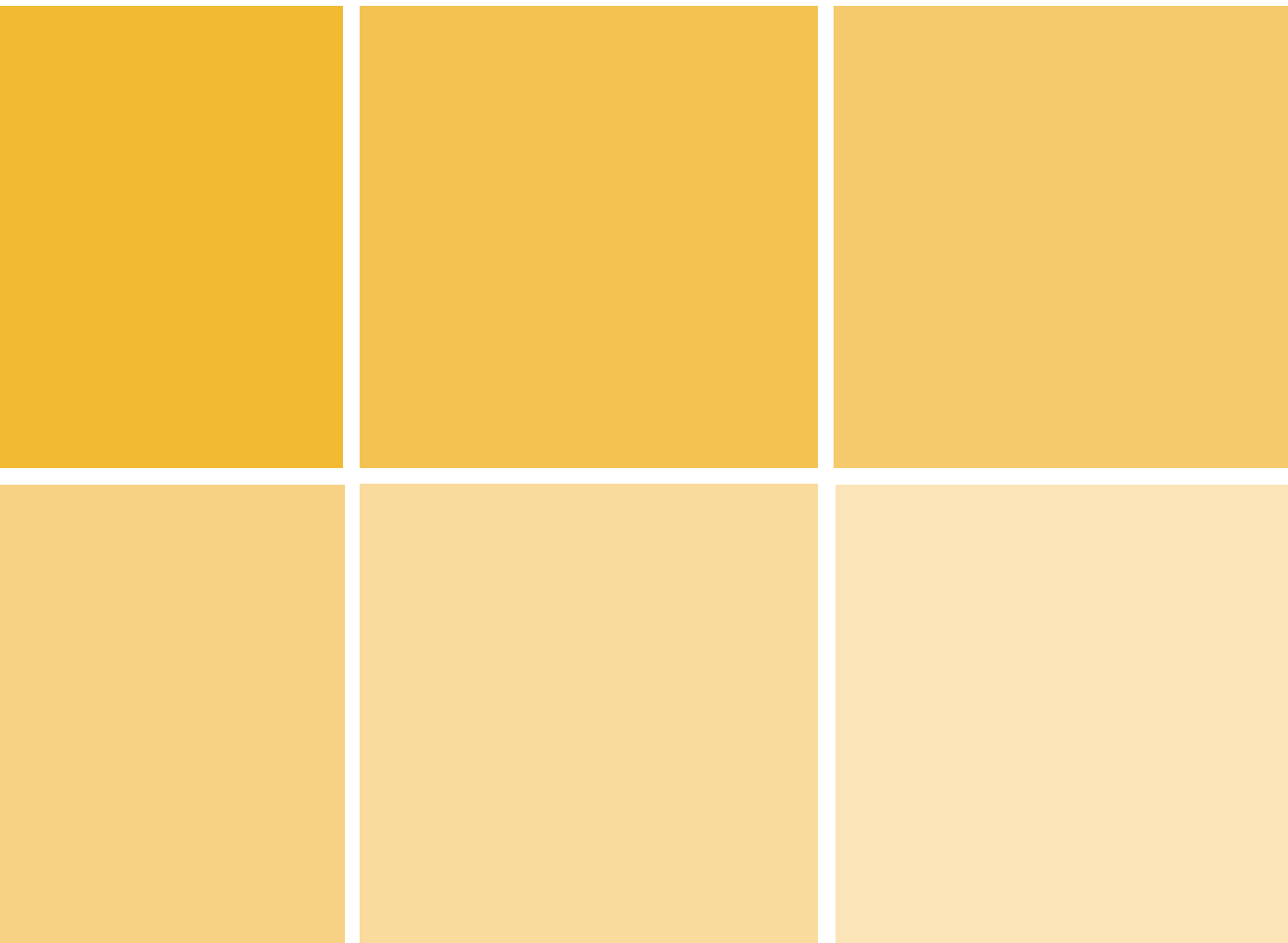
Starfsmenn

Starfsfólk:

Andri Már Jónsson
Dagbjört Gunnarsdóttir
Elín S. Valdimarsdóttir
Guðmundur S. Steindórsson
Hafdís Guðfinnsdóttir
Helga B. Sigurðardóttir
Ingunn Ólafsdóttir
Jóhanna Björnsdóttir
Jón Otti Jónsson
Magnús B. Jónsson
Rannveig Þórarinsdóttir
Sigurbjörn Sigurbjörnsson
Sigurlaug J. Waage
Svanhildur Lýðsdóttir
Þorbjörg Kristinsdóttir
Úlfur Þór Andrason

Starfssvið:

Eignastýringarsvið
Lífeyris- og sjóðfélagasvið
Sviðsstjóri bókhaldssviðs
Sviðsstjóri áhættustýringarsviðs
Lífeyris- og sjóðfélagasvið
Bókhald eigna og fjárfestinga
Bókhald
Bókhald og móttaka
Sviðsstjóri eignastýringarsviðs
Sviðsstjóri innheimtu- og ráðgjafasviðs
Bókhald eigna og fjárfestinga
Framkvæmdastjóri
Sviðsstjóri lífeyris- og sjóðfélagasviðs
Innheimtu- og ráðgjafasvið
Lífeyris- og sjóðfélagasvið
Innheimtu- og ráðgjafasvið

ÁRSREIKNINGUR 2018

Áritun og skýrsla stjórnar

Hlutverk lífeyrissjóðsins

Sjóðurinn hefur verið starfandi í 45 ár en hann hóf starfsemi 26. september 1974. SL lífeyrissjóður er ætlaður öllum launþegum og sjálfstætt starfandi einstaklingum sem eiga ekki kjarasamningsbundna aðild að öðrum lífeyrissjóðum. Hann getur því verið góður kostur fyrir þá aðila sem þurfa að velja sér lífeyrissjóð. Sjóðurinn byggir á samtryggingu og séreign. Hann er sjálfstæður lífeyrissjóður sem ekki starfar í tengslum við stéttarfélag. Ársreikningurinn er gerður í samræmi við reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015. Ársreikningurinn er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Ávöxtun

Starfsemi sjóðsins er í tveimur deildum, samtryggingardeild og séreignardeild. Hrein eign samtryggingardeildar nam 159.407 millj.kr. í árslok og jókst um 5,7% eða 8.586 millj.kr. milli ára. Hrein nafnávöxtun ársins 2018 var 5,5% samanborið við 7,2% árið áður. Hrein raunávöxtun var 2,2% samanborið við 5,3% árið á undan. Fimm ára meðaltalsraunávöxtun nam 4,1%, meðaltalsraunávöxtun sl. 10 ára nam 4,4% og sl. 20 ára nam 4,2%.

Fjöldi lífeyrisþega og lífeyrisgreiðslur

Lífeyrisgreiðslur samtryggingardeildar námu 4.574 millj.kr. og jukust um 9,6%. Fjöldi lífeyrisþega nam í árslok 15.576 en þeir voru 14.700 árið áður og fjölgaði um 5,9%. Alls fóru 79,1% af lífeyrisgreiðslum sjóðsins til þess að greiða ellilífeyri eða 3.617 millj.kr.

Fjöldi sjóðfélaga, launagreiðenda og iðgjöld

Til samtryggingardeildar greiddu alls 2.302 fyrirtæki sem er fjölgun er nemur 3% frá fyrra ári. Heildariðgjöld sem greidd voru fyrir 13.479 einstaklinga námu 4.812 millj.kr. Er það aukning um 12,5% milli ára. Sjóðfélagar voru í árslok 2018 alls 141.518.

Tryggingafræðileg staða

Tryggingafræðileg staða sjóðsins er þannig að eignir eru 1,3% lægri en heildarskuldbindingar í árslok 2018. Versnar staða sjóðsins lítilllega milli ára en hún er vel innan allra marka hvað varðar lög og reglur.

Séreignardeild

Hrein eign séreignardeildar nam 2.657 millj.kr. og hækkar um 163 millj.kr. Samtals voru greiddar út 97 millj.kr. í lífeyri árið 2018. Séreignardeild sjóðsins skiptist annars vegar í Söfnunarleið I sem fjárfestir í innlánum og stuttum tryggum skuldabréfum og nam hrein nafnávöxtun leiðarinnar 4,9% og hrein raunávöxtun leiðarinnar 1,6%. Hins vegar í Söfnunarleið II sem er blandaður verðbréfareikningur nam hrein nafnávöxtun leiðarinnar 6,2% og hrein raunávöxtun leiðarinnar 2,8%.

Áritun og skýrsla stjórnar

Stjórnarhættir

Sjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og horfir aukinheldur til meginreglna stjórnsýslulaga. Stjórnarmenn og starfsmenn eiga að taka ákvarðanir í samræmi við sannfæringu sína, gildandi lög og reglur með hagsmuni sjóðfélaga að leiðarljósi þó þannig að sem best sé gætt að því að ákvörðunin styðji við tilgang og starfsemi sjóðsins. Með stjórnaryfirlýsingunni veitir sjóðurinn sjóðfélögum, iðgjaldagreiðendum, eftirlitsaðilum, starfsmönnum og öðrum haghöfum upplýsingar um stjórnarhætti sjóðsins. Yfirlýsingunni er jafnframt ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum og stuðla þannig að traustum rekstri. Yfirlýsingin byggir á þeim lögum og reglum sem gilda á þeim tíma sem ársreikningurinn er samþykktur af stjórn og framkvæmdastjóra. Einkum er horft til laga nr. 129/1997, laga nr. 155/1998, ákvæði samþykkt sjóðsins, reglna FME nr. 335/2015 um ársreikninga og almennra leiðbeinandi tilmæla um stjórnarhætti sem gefin eru út af Viðskiptaráði, Kauphöll Íslands og Samtökum atvinnulífsins. Er yfirlýsingin hluti af ársskýrslu þessari og kemur þar fram í heild sinni.

Stjórn SL lífeyrissjóðs staðfestir ársreikning lífeyrissjóðsins fyrir tímabilið 1. janúar til 31. desember 2018 með undirritun sinni.

Reykjavík, 19. mars 2019

Guðmundur Árnason, formaður

Hrafn Magnússon, varaformaður

Einar Sveinbjörnsson

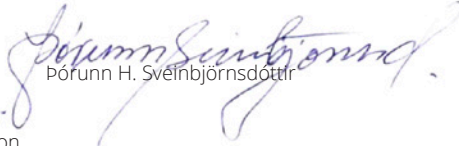
Svana Helen Björnsdóttir

Aðalbjörg Lúthersdóttir

Reynir Þorsteinsson

Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir

Sigurbjörn Sigurbjörnsson

framkvæmdastjóri

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga í SL lífeyrissjóði

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning SL lífeyrissjóðs fyrir árið 2018. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning þann 31. desember 2018, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar, upplýsingar um mikilvægar reiknings-skilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu lífeyrissjóðsins á árinu 2018, efnahag hans 31. desember 2018, breytingu á handbæru fé á árinu 2018 og tryggingafræðilegri stöðu 31. desember 2018, í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur fyrir álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt þeim stöðlum er nánar lýst í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda. Við erum óháð Söfnunarsjóði lífeyrisréttinda í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur (IESBA Code) og viðeigandi settar siðareglur á Íslandi og höfum uppfyllt önnur ákvæði þeirra. Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægilegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að meta rekstrarhæfi sjóðsins og eftir því sem við á, skýra frá þeim atriðum sem varða rekstrarhæfið og notkun forsendunnar um áframhaldandi rekstrarhæfi, nema ætlunin sé að leysa upp sjóðinn eða hætta starfsemi hans, eða ef enginn annar raunhæfur valkostur er í stöðunni.

Stjórn og endurskoðunarnefnd skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðenda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er af völdum sviksemi eða mistaka og að gefa út áritun sem felur í sér álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska, en ekki trygging þess að endurskoðun framkvæmd í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni uppgötva allar verulegar skekkjur séu þær til staðar. Skekkjur geta orðið vegna mistaka eða sviksemi og eru álitnar verulegar ef þær, einar og sér eða samanlagðar, gætu haft áhrif á fjárhagslega ákvarðanatöku notenda ársreikningsins.

Áritun óháðs endurskoðanda

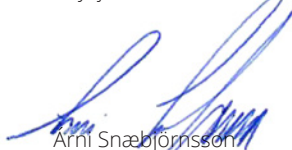
Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggjum við á faglegri dómgreind og beitum ávallt faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

- * Við greinum og metum hættunarn á verulegum skekkjum í ársreikningnum, hvort sem er vegna mistaka eða sviksemi, hönnum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeim hættum og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, skjalafals, misvísandi framsetningu ársreiknings, að einhverju sé viljandi sleppt eða að farið sé framhjá innri eftirlitsaðgerðum.
- * Við öflum skilnings á innra eftirliti, sem snertir endurskoðunina, í þeim tilgangi að hanna viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki í þeim tilgangi að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- * Við metum hvort reikningsskilaaðferðir sem notaðar eru, og tengdar skýringar, séu viðeigandi og hvort reikningshaldslegt mat stjórnenda sé raunhæft.
- * Við ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um rekstrarhæfi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins í áritun okkar. Ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi þurfum við að víkja frá fyrirvaralausri áritun okkar. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni valdið óvissu um rekstrarhæfi sjóðsins.
- * Við metum í heild sinni hvort framsetning og uppbygging ársreikningsins, þ.m.t. innihald og skýringar, gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem koma upp í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega anmarka á innra eftirliti sem fram koma við endurskoðunina, eftir því sem við á.

Við höfum einnig lýst því yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óhæði og upplýsum um öll tengsl eða önnur atriði sem raunhæft er að ætla að gætu mögulega haft áhrif á óhæði okkar og eftir því sem við á, til hvaða varúðarráðstafana við höfum gripið til að tryggja óhæði okkar.

Reykjavík 19. mars 2019

Arni Snæbjörnsson
löggiltur endurskoðandi

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30, 105 Reykjavík

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2018

Allar fjárhæðir í þús. kr.

	Skýr.	2018	2017
Iðgjöld			
Iðgjöld sjóðfélaga		1.505.326	1.413.805
Iðgjöld launagreiðenda		3.496.177	3.028.676
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(64.451)	(73.291)
		<u>4.937.052</u>	<u>4.369.190</u>
Sérstök aukaframlög	3	<u>66.522</u>	<u>79.786</u>
		<u>5.003.574</u>	<u>4.448.976</u>
Lífeyrir			
Heildarfjárhæð lífeyris	4	4.670.117	4.280.934
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs		38.706	29.981
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris		8.447	7.010
		<u>4.717.270</u>	<u>4.317.925</u>
Hreinar fjárfestingartekjur			
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	5	2.271.433	5.365.434
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5,6	6.389.624	4.948.610
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum		79.628	88.380
Vaxtatekjur af handbæru fé		32.872	45.254
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		114.266	123.666
Ýmsar fjárfestingartekjur		2.109	58.037
Fjárfestingargjöld		(45.357)	(61.190)
		<u>8.844.575</u>	<u>10.568.191</u>
Rekstrarkostnaður			
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	7	<u>382.121</u>	<u>346.536</u>
		<u>382.121</u>	<u>346.536</u>
Breyting á hreinni eign til greiðslu lífeyris		8.748.758	10.352.706
Hrein eign frá fyrra ári		<u>153.316.143</u>	<u>142.963.437</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris í árslok		<u>162.064.901</u>	<u>153.316.143</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2018

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Eignir

	Skýr.	2018	2017
Fjárfestingar			
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	8,9,11	59.794.561	57.775.029
Skuldabréf	8,10,11	99.742.272	92.228.674
Bundnar bankainnstæður		711.165	1.897.481
		<u>160.247.998</u>	<u>151.901.184</u>

Kröfur

Kröfur á launagreiðendur		961.040	996.732
Aðrar kröfur		35.519	34.414
		<u>996.559</u>	<u>1.031.146</u>

Ýmsar eignir

Varanlegir rekstrarfjármunir	12	150.594	147.955
		<u>150.594</u>	<u>147.955</u>

Handbært fé	11	714.153	270.634
		<u>714.153</u>	<u>270.634</u>

Eignir samtals

	<u>162.109.304</u>	<u>153.350.919</u>
--	--------------------	--------------------

Skuldir

Aðrar skuldir		44.403	34.776
		<u>44.403</u>	<u>34.776</u>

Skuldir samtals

	<u>44.403</u>	<u>34.776</u>
--	---------------	---------------

Samtals hrein eign til greiðslu lífeyris

	<u>162.064.901</u>	<u>153.316.143</u>
--	--------------------	--------------------

Skuldbindingar utan efnahags	15		
------------------------------------	----	--	--

Kennitölur	18		
------------------	----	--	--

Sjóðstreymi árið 2018

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Inngreiðslur	2018	2017
Iðgjöld	5.039.226	4.302.212
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	148.327	158.317
Aðrar inngreiðslur	11.777	1.233
	<u>5.199.330</u>	<u>4.461.762</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	4.717.270	4.317.925
Rekstrarkostnaður	379.064	337.371
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	5.697	4.107
Aðrar útgreiðslur	80.722	56.325
	<u>5.182.753</u>	<u>4.715.728</u>
Ráðstöfunarfé til fjárfestinga	<u>16.577</u>	<u>(253.966)</u>
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	239.319	259.603
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(8.777.047)	(13.668.546)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	8.900.606	11.903.231
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	11.982.675	9.989.105
Keypt skuldabréf	(14.177.780)	(14.145.571)
Seld skuldabréf	1.122.017	4.388.609
Ný bundin innlán	873.217	16.688
Endurgreidd bundin innlán	313.099	0
	<u>476.106</u>	<u>(1.256.881)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	492.683	(1.510.847)
Gengismunur af handbæru fé	(49.164)	(143.076)
Handbært fé í byrjun árs	270.634	1.924.557
Handbært fé í lok tímabils	<u>714.153</u>	<u>270.634</u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu samtryggingardeildar 31. desember 2018

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Eignir:	Skýr. 14	2018		
		Áfallin skuldbinding	Framtíðar- skuldbinding	Heildar- skuldbinding
Hrein eign til greiðslu lífeyris		159.407.414	0	159.407.414
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		1.523.690	0	1.523.690
Mism. á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa		(253.567)	0	(253.567)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(1.372.594)	0	(1.372.594)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(4.575.795)	(3.908.305)	(8.484.100)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	69.155.108	69.155.108
Eignir samtals		154.729.148	65.246.803	219.975.951
Skuldbindingar:				
Ellilífeyrir		134.261.420	56.506.187	190.767.607
Örorkulífeyrir		8.500.570	5.291.833	13.792.403
Makalífeyrir		14.627.193	3.055.769	17.682.962
Barnalífeyrir		59.544	472.151	531.695
Skuldbindingar samtals		157.448.727	65.325.940	222.774.667
Eignir umfram skuldbindingar		(2.719.579)	(79.137)	(2.798.716)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-1,7%	-0,1%	-1,3%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-0,6%	-1,4%	-0,8%
2017				
Eignir:				
Hrein eign til greiðslu lífeyris		150.821.272	0	150.821.272
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa		2.049.761	0	2.049.761
Mism. á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa		(956.080)	0	(956.080)
Núvirði framtíðarfjárfestingarkostnaðar		(1.204.841)	0	(1.204.841)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar		(4.339.496)	(3.459.955)	(7.799.451)
Núvirði framtíðariðgjalda		0	60.010.924	60.010.924
Eignir samtals		146.370.616	56.550.969	202.921.585
Skuldbindingar:				
Ellilífeyrir		125.052.228	49.596.983	174.649.211
Örorkulífeyrir		8.222.824	4.664.888	12.887.712
Makalífeyrir		13.896.210	2.667.362	16.563.572
Barnalífeyrir		64.195	453.213	517.408
Skuldbindingar samtals		147.235.457	57.382.446	204.617.903
Eignir umfram skuldbindingar		(864.841)	(831.477)	(1.696.318)
Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok		-0,6%	-1,4%	-0,8%
Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun		-1,6%	-7,0%	-3,0%

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

1. Hlutverk og starfsleyfi

Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum laga og samþykktum sjóðsins. Lífeyrissjóðurinn leggur sérstaka áherslu á ellilífeyrstryggingar og áskilur sér heimild til að verja þau réttindi umfram önnur.

SL lífeyrissjóður er með aðsetur að Borgartúni 29, 105 Reykjavík. Sjóðurinn er ætlaður öllum launþegum og sjálfstætt starfandi einstaklingum sem eiga ekki kjarasamningsbundna aðild að öðrum lífeyrissjóðum. Sjóðurinn byggir á samtryggingu og séreign. Hann er sjálfstæður lífeyrissjóður sem ekki starfar í tengslum við stéttarfélög. Um sjóðinn gilda lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða ásamt lögum nr. 155/1998 og skipar fjármálaráðherra stjórn sjóðsins.

2. Yfirlit um helstu reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskila

Sjóðurinn gerir ársreikning sinn í samræmi við reglur um ársreikninga lífeyrissjóða (nr. 355/2015). Reglur fela í sér ákveðna aðferð við framsetningu, reikningshaldslegt mat eigna og skýringar í ársreikningi. Fjárhæðir ársreiknings eru í íslenskum krónum sem er bæði starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill sjóðsins. Fjárhæðir eru birtar í þúsundum króna nema þar sem annað er tekið fram.

Við gerð ársreiknings ber stjórnendum sjóðsins að meta ýmsa liði ársreikningsins. Matsaðferðirnar byggja á góðri reikningskilavenju. Endanleg niðurstaða sem verður við innlausn eða sölu þeirra liða, sem metnir voru, getur orðið önnur en niðurstaða mats stjórnenda.

2.2 Iðgjöld

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilagreinum sem hafa borist sjóðnum. Ógreidd iðgjöld í árslok eru eignfærð sem kröfur á launagreiðendur í efnahagsreikningi. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og einnig er stuðst við gögn sem fyrir liggja um skil eftir lok reikningsársins. Afskriftir iðgjalda eru færðar til lækkunar á iðgjaldatekjum. Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er hluti af tryggingagjaldi vegna launa og rennur til lækkunar og jöfnunar á örorkubyrði milli lífeyrissjóða.

2.3 Lífeyrir

Undir lífeyri falla lífeyrisgreiðslur sjóðsins, þ.e. ellilífeyrir, makalífeyrir, örorkulífeyrir og barnalífeyrir. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris er kostnaður við örorkumat.

2.4 Hreinar fjárfestingatekjur

Undir þennan lið færast allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

2.4a Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Undir þennan lið falla tekjur af fjárfestingum sjóðsins í hlutabréfum og hlutdeildarskírteinum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga. Til tekna í þessum lið falla arðgreiðslur, söluhagnaður og breytingar á gangvirði til hækkunar. Til gjalda í þessum lið fellur sölutap, breytingar á gangvirði til lækkunar svo og hliðstæð gjöld.

2.4b Hreinar tekjur af skuldabréfum

Undir þennan flokk falla hreinar tekjur af skuldabréfum, þ.e. vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknarir, gengisbreytingar skuldabréfa sem metin eru á gangvirði ásamt hagnaði og tapi af sölu skuldabréfa. Undir þennan lið fellur einnig varúðarniðurfærsla vegna tapshættu sem kann að vera til staðar á uppgjörstæði.

2.4c Vaxtatekjur af bundunum innstæðum

Í þennan flokk falla vaxtatekjur af bundnum innstæðum til lengri tíma en þriggja mánaða.

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

2.4d Aðrar fjárfestingartekjur

Undir liðinn ýmsar fjárfestingatekjur falla tekjur af fullnustueignum lífeyrissjóðsins.

2.4e Fjárfestingargjöld

Hér undir eru öll fjárfestingargjöld og þóknarir fjármálafyrirtækja og sjóða um sameiginlega fjárfestingu vegna umsýslu á fjárfestingum ásamt því að innihalda fjárfestingargjöld sem ekki falla undir aðra liði hér að ofan. Nánar er gerð grein fyrir þessum kostnaði í skýringu 6.

2.5 Rekstrarkostnaður

Undir rekstrarkostnað fellur allur kostnaður vegna reksturs sjóðsins. Frá kostnaði er dreginn endurgreiddur kostnaður sem lífeyrissjóðurinn fær vegna innheimtu iðgjalda.

2.6 Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins skiptast í eignarhluti í félögum og sjóðum, skuldabréf og bundnar bankainnstæður.

2.6a Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini sem eru færð á gangvirði.

2.6b Skuldabréf

Í þennan flokk eru færð öll útlán til sjóðsfélaga og önnur skuldabréf, hvort sem þau eru metin á gangvirði eða afskrifuðu kostnaðarverði. Skuldabréf og útlán sem ekki eru metin á gangvirði eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun í árslok. Verðbætur eru reiknaðar miðað við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok reikningsárs. Í skýringu 10 má sjá nánari skiptingu á skuldabréfum eftir reikningshaldslegri flokkun.

Útlán til sjóðsfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga eru færð niður í efnahagsreikningi vegna óvissu um innheimtu. Hér er ekki um endanlega afskrift að ræða heldur er myndaður afskriftareikningur til að mæta þeim kröfum sem kunna að tapast. Við niðurfærsluna hefur verið tekið tillit til tapsáhættu gagnvart einstökum kröfum og kröfunum í heild.

2.6c Bundnar bankainnstæður

Í þennan flokk falla allar bankainnstæður sem eru bundnar lengur en til þriggja mánaða.

2.7 Kröfur

Ógreidd iðgjöld í árslok eru eignfærð sem kröfur á launagreiðendur í efnahagsreikningi. Mat þeirra byggist á reynslu liðinna ára og í árslok er metin tapsáhætta á þeim.

2.8 Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum.

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði. Afskriftir reiknast hlutfallslega miðað við eignarhaldstíma innan ársins.

2.9 Handbært fé

Undir handbært fé falla sjóðir og innstæður hjá bönkum og sparisjóðum sem ekki falla undir bundnar innstæður.

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

2.10 Erlendir gjaldmiðlar

Eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknaðar í íslenskar krónur á gengi í lok tímabilsins. Stuðst er við opinbert gengi sem Seðlabanki Íslands auglýsir, kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir. Rekstrartekjur og -gjöld í erlendum gjaldmiðlum eru umreiknuð á gengi viðskiptadags.

3. Sérstök aukaframlög

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Aukafjárframlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði	66.522	79.786

4. Heildarfjárhæð lífeyris

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Lífeyrisgreiðslur sundurliðast þannig:		
Ellilífeyrir	3.617.370	3.262.178
Örorkulífeyrir	537.822	509.413
Makalífeyrir	401.302	385.370
Barnalífeyrir	17.084	15.613
Lífeyrisgreiðslur úr séreignardeild	96.539	108.360
Samtals	<u>4.670.117</u>	<u>4.280.934</u>

Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris sundurliðast þannig:

Kostnaður vegna örorkumats	8.447	7.010
Samtals	<u>8.447</u>	<u>7.010</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

5. Hreinar fjárfestingartekjur

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í stærstu félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

Hreinar tekjur af eignarhlutum í stærstu innlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2018	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2018	Hreinar tekjur samtals 2017
Icelandair Group hf.	556.654	15.166	(298.083)	(282.917)	(832.798)
Reitir hf.	911.979	15.672	(156.552)	(140.880)	(31.951)
Framtakssjóður Íslands slhf.	429.200	997.930	32.381	1.030.311	1.884.163
Marel hf.	2.314.422	18.103	293.994	312.097	1.193.015
Reginn hf.	1.005.161	0	(216.753)	(216.753)	(17.465)
Hagar hf.	1.157.077	26.450	269.405	295.855	(491.053)
Síminn hf.	1.037.585	9.661	(106.810)	(97.149)	322.703
Grandi hf.	1.041.471	21.633	(40.175)	(18.542)	384.256
Eik hf.	41.500	0	(8.200)	(8.200)	0
Sýn hf.	181.790	0	(113.075)	(113.075)	0
Heimavellir hf.	237.397	0	(140.758)	(140.758)	0
N1 hf.	568.930	0	7.389	7.389	(53.720)
Skeljungur	486.695	16.536	41.067	57.603	(26.983)
Össur hf.	0	0	0	0	150.951
Eimskip hf.	627.644	18.719	(61.939)	(43.220)	(161.415)
Samtals	10.597.505	1.139.870	(498.109)	641.761	2.319.703

Hreinar tekjur af stærstu eignarhlutum í erlendum félögum og sjóðum sundurliðast þannig:

	Bókfært verð 31.12.2018	Arður	Gangvirðis- breyting	Hreinar tekjur samtals 2018	Hreinar tekjur samtals 2017
Vanguard Global Index Fund	6.143.585	0	102.214	102.214	681.757
Morgan St. AEA Global Cons. Port	3.067.997	0	(115.318)	(115.318)	298.829
Allicane Thematic Reeserch Portfolio	0	0	280.811	280.811	410.069
Shroder Global Active Value Fund	2.786.815	0	(75.588)	(75.588)	232.399
State Street Global Enhanced Index Fund	3.989.339	0	47.846	47.846	382.752
MFS Global Fund	3.006.198	0	15.316	15.316	391.643
MFS Low Volatility Equity Fund	1.666.206	0	(169.643)	(169.643)	0
Wellington Global Research Equity	2.721.111	0	20.688	20.688	268.375
Capital Group New Persp. Fund	3.603.852	0	66.246	66.246	369.992
Blackrock Gobal Index Fund	4.775.227	0	25.735	25.735	442.376
Morgan St. Global Opp. Fund	3.423.656	0	124.699	124.699	783.057
NWF plc.	565.310	3.296	19.660	22.956	(34.843)
Aðrar erlendar eignir	936.783	0	145.555	145.555	0
Samtals	36.686.079	3.296	488.221	491.517	4.226.406

Samtals hreinar tekjur af eignarhlutum í stærstu félögum og sjóðum 1.133.278 6.546.109

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

5.2 Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig:

Skuldabréf sem haldið er til gjalddaga

	Vaxtatekjur og verðbætur	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2018	Samtals 2017
Skuldabréf með ríkisábyrgð	3.514.643	0	0	3.514.643	2.751.095
Skuldabréf banka	435.584	0	0	435.584	357.811
Skuldabréf sveitarfélaga	708.703	0	0	708.703	582.352
Skuldabréf fyrirtækja	369.845	49.734	0	419.579	318.751
Veðlán sjóðfélaga	1.059.179	0	(43.979)	1.015.200	452.646
Veðlán fyrirtækja	864	0	0	864	850
Samtals	<u>6.088.818</u>	<u>49.734</u>	<u>(43.979)</u>	<u>6.094.573</u>	<u>4.463.505</u>

Skuldabréf færð á gangvirði

	Gangvirðis- breyting	Áhrif gjaldmiðils	Breyting á niðurfærslu	Samtals 2018	Samtals 2017
Skuldabréf með ríkisábyrgð	229.790	0	0	229.790	474.107
Bankabréf	51.965	0	0	51.965	3.198
Skuldabréf sveitarfélaga	310	0	0	310	113
Skuldabréf fyrirtækja	12.986	0	0	12.986	7.687
Samtals	<u>295.051</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>295.051</u>	<u>485.105</u>
Samtals	<u>6.383.869</u>	<u>49.734</u>	<u>(43.979)</u>	<u>6.389.624</u>	<u>4.948.610</u>

Breytingar á niðurfærslu

	2018	2017
Niðurfærsla í ársbyrjun	142.686	125.880
Niðurfærsla ársins vegna veðlána	43.979	88.568
Niðurfærsla ársins vegna markaðsskuldabréfa	0	(71.762)
Niðurfærsla í árslok	<u>186.665</u>	<u>142.686</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

6. Fjárfestingargjöld

Neðangreind tafla sýnir þóknanir sem reiknast á undirliggjandi sjóði sem lífeyrissjóðurinn hefur fjárfest í. Þessar þóknanir koma ekki til greiðslu heldur eru þær dregnar frá ávöxtun. Fjárhæðir eru sýndar í milljónum króna.

Árið 2018 Fjárfestingargjöld	Bein fjárfest.gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfest.gjöld	Fjárfest. gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjár- festingargjalda alls af meðaleign
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0,0%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	1	1	249	0,4%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	95	95	4.361	2,2%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	17	168	185	35.441	0,5%
Vegna erl. sjóða um sameig. fjárf.	0	110	110	6.769	1,6%
Kaup- og sölub. vegna verðbr.viðsk.	0	0	0	0	0,0%
Vörsluþóknanir	0	0	0	0	0,0%
Umsýsluþóknanir vegna útvistunar	0	0	0	0	0,0%
Önnur fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0,0%
Samtals	17	374	391	46.820	0,8%

Árið 2017 Fjárfestingargjöld	Bein fjárfest.gjöld	Áætluð og reiknuð fjárfest.gjöld	Fjárfest. gjöld samtals	Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu	Hlutfall fjár- festingargjalda alls af meðaleign
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0,0%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða	0	2	2	646	0,3%
Vegna innlendra fagfjárfestasjóða	0	121	121	5.205	2,3%
Vegna erlendra verðbréfasjóða	16	149	165	28.209	0,6%
Vegna erl. sjóða um sameig. fjárf.	0	133	133	4.991	2,7%
Kaup- og sölub. vegna verðbr.viðsk.	0	0	0	0	0,0%
Vörsluþóknanir	0	0	0	0	0,0%
Umsýsluþóknanir vegna útvistunar	0	0	0	0	0,0%
Önnur fjárfestingargjöld	22	0	23	0	0,0%
Samtals	38	406	444	39.051	1,1%

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

7. Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður

7.1 Skipting kostnaðar í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2018	2017
Laun og launatengd gjöld	211.444	194.988
Tölvu- og hugbúnaðarkostnaður	63.580	59.033
Póstburðargjöld, ritföng og fundarkostnaður	22.955	21.045
Lögfræðikostnaður og innheimtubjónusta	10.959	22.548
Endurskoðun og tryggingafræðingur	14.073	12.079
Fjármálaeftirlitið árgjald	15.512	14.759
Árgjald til Landssamtaka lífeyrissjóða og umboðsmanns skuldara	5.360	6.493
Rekstur fasteignar og afskriftir búnaðar	15.205	18.867
Ýmiss annar skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	50.091	24.532
Endurgreiddur kostnaður vegna innheimtu	(27.058)	(27.808)
	382.121	346.536

Hjá sjóðnum voru 16 stöðugildi árið 2018. Í stjórn eru 7 einstaklingar, 7 í varastjórn og 3 í endurskoðunarnefnd.

Laun og hlunnindi stjórnarmanna, endurskoðunarnefndar og stjórnenda sundurliðast þannig:

	2018	2017
Guðmundur Árnason, formaður stjórnar	2.222	2.168
Hrafn Magnússon, varaformaður stjórnar	1.666	1.671
Aðalbjörg Lúthersdóttir, stjórn og endurskoðunarnefnd	1.666	1.626
Pórunn H. Sveinbjörnsdóttir, stjórn og endurskoðunarnefnd	1.666	1.626
Sigurður Þórðarson, formaður endurskoðunarnefndar	1.111	1.084
Svana H. Björnsdóttir, stjórn	1.111	1.084
Einar Sveinbjörnsson, stjórn	1.111	1.084
Reynir Þorsteinsson, stjórn	1.111	1.084
Varamenn í stjórn	273	316
Sigurbjörn Sigurbjörnsson, framkvæmdastjóri	21.807	20.942
Sviðsstjóri eignastýringarsviðs	19.316	18.616
Sviðsstjóri áhættustýringarsviðs	16.902	14.304
Sviðsstjóri bókhaldssviðs	14.318	13.822
	84.280	79.427

Framkvæmdastjóri fékk greiddar 240 þús., fyrir stjórnarformennsku í Greiðslustofu lífeyrissjóða, 240 þús., fyrir stjórnarformennsku í Reiknisstofu lífeyrissjóða hf. Sviðsstjóri eignastýringarsviðs fékk greiddar fyrir þátttöku í fjárfestingarráði Horns II og III slhf., 1.650 þús., fyrir Jarðvarma slhf., 900 þús. og fyrir þátttöku í fjárfestingarráði FÍ fasteignafélags slhf., 600 þús. Fjárhæðirnar miðast við allt árið 2018.

Þóknun til ytri endurskoðenda (gerð ársreiknings o.fl.) sjóðsins greinist þannig:

	2018	2017
Endurskoðun	3.974	4.645
Önnur þjónusta	1.260	1.771
	5.234	6.416

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Þóknun til innri endurskoðenda sjóðsins greinist þannig:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Innri endurskoðun	2.205	3.137
Önnur þjónusta	1.232	540
	<u>3.437</u>	<u>3.677</u>

Þóknun til tryggingastærðfræðings sjóðsins greinist þannig:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Útreikningur á tryggingafræðilegri stöðu	2.113	1.972
Önnur þjónusta	3.286	0
	<u>5.399</u>	<u>1.972</u>

8. Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins greinast þannig:

	<u>Innlend</u>	<u>Erlend</u>	<u>Samtals</u>
Eignahlutir í félögum og sjóðum	15.280.928	44.513.633	59.794.561
Skuldabréf án veðlána	80.439.606	814.709	81.254.315
Veðlán	18.487.957	0	18.487.957
Bundnar bankainnstæður	711.165	0	711.165
	<u>114.919.656</u>	<u>45.328.342</u>	<u>160.247.998</u>

9. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

	<u>Skráð</u>	<u>Óskráð</u>	<u>Samtals</u>
Eignarhlutir í innlendum félögum	10.168.305	1.974.289	12.142.594
Eignarhlutir í erlendum félögum	565.310	13.116	578.426
Hlutdeildarskírteini í innl. verðbréfasjóðum	136.140	3.002.194	3.138.334
Hlutdeildarskírteini í erl. verðbréfasjóðum	36.120.770	7.814.437	43.935.207
	<u>46.990.525</u>	<u>12.804.036</u>	<u>59.794.561</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

	31.12.2018			31.12.2017	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráð hlutafélög:					
Icelandair hf.	1,2%	1.089.750	556.654	1.548.435	1.487.268
Marel hf.	0,9%	936.742	2.314.422	1.171.041	2.343.428
Hagar hf.	2,0%	984.516	1.157.077	1.065.680	923.422
Reginn hf.	2,6%	655.927	1.005.161	672.186	1.227.043
Reitir hf.	1,8%	859.494	911.979	803.509	984.509
Síminn hf.	3,0%	899.678	1.037.585	958.938	1.186.470
Grandi hf.	1,7%	942.408	1.041.471	1.000.155	1.081.647
Eimskip hf.	1,5%	693.599	627.644	752.364	689.582
N1 hf.	1,5%	244.041	568.930	202.788	515.941
Össur hf.	0,1%	0	0	116.739	237.174
Skeljungur hf.	3,2%	446.947	486.695	453.306	445.628
Heimavellir hf.	1,9%	267.930	237.397	0	0
Eik hf.	0,1%	49.700	41.500	0	0
Sýn hf.	1,5%	144.354	181.790	194.250	362.666
NWF plc.	4,9%	550.912	565.310	550.913	545.649
		<u>8.765.998</u>	<u>10.733.615</u>	<u>9.490.304</u>	<u>12.030.427</u>

	31.12.2018			31.12.2017	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráðir innlendir sjóðir:					
Veltubríf Landsbanka	0,0%	0	0	250.000	253.614
IS Lausafjár safn	0,0%	0	0	300.000	302.899
Aðrir skráðir sjóðir	0,0%	0	136.140	0	191.288
		<u>0</u>	<u>136.140</u>	<u>550.000</u>	<u>747.801</u>

	31.12.2018			31.12.2017	
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Óskráð innlend félög og sjóðir:					
Framtakssjóður Íslands slhf.	8,5%	(2.861.182)	429.200	822.514	1.394.750
Jarðvarmi slhf.	8,0%	676.497	1.734.708	676.497	1.343.697
Heimavellir leigufélag hf.	1,9%	0	0	267.930	360.000
Alda I slhf.	6,6%	104.000	120.700	104.000	114.110
Alda II slhf.	6,8%	100.000	105.600	100.000	100.000
Horn II slhf.	5,4%	205.539	610.451	277.923	616.711
Stefnir SÍA II slhf.	4,0%	97.558	164.931	172.861	299.827
Stefnir ÍS-5	1,6%	157.816	160.844	157.816	175.234
Auður I framtakssjóður	2,6%	(8.384)	32.201	56.181	76.569
Kjölfesta slhf.	6,3%	125.872	136.605	133.480	125.738
Horn III slhf.	3,5%	316.000	244.268	269.333	201.731
ITF ferðasjóður slhf.	5,8%	179.667	234.082	180.097	247.377
Fí fasteignafélag	7,1%	144.485	270.043	144.485	270.042
Aðrir sjóðir	0,0%	832.733	719.569	641.187	538.419
Önnur félög	0,0%	13.321	26.397	42.992	57.506
		<u>83.922</u>	<u>4.989.599</u>	<u>4.047.296</u>	<u>5.921.711</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

	Hlutdeild	31.12.2018		31.12.2017	
		Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	Gangvirði
Skráðir erlendir sjóðir:					
Vanguard Global Index fund	0,5%	5.896.808	6.143.585	5.786.985	5.931.549
MS AEA Global Cons. Portfolio	0,1%	2.926.849	3.067.998	2.761.085	3.017.552
Shroder Global Active Value Fund	2,5%	2.378.379	2.786.815	2.259.899	2.743.924
MFS Global Fund	2,6%	2.463.807	3.006.198	2.396.897	2.923.970
MFS Low Volatility Equity Fund	9,2%	1.835.850	1.666.206	0	0
Blackrock Global Fund Index Fund	0,2%	4.104.556	4.775.227	3.536.816	4.181.751
Wellington Global Research Equity	6,9%	1.739.521	2.721.111	1.582.271	2.543.173
Capital Group New Perspective Fund	0,9%	3.224.126	3.603.852	2.315.194	2.628.673
Morgan Stanley Global Opportunity Fund	0,5%	2.651.346	3.423.656	2.550.786	3.188.397
Alliance Thematic Research Portfolio	0,0%	0	0	1.598.892	2.211.539
State Street Global Enhanced Index Fund	4,5%	3.610.972	3.989.339	3.511.152	3.841.673
Shroder Private Equity Fund of Funds IV	1,9%	(260.217)	513.324	(68.510)	505.555
Shroder Private Equity Fund of Funds III	0,9%	(371.638)	197.140	(255.327)	267.768
Shorder Private Equity Fund of Fund II	0,2%	(572.364)	84.596	(539.476)	104.828
Aðrir sjóðir	0,0%	125.718	141.723	(580.944)	248.035
		<u>29.753.713</u>	<u>36.120.770</u>	<u>26.855.720</u>	<u>34.338.387</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

	31.12.2018		31.12.2017		
	Hlutdeild	Kostnaðarverð	Gangvirði	Kostnaðarverð	
Óskráðir erlendir sjóðir:					
MS AIP Private Markets Fund II	1,0%	(85.506)	14.379	(58.786)	58.221
MS AIP Private Markets Fund III	1,0%	(761.323)	222.338	(648.258)	312.677
MS AIP Private Markets Fund VI	0,9%	727.679	948.612	705.421	700.937
MS AIP Private Markets Fund VII	1,3%	126.307	117.541	119.214	102.899
Blackrock Diversif. Private Equity Progr. IV	0,6%	(6.157)	308.999	65.777	303.533
Blackrock Diversif. Private Equity Progr. III	0,3%	(302.914)	54.938	(274.184)	83.593
Blackrock Diversif. Private Equity Progr. V	1,6%	445.169	564.350	460.546	447.387
Blackrock Global Infrastr. Solutions III	0,8%	203.461	226.874	0	0
Morgan Stanley Emerging Market Fund I	0,7%	5.102	169.239	28.719	191.746
Hamilton Lane Private Equity Fund IX	1,9%	601.418	760.623	418.491	445.497
Hamilton Lane Co Investment IV	0,3%	118.687	124.625	0	0
Standard life Secondary Opport. Fund II	2,6%	147.382	264.978	205.623	230.987
Standard life Secondary Opport. Fund III	1,2%	143.890	206.858	64.521	63.711
Blackrock Private Opportunity Fund III	0,5%	190.398	215.387	265.039	268.677
Blackrock Private Opportunity Fund V	0,5%	291.950	388.477	0	0
Adveq Specialized Investments Fund	1,4%	359.594	447.488	290.166	281.439
LGT Global Secondaries IV	0,2%	130.311	172.243	0	0
LGT Crown Asia-Pasific Priv,Eq. III	0,9%	363.251	602.781	266.286	303.426
Partners Gr.Direct Eq.2016 S.C.A	0,3%	463.046	508.436	203.321	212.199
Alpinvest Co-Investment fund VII	0,2%	178.448	194.638	0	0
Aberdeen Svg Private Equity Fund	4,2%	404.246	484.078	266.934	255.172
Adam Street Global Funds of Fund VI	0,7%	225.699	274.699	87.863	93.845
Adam Street Global Funds of Fund VII	0,7%	176.440	185.022	23.520	25.520
Shroder Asia Private Equity Fund	0,8%	49.363	104.527	70.415	116.000
Aðrir sjóðir		(1.146.396)	252.307	164.428	239.237
		<u>3.049.545</u>	<u>7.814.437</u>	<u>2.725.056</u>	<u>4.736.703</u>
Eignarhlutir í félögum og sjóðum samtals			<u>59.794.561</u>		<u>57.775.029</u>

Kostnaðarverð miðast við inngreiddar fjárhæðir að teknu tilliti til þeirra greiðslna sem hafa verið greiddar til baka. Neikvæð fjárhæð í kostnaðarverði sjóða þýðir að sjóðurinn hefur fengið meira greitt en hann lagði í viðkomandi sjóð. Allar fjárhæðir erlendra sjóða miðast við gengi eins og það var í árslok 2018. Kostnaðarverð innlendra hlutabréfa miðast við kaupverð að teknum tilliti til sölu sömu hluta.

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

10. Skuldabréf

Skuldabréf metin á gangvirði:

	2018	2017
Skuldabréf með ríkisábyrgð	5.521.699	5.578.877
Bankabréf	326.142	64.037
Skuldabréf sveitarfélaga	22.364	1.110
Skuldabréf fyrirtækja	70.477	62.212
	<u>5.940.682</u>	<u>5.706.236</u>

Skuldabréf haldið til gjalddaga:

Skuldabréf með ríkisábyrgð	51.346.963	51.110.765
Skuldabréf banka	6.686.525	7.123.200
Skuldabréf sveitarfélaga	10.474.582	9.220.560
Skuldabréf fyrirtækja	6.805.563	4.789.456
Veðlán sjóðfélaga	18.479.810	14.268.594
Veðlán fyrirtækja	8.147	9.863
	<u>93.801.590</u>	<u>86.522.438</u>
Skuldabréf alls	<u>99.742.272</u>	<u>92.228.674</u>
Áætlað gangvirði skuldabréfa haldið til gjalddaga	<u>110.973.398</u>	<u>104.132.906</u>

11. Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum

Fjárfestingar skiptast þannig eftir gjaldmiðlum:

	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	15.294.044	44.500.517	59.794.561
Skuldabréf án veðlána	80.439.606	814.710	81.254.316
Veðlán	18.487.957	0	18.487.957
Bundin innlán hjá innlánsstofnunum	711.164	0	711.164
	<u>114.932.771</u>	<u>45.315.227</u>	<u>160.247.998</u>
Hlutfallsleg skipting	71,7%	28,3%	100%

Skipting fjárfestinga eftir helstu gjaldmiðlum:

ISK	114.932.771
EUR	6.031.793
USD	37.516.635
GBP	1.366.938
Aðrir gjaldmiðlar	399.861
	<u>160.247.998</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

12. Varanlegir rekstrarfjármunir

Bókfært verð varanlegra rekstrarfjármuna greinist þannig:

	Fasteign til eigin nota	Rekstrar- fjármunir	Samtals 2018	Samtals 2017
Heildarverð í ársbyrjun	143.259	34.939	178.198	176.293
Viðbætur á árinu	0	5.697	5.697	1.933
Afskrifað í ársbyrjun	(8.687)	(21.556)	(30.243)	(27.483)
Afskrifað á árinu	(1.346)	(1.712)	(3.058)	(2.788)
Bókfært verð í árslok	<u>133.226</u>	<u>17.368</u>	<u>150.594</u>	<u>147.955</u>

Fasteignamat og váttryggingarverðmæti greinist þannig:

	Fasteignamat	Váttryggingamat	Bókfært verð
Fasteign til eigin nota	163.950	152.277	133.226

13. Aðrar skuldir

	2018	2017
Ógreiddir gjaldfærðir reikningar í árslok	14.405	6.982
Inneign launagreiðenda vegna skilagreina	1.343	4.308
Ónýtt áunnið orlof starfsmanna	20.921	16.480
Vegna séreignardeildar sjóðsins	7.734	7.006
	<u>44.403</u>	<u>34.776</u>

14. Tryggingafræðileg staða

Hér koma forsendur fyrir tryggingafræðilegri stöðu.

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar:

Eignir	2018	2017
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	219.975.951	202.871.142
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	202.921.587	184.960.724
Hækkun (lækkun) endurmetinnar eignar á árinu	<u>17.054.364</u>	<u>17.910.418</u>

Skuldbindingar

Skuldbindingar í árslok	222.774.668	204.617.903
Skuldbindingar í ársbyrjun	204.617.903	190.717.195
Hækkun (lækkun) skuldbindinga á árinu	<u>18.156.765</u>	<u>13.900.708</u>
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu	<u>(1.102.401)</u>	<u>4.009.710</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Yfirlit um breytingu á áföllum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar:

	2018	2017
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	147.235.456	139.662.193
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	10.103.204	7.421.802
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	4.833.577	4.298.190
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(4.573.578)	(4.172.574)
Hækkun vegna nýrra lífslíkataflna	0	1.280.547
Hækkun (lækkun) vegna annarra breytinga	(149.932)	368.259
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	<u>157.448.727</u>	<u>148.858.417</u>

15. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur skuldbundið sig til þess að fjárfesta í innlendum og erlendum framtakssjóðum á næstu árum. Ógreidd fjárhæð nemur um 7.701 millj. kr. m.v. gengi í árslok 2018. Þessi fjárhæð getur komið til greiðslu á næstu árum.

16. Fjármálagerningar

16.1 Flokkar fjármálagerninga

Fjárfestingar í árslok 2018

	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjaldaga	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	59.794.561	0	0	59.794.561
Skuldabréf	5.940.682	18.479.810	75.321.780	99.742.272
Bundnar bankainnstæður	0	0	711.165	711.165
Fjárfestingar samtals	<u>65.735.243</u>	<u>18.479.810</u>	<u>76.032.945</u>	<u>160.247.998</u>

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga var í árslok 2018 104,1 ma.kr. og gangvirði fjárfestinga var samtals 174,0 ma. kr. í árslok.

Fjárfestingar í árslok 2017

	Fjárfestingar á gangvirði	Útlán	Haldið til gjaldaga	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	57.775.029	0	0	57.775.029
Skuldabréf	5.706.236	14.268.594	72.253.844	92.228.674
Bundnar bankainnstæður	0	0	1.897.481	1.897.481
Fjárfestingar samtals	<u>63.481.265</u>	<u>14.268.594</u>	<u>74.151.325</u>	<u>151.901.184</u>

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga var í árslok 2017 98,4 ma.kr. og gangvirði fjárfestinga var samtals 163,8 ma. kr. í árslok 2017.

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

16.2 Stigskipting gangvirðis

Taflan hér að neðan sýnir fjármálagerninga, færða á gangvirði, flokkaða eftir verðmatsaðferð. Matsaðferðum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar áreiðanleika:

Stig 1: Gangvirðismat byggir á uppgefnu verði á virkum markaði fyrir samskonar eignir og skuldir.

Stig 2: Gangvirðismat byggir ekki á uppgefnu verði á virkum markaði (stig 1) heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina eða skuldina, annað hvort beint (t.d. verð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum).

Stig 3: Gangvirðismat byggir á mikilvægum upplýsingum, öðrum en markaðsupplýsingum.

Sjóðurinn metur í lok hvers árs hvort eignir og skuldir sem reglulega eru metnar til gangvirðis hafi færst milli þrepa. Það er gert með því að yfirfara flokkunina og er þá byggt á uppruna þeirra breyta sem hafa mikil áhrif á gangvirðismat eignanna.

31. desember 2018	Stig 1	Stig 2	Stig 3	2018
Fjárfestingar á gangvirði	53.092.051	0	12.643.192	65.735.243
31. desember 2017	Stig 1	Stig 2	Stig 3	2017
Fjárfestingar á gangvirði	52.995.576	360.000	10.125.689	63.481.265

Við mat á fjáreignum sem falla undir 2. stig eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Á 2. stigi fjárfestinga er ekki virkur markaður til staðar. Matið byggist á nýlegum viðskiptum ótengdra aðila eða kauptilboð frá ótengdum aðilum.

Við mat á fjáreignum sem falla undir 3. stig eru notaðar eftirfarandi aðferðir:

Á 3. stigi fjárfestinga eru færðar fjárfestingar í óskráðum framtakssjóðum og félögum. Við mat á virði eru notuð gögn frá rekstraráðilum sjóðanna, s.s. verðmat, söluréttur eða verðmat undirliggjandi félaga í sjóðunum. Við mat á óskráðum félögum er byggt á afkomu þeirra eða samanburði við sambærileg félög sem skráð eru á opinberum markaði.

Breytingar sem falla undir 3. stig á árinu eru eftirfarandi:

Staða 1.1.2018	10.125.689
Keypt á árinu	2.197.732
Selt á árinu	(2.139.001)
Arðgreiðslur	0
Flutt af stigi 3 á stig 2	0
Matsbreyting	2.458.772
Staða 31.12.2018	12.643.192

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

17. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

Markmið sjóðsins með áhættustýringu er að setja mælanleg viðmið um áhættutöku, að hafa eftirlit með því að áhættan sé innan settra viðmiða og bregðast við ef hún fer út fyrir þau. Þessi mælanlegu viðmið eru því grundvallur áhættustýringarinnar og eru þau sett fram bæði í áhættustefnu og fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Stjórn lífeyrissjóðsins hefur mótað og skilgreint áhættustefnu fyrir sjóðinn sem er yfirfarin og uppfærð árlega eftir þörfum. Stefnan grundvallast á lagafyrirmælum, leiðbeinandi tilmælum FME og stefnumótun sjóðsins. Áhættustefnan er hluti af innra skipulagi sjóðsins og inniheldur sundurliðaða greiningu áhættuþátta og mat stjórnenda á mikilvægi hvers áhættuþátta í rekstri sjóðsins. Í áhættustefnunni eru sett fram viðmið fyrir hverja skilgreinda áhættu sem lýsa því hvað stjórnendur meta sem ásættanlega áhættu og hvernig eftirliti er háttað til sannprófunar á hlítinu viðmiðanna. Eftirlitið felur í sér framkvæmd tímasettra eftirlitsaðgerða sem hver og ein hefur tilgreindan umsjónaraðila.

Í lögum um starfsemi lífeyrissjóða eru skilgreindar heimildir sjóðsins til fjárfestinga og hámark fjárfestinga í einstökum eignarflokkum. Fjárfestingarstefna sjóðsins verður að lágmarki að vera innan þessara marka laganna en svo er það stjórnenda sjóðsins að setja frekari skorður á fjárfestingar sem miða að því að finna ásættanlegt jafnvægi milli ávöxtunar og áhættu. Fjárfestingarstefnan er yfirfarin árlega og ný útgáfa gefin út fyrir hvert rekstrarár. Hér á eftir verður fjallað um helstu tegundir áhættu sem sjóðurinn stendur frammi fyrir í daglegri starfsemi sinni.

17.1 Fjárhagsleg áhætta

Fjárhagsleg áhætta felst í hættunni á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á vöxtum, gengi gjaldmiðla eða virði verðbréfa. Fjárhagslegri áhættu má skipta niður í nokkrar lykilhættur sem fjallað er ítarlega um hér að neðan.

Vaxtaáhætta:

Hættan á að breytingar á vöxtum og lögum vaxtaferils leiði til lækkunar á virði skuldabréfa. Næmi skuldabréfaverðs fyrir breytingum á markaðsvöxtum er jafnan mælt í meðaltíma skuldabréfs. Í því samhengi lækkar skuldabréf með langan meðaltíma meira í verði þegar markaðsvextir hækka heldur en skuldabréf með styttri meðaltíma. Því er ljóst að ef vextir hækka getur sjóðurinn þurft að innleysa gengistap við sölu á skuldabréfum sem keypt voru á lægri vöxtum. Eins getur lækkandi vaxtaumhverfi leitt til lægri ávöxtunarkröfu við kaup nýrra skuldabréfa þegar núverandi skuldabréf eru á gjalddaga og þegar fjárfest er fyrir innflæði (endurfjárfestingaráhætta).

Um áramótin 2015/2016 tóku gildi nýjar reglur Fjármálaeftirlitsins, nr. 335/2015, um ársreikninga lífeyrissjóða. Samkvæmt þeim skal almennt meta fjármálagerninga á gangvirði þeirra. Þó er heimilt að miða verðmat skuldabréfs við kaupávöxtunarkröfu ef það er markmið sjóðsins að halda skuldabréfi til gjalddaga. Sjóðurinn hefur mótað sér þá stefnu um matsaðferð skuldabréfa að óverðtryggð skuldabréf með ábyrgð ríkisins eru metin á gangvirði/markaðsávöxtunarkröfu frá og með 31.12.2016. Öll önnur skuldabréf eru metin á kaupávöxtunarkröfu.

Hér að neðan má sjá hvaða áhrif breytingar á ávöxtunarkröfu hafa á gangvirði skuldabréfa sem færð eru til bókar á gangvirði, hreina eign og tryggingafræðilega stöðu. Annars vegar er gert ráð fyrir að ávöxtunarkrafa verðtryggðra og óverðtryggðra markaðsskuldabréfa lækki um 100 punkta og hins vegar að ávöxtunarkrafan hækki um 100 punkta.

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

Breyting á ávöxtunarkröfu:

	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun
Verðtryggð skuldabréf færð á gangvirði	0	0	0	0
Óverðtryggð skuldabréf færð á gangvirði ...	134.870	(126.290)	176.325	(203.430)
Samtals gangvirðisbreyting	134.870	(126.290)	488.076	(441.132)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	159.407.414	159.407.414	150.821.272	150.821.272
Breyting á hreinni eign	134.870	(126.290)	176.325	(203.430)
Hrein eign eftir breytingu	159.542.284	159.281.124	150.997.597	150.617.842

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

Breyting á ávöxtunarkröfu:

	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun	100 punkta lækkun	100 punkta hækkun
Verðtryggð skuldabréf á gangvirði	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Óverðtryggð skuldabréf á gangvirði	0,1%	(0,1%)	0,1%	(0,1%)
Samtals áhrif á tryggingafræðilega stöðu ...	0,1%	(0,1%)	0,1%	(0,1%)
Tryggingafræðileg staða	(1,3%)	(1,3%)	(0,8%)	(0,8%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	0,1%	(0,1%)	0,1%	(0,1%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytt gangvirði..	(1,2%)	(1,3%)	(0,7%)	(0,9%)

Uppgreiðsluáhætta:

Hluti af skuldabréfaeign sjóðsins er með uppgreiðsluheimild. Í því er fólgin uppgreiðsluáhætta því ef skuldabréf er greitt upp fyrir lokagjaldþaga getur lífeyrissjóðurinn þurft að endurfjárfesta á lægri vöxtum.

Markaðsáhætta:

Hættan á að breytingar í markaðsverði vaxta, gengis hlutabréfa og erlendra gjaldmiðla hafi áhrif á afkomu sjóðsins og virði fjárfestinga hans. Markmið með stýringu markaðsáhattu er að stýra og takmarka áhættu við skilgreind mörk, jafnframt því sem ávöxtun sjóðsins miðað við áhættu er háþyrkt. Markaðsáhattu er m.a. stýrt með takmörkunum í fjárfestingarstefnu, fjárfestingarheimildum og áhættuviðmiðum.

Til að meta líkur á tilteknu tapi miðað við eignasafn sjóðsins og söguleg markaðsgögn er notast við VaR (Value at Risk). Oftast er svo bætt staðalfráviki við þessar líkur til að meta flökt/sveiflu í eignasafninu.

		Fjárhæðir	Hlutfall af eignum
Innlend og erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018
Innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði ...	15.157.997	17.740.733	9,5%
Erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði...	44.358.794	39.740.215	27,8%
Samtals:	59.516.791	57.480.948	37,3%
			38,1%

Áhrif 5% og 10% lækkunar á gangvirði eignarhluta í félögum og sjóðum á eignir sjóðsins og tryggingafræðilega stöðu er sýnt hér að neðan. Tekið skal fram að 5% og 10% hækkun á gangvirði hefur sömu áhrif en í gagnstæða átt, þ.e. til hækkunar á hreinni eign til greiðslu lífeyris og til bætingar á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins.

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif á innlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði....	(757.900)	(1.515.800)	(887.037)	(1.774.073)
Áhrif á erlend hlutabréf og hlutabréfasjóðir á gangvirði	(2.217.940)	(4.435.879)	(1.987.011)	(3.974.021)
Samtals gangvirðisbreyting:	(2.975.840)	(5.951.679)	(2.874.047)	(5.748.095)
Hrein eign til greiðslu lífeyris	159.407.414	159.407.414	150.821.272	150.821.272
Breyting á hreinni eign	(2.975.840)	(5.951.679)	(2.874.047)	(5.748.095)
Hrein eign til greiðslu lífeyris eftir breytingu á gangvirði	156.431.574	153.455.735	150.442.096	147.568.048

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
Breyting á gangvirði:	-5%	-10%	-5%	-10%
Áhrif vegna innlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(0,3%)	(0,7%)	(0,4%)	(0,9%)
Áhrif vegna erlendra hlutabréfa og hlutabréfasjóða	(1,0%)	(2,0%)	(1,0%)	(1,9%)
Samtals gangvirðisbreyting:	(1,3%)	(2,7%)	(1,4%)	(2,8%)
Tryggingafræðileg staða	(1,3%)	(1,3%)	(0,8%)	(0,8%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	(1,3%)	(2,7%)	(1,4%)	(2,8%)
Tryggingafræðileg staða eftir breytingar á gangvirði	(2,6%)	(3,9%)	(2,2%)	(3,6%)

Gjaldmiðlaáhætta:

Hættan á að styrking krónunnar gagnvart erlendum gjaldmiðlum rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum en erlendar eignir eru nú 28,4% af eignasafni sjóðsins. Sjóðurinn hafði fyrir tilkomu gjaldeyris-hafta stýrt gjaldeyrisáhættunni á virkan hátt með framvirkum samningum og valréttum. Í dag er búið að afnema höftin og því aftur orðið mögulegt að stýra þessari áhættu með afleiðusamningum. Að eiga erlendar eignir er góð vörn gegn gengislækkun krónu og því mikilvægur hluti af áhættuvörnum sjóðsins.

Hér að neðan er fjallað um þá gjaldmiðla sem mest áhrif hafa á rekstur sjóðsins. Upplýsingar um gengi miðast við kaupgengi Seðlabanka Íslands.

Mynt	Árslokagengi		Ársflökt	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
USD	116,05	104,17	7,3%	3,8%
EUR	132,86	124,70	4,7%	3,8%
GBP	147,97	140,64	4,6%	3,0%

Skipting eigna eftir myntum:

	Fjárhæðir		Hlutfall af eignum	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
USD	37.645.516	33.919.174	23,8%	22,5%
EUR	5.978.953	5.013.967	3,8%	3,3%
GBP	1.368.296	1.313.631	0,9%	0,9%
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	92	237.174	0,0%	0,2%
Samtals	44.992.858	40.483.946	28,4%	26,8%

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Í töflunni hér að neðan er sýnt hvaða áhrif 5% og 10% styrking á gengi íslensku krónunnar gagnvart viðkomandi gjaldmiðlum hefði á gangvirði eigna í erlendri mynt, hreina eign til greiðslu lífeyris og tryggingafræðilega stöðu miðað við stöðu eigna í viðkomandi gjaldmiðli á reikningsskiladegi. 5% og 10% veiking á gengi íslensku krónunnar hefði sambærileg öfug áhrif.

Áhrif á hreina eign til greiðslu lífeyris:

Styrking á gengi krónunnar:	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
	5%	10%	5%	10%
USD	(1.882.276)	(3.764.552)	(1.695.959)	(3.391.917)
EUR	(298.948)	(597.895)	(250.698)	(501.397)
GBP	(68.415)	(136.830)	(65.682)	(131.363)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(5)	(9)	(11.859)	(23.717)
Samtals gangvirðisbreyting	<u>(2.249.643)</u>	<u>(4.499.286)</u>	<u>(2.024.197)</u>	<u>(4.048.395)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	159.407.414	159.407.414	150.821.272	150.821.272
Breyting á hreinni eign	<u>(2.249.643)</u>	<u>(4.499.286)</u>	<u>(2.024.197)</u>	<u>(4.048.395)</u>
Hrein eign eftir breytingu á gangvirði	<u>157.157.771</u>	<u>154.908.128</u>	<u>148.797.075</u>	<u>146.772.877</u>

Áhrif á tryggingafræðilega stöðu:

Styrking á gengi krónunnar:	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2017
	5%	10%	5%	10%
USD	(0,8%)	(1,7%)	(0,8%)	(1,7%)
EUR	(0,1%)	(0,3%)	(0,1%)	(0,2%)
GBP	(0,0%)	(0,1%)	(0,0%)	(0,1%)
Aðrir erlendir gjaldmiðlar	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)	(0,0%)
Samtals gangvirðisbreyting	(1,0%)	(2,0%)	(1,0%)	(2,0%)
Tryggingafræðileg staða	(1,3%)	(1,3%)	(0,8%)	(0,8%)
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	<u>(1,0%)</u>	<u>(2,0%)</u>	<u>(1,0%)</u>	<u>(2,0%)</u>
Tryggingafræðileg staða eftir breytingu á gangvirði	<u>(2,3%)</u>	<u>(3,3%)</u>	<u>(1,8%)</u>	<u>(2,8%)</u>

Ósamræmisáhætta:

Ósamræmisáhætta vísar til ósamræmis í breytingum á gangvirði eigna annars vegar og skuldbindinga hins vegar. Dæmi um áhættuþátt er verðtrygging. Lífeyrisréttindi eru verðtryggðar skuldbindingar, en eignir sjóðsins eru hins vegar ekki verðtryggðar að fullu. Ýmsar eignir hafa þó eiginleika óbeinnar verðtryggingar. Álagsprófum og næmnigreiningum er beitt á eignir og skuldbindingar til þess að meta næmni þeirra fyrir breytingum á vöxtum, verðbólgu og öðrum þáttum sem eru sameiginlegir eignum og skuldbindingum.

Verðbólguáhætta:

Verðbólguáhætta er sú hætta að verðbólga valdi hækkun á lífeyrisskuldbindingum umfram raunávöxtun óverðtryggðra eigna. Verðbólguáhætta er viðvarandi í rekstri sjóðsins þar sem skuldbindingar eru að fullu verðtryggðar en eignasafnið er hins vegar að hluta ávaxtað í óverðtryggðum verðbréfum.

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Verðtryggðar eignir:	Fjárhæðir		Hlutfall af eignum	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Skuldabréf með ábyrgð ríkisins	50.532.253	49.621.314	31,9%	32,9%
Útlán til sjóðfélaga og annarra	12.641.128	9.787.404	8,0%	6,5%
Önnur skuldabréf	23.199.471	21.197.618	14,7%	14,1%
Innlán	0	31.309	0,0%	0,2%
Samtals	<u>86.372.852</u>	<u>80.637.645</u>	<u>54,6%</u>	<u>53,7%</u>

Áhætta vegna eigna utan efnahagsreiknings:

Hætta á breytingum á undirliggjandi eignum eða skuldbindingum utan efnahags. Framvirkir gjaldmiðlasamningar, afleiður og skuldbindandi samningar um greiðslur í framtakssjóði eru dæmi um eignir og skuldbindingar utan efnahagsreiknings. Ekki eru til staðar opnir og útistandandi framvirkir gjaldmiðlasamningar og afleiður hjá sjóðnum. Upplýsingar um skuldbindingar vegna framtakssjóða er að finna í skýringu nr. 15.

17.2 Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sjóðsins ef mótaðili eða viðskiptamaður í fjármálagerningi getur ekki staðið við umsamdar skuldbindingar sínar. Helsta mótaðilaáhætta sjóðsins verður til við kaup á verðbréfum og með veitingu veðlana. Stærsta einstaka mótaðilaáhætta sjóðsins er á Ríkissjóð Íslands en 34% af eignum sjóðsins eru skuldabréf með ríkisábyrgð. Ef horft er framhjá ríkissjóði þá hefur sjóðurinn sett sér þá stefnu að enginn mótaðili vegi meira en 5% af hreinni eign sjóðsins. Sjóðurinn gengur þar lengra en lagaramminn um fjárfestingar lífeyrissjóða segir til um. Eftirlit með mótaðilaáhattu er í stöðugri þróun hjá sjóðnum en undir hana falla m.a. útlánaáhætta, samþjöppunaráhætta, landsáhætta og afhendingar-/uppgjörsáhætta.

Útlánaáhætta er sú áhætta að mótaðilar standi ekki skil á greiðslum af fjármálagerningum. Dæmi um slíka fjármálagerninga eru skuldabréf, víxlar, skuldaviðurkenningar og innlán, en dæmi um aðra samninga sem geta falið í sér útlánaígildi eru afleiðusamningar. Útlánaáhætta er m.a. metin á grundvelli mats á lánshæfi stærstu útgefenda ásamt því að fylgjast með þróun vanskila.

Þeir mótaðilar sjóðsins sem hafa opinbera lánshæfiseinkunn eru ríkissjóður, Arion banki hf., Landsbankinn hf. og Íslandsbanki hf. Ríkissjóður er með einkunnirnar A3/A/A (Moody's/Fitch/Standard & Poor's) þegar kemur að langtíma skuldbindingum í innlendri mynt. Lánshæfiseinkunn ríkissjóðs var hækkuð undir lok árs 2017. Arion banki er með lánshæfiseinkunn BBB+ frá Standard & Poor's á skuldbindingum til langs tíma. Íslandsbanki er með BBB+ frá bæði Fitch og Standard and Poor's á skuldbindingum til langs tíma. Landsbankinn er með lánshæfiseinkunn BBB+ frá Standard and Poor's.

Útlánaáhætta:	Fjárhæðir		Hlutfall af eignum	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Skuldabréf með ríkisábyrgð (A)	55.613.093	56.195.358	35,1%	37,3%
Mótaðilar (BBB+)	6.438.773	6.857.639	4,1%	4,5%
Útlán til sjóðfélaga	18.666.452	14.411.279	11,8%	9,5%
Önnur skuldabréf	17.535.950	15.774.804	11,1%	10,5%
Varúðarniðurfærsla skuldabréfa	(186.665)	(142.686)	-0,1%	-0,1%
Samtals	<u>98.067.604</u>	<u>93.096.394</u>	<u>62,0%</u>	<u>61,7%</u>

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

Yfir 90 daga vanskil	Fjárhæð		Hlutfall af eignum	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Útlán til sjóðfélaga	12.523	85.861	0,0%	0,1%
Önnur útlán	0	0	0,0%	0,0%
Samtals	12.523	85.861	0,0%	0,1%

Varúðarniðurfærsla vegna útlána og skuldabréfa

Í árslok 2018	(186.665)
Í árslok 2017	(142.686)
Breyting á niðurfærslu	(43.979)

17.3 Lífeyrstryggingaráhætta

Lífeyrstryggingaráhætta er hætta á því að lífeyrissjóður geti ekki að fullu staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar. Lífeyrstryggingaráhætta má skipta í skerðingaráhætta, iðgjaldaáhætta, umhverfisáhætta, lýðfræðilega áhætta og réttindaflutningsáhætta. Til þess að meta lífeyrstryggingaráhætta er m.a. horft á hlutfall lífeyris á móti iðgjöldum, aldursamsetningu sjóðfélaga og fleira.

Álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013

Sjóðurinn framkvæmir reglulega álagspróf með hliðsjón af leiðbeinandi tilmælum FME nr. 1/2013. Markmiðið með framkvæmd álagsprófsins er að meta hvort munur á lífeyrisskuldbindingum sjóðsins og eignasafninu fari í einhverjum tilvikum yfir 10% miðað við mismunandi álagsþætti, þ.e. það vantar 10% upp á eignasafnið til að standa við lífeyrisskuldbindingarnar.

Þetta er gert þar sem að í 39. gr. laga nr. 129/1997 er kveðið á um að ef heildar tryggingafræðileg staða lífeyrissjóða án ábyrgðar, leiðir í ljós að meira en 10% munur er á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga er skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum. Með sama hætti þarf að gera breytingar á samþykktum ef munurinn hefur haldist 5% eða meiri síðastliðin 5 ár. Enginn einn þáttur í álagsprófinu setur tryggingafræðilega stöðu sjóðsins niður fyrir -10% viðmiðið.

Niðurstöður álagsprófs:	Tryggingafræðileg staða		Breyting tryggingafræðilegrar stöðu	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Núverandi staða	-1,3%	-0,8%		
Tryggingafræðileg krafa lækkuð úr 3,5% í 3,0%	-8,5%	-7,5%	-7,3%	-6,7%
Líftölur hliðrast um 2 ár	-7,1%	-6,7%	-5,9%	-5,9%
Örörkulíkur auknar um 10%	-1,7%	-1,3%	-0,5%	-0,5%
Hækkun á vísitölu neysliverðs aukin um 0,5%	-2,3%	-2,0%	-1,0%	-1,2%
Lækkun á gengisvísitölu um 10%	-3,3%	-2,8%	-2,0%	-2,0%
Lækkun sjóðfélagalána um 10%	-2,1%	-1,5%	-0,8%	-0,7%
Markaðskuldabréf lækka um 10%	-1,4%	-1,1%	-0,2%	-0,2%
Erlend hlutabréf lækka um 10%	-3,2%	-2,8%	-2,0%	-1,9%
Innlend hlutabréf lækka um 10%	-1,9%	-1,5%	-0,7%	-0,6%

Skýringar

Allar fjárhæðir í þús. kr.

17.4 Lausafjárahætta

Lausafjárahætta er hættan á að lífeyrissjóður hafi ekki nægjanlegt laust fé til að mæta greiðsluskuldbindingum. Skipta má lausafjárahættu í seljanleikaáhættu og útstreymisáhættu. Seljanleikaáhætta lýtur að því að ekki sé unnt að selja tiltekna fjármálagerninga innan tiltekins tíma. Stærsti hluti eigna sjóðsins eru skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs og skráð verðbréf sem almennt teljast til seljanlegra eigna

Hlutfall innlána, ríkisskuldabréfa og skráðra verðbréfa af heildareignum samtryggingardeildar:

	2018	2017
Innlán	0,5%	0,4%
Ríkisskuldabréf	35,1%	37,3%
Innlend skráð hlutabréf	6,4%	7,5%
Skráð skuldabréf sveitarfélaga, lánastofnana og fyrirtækja	14,6%	14,1%
Erlend skráð hlutabréf	0,4%	0,5%
Erlend skráð hlutdeildarskrteini í verðbréfasjóðum	22,8%	22,7%
Samtals	79,7%	82,4%

Útstreymisáhætta vísar til hættunnar á því að ekki sé unnt að standa við greiðslur vegna lífeyrisskuldbindinga eða uppgjörs samninga sem sjóðurinn hefur undirgengist, t.d. vegna verðbréfavíðskipta.

Til að lágmarka útstreymisáhættu er fylgst með útstreymi greidds lífeyris og innstreymi iðgjalda og afborgana/arðgreiðslna af verðbréfum. Ef hlutfall milli lífeyris og iðgjalda er minna en 100% þýðir það að það er meira innstreymi iðgjalda til sjóðsins heldur en sjóðurinn greiðir í lífeyri, þ.e. nettó innstreymi fjármagns til sjóðsins.

Hlutfall lífeyris af iðgjöldum samtryggingardeildar:

	2018	2017
Lífeyrir	4.573.578	4.172.574
Iðgjöld	4.879.163	4.357.183
Lífeyrisbyrði	93,7%	95,8%

17.5 Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er áhætta að sjóðurinn verði fyrir tjóni sem stafar af ófullnægjandi eða gölluðum innri verkferlum, mistökum og aðgerðum eða aðgerðaleyfi starfsmanna, ófullnægjandi upplýsingakerfum eða vegna ytri atburða í rekstrarumhverfi sjóðsins.

Við daglegan rekstur lífeyrissjóðsins eru ótal áhættuþættir sem geta haft áhrif á starfsemi hans og leitt til tjóns fyrir sjóðfélaga. Skipta má rekstraráhættu upp í starfsmannaáhættu, áhættu vegna svika, áhættu vegna upplýsingatækni, orðsporsáhættu, skjalaáhættu, áhættu vegna útvistunar og upplýsingaáhættu.

Til að draga úr rekstraráhættu er unnið eftir verkferlum, vinnureglum og starfslýsingum og eftirlit haft með að þeim sé fylgt, ásamt öðrum reglum sem settar hafa verið fram um starfsemi sjóðsins í sérstakri rekstrarhandbók. Stjórn sjóðsins hefur sett sér samskipta- og starfsreglur og starfsmenn hafa sett sér siðareglur. Í áhættustefnu sjóðsins er skilgreint hvernig eftirliti með rekstraráhættu er háttað. Innri endurskoðandi sjóðsins fylgist með innra eftirliti sjóðsins auk þess sem endurskoðunarnefnd hefur eftirlit með fyrirkomulagi og virkni eftirlitsins.

Skýringar

18. Kennitölur

Samtryggingardeild

Ávöxtun	2018	2017	2016	2015	2014
Hrein nafnávöxtun	5,5%	7,2%	1,9%	8,8%	7,8%
Hrein raunávöxtun	2,2%	5,3%	-0,2%	6,6%	6,7%
Hrein raunávöxtun (5 ára meðaltal)	4,1%	4,9%	5,3%	5,9%	5,3%
Hrein raunávöxtun (10 ára meðaltal)	4,4%	2,8%	2,3%	3,2%	3,8%
Hrein raunávöxtun (20 ára meðaltal)	4,2%	4,4%	4,6%	4,9%	5,0%

Staða skuldbindinga - tryggingafræðileg staða

Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	-1,3%	-0,8%	-3,0%	2,6%	-0,4%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	-1,7%	-0,6%	-1,6%	4,6%	0,8%

Hlutfallsleg skipting fjárfestinga

Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	29,4%	31,1%	28,9%	27,7%	22,2%
Skráð skuldabréf	61,2%	60,1%	61,2%	61,8%	64,4%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	8,7%	7,3%	7,2%	8,4%	11,6%
Óskráð skuldabréf	0,3%	1,1%	1,3%	2,0%	1,7%
Aflleiðusamningar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bankainnstæður	0,4%	0,4%	1,4%	0,1%	0,1%
Fjárfestingar í íbúðarhúsnæði	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Aðrar fjárfestingar	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Eignir í íslenskum krónum	71,7%	73,4%	78,9%	78,9%	79,2%
Eignir í erl. gjaldm. samtals	28,3%	26,6%	21,1%	21,1%	20,8%

Sjóð- og lífeyrisþegar

Fjöldi virkra sjóðfélaga	6.564	6.532	6.571	6.510	6.637
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	141.518	139.350	136.783	134.871	132.819
Fjöldi lífeyrisþega	15.576	14.700	13.908	12.806	11.688

Hlutfallsleg skipting lífeyris

Ellilífeyrir	79,1%	78,2%	77,6%	76,8%	76,8%
Örorkulífeyrir	11,8%	12,2%	12,5%	12,9%	12,4%
Makalífeyrir	8,8%	9,2%	9,5%	9,9%	10,4%
Barnalífeyrir	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,0%
Lífeyrisbyrði	93,7%	95,8%	100,8%	101,0%	97,1%

Rekstrartölur á föstu verðlagi (í milljónum króna)

Iðgjöld	4.973	4.529	4.009	3.703	3.514
Lífeyrir	4.662	4.337	4.043	3.739	3.413
Hreinar fjárfestingartekjur	8.871	10.986	3.034	11.825	10.269
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	383	354	321	314	302
Hækkun (lækkun) á hreinni eign	8.751	10.643	3.695	11.423	10.028

Skýringar

Rekstrartölur í hlutföllum	2018	2017	2016	2015	2014
Skrifst. og stjórn.kostn. sem hlutfall iðgjalda	7,7%	7,8%	8,0%	8,5%	8,6%
Hreinar fjárfest.tekjur sem hlutfall meðalstöðu eigna	5,1%	7,3%	2,1%	8,3%	7,7%
Skrifst. og stjórn.kostn. sem hlutfall meðalstöðu eigna	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Stöðugildi	13,9	13,8	13,2	13,8	13,5

Séreignardeild - Söfnunarleið II blandaðar eignir

Hrein nafnávöxtun	6,2%	8,2%	1,5%	12,1%	3,6%
Hrein raunávöxtun	2,8%	6,3%	-0,6%	9,9%	2,5%
Hrein raunávöxtun (5 ára meðaltal)	4,2%	4,3%	4,1%	5,6%	5,0%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	142	134	121	115	120
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	5.607	5.589	5.572	5.548	5.538
Fjöldi lífeyrisþega	40	142	27	28	27

Séreignardeild - Söfnunarleið I varfærin stefna

Hrein nafnávöxtun	4,9%	4,0%	4,1%	3,6%	3,4%
Hrein raunávöxtun	1,6%	2,2%	2,0%	1,6%	2,4%
Hrein raunávöxtun (5 ára meðaltal)	2,0%	2,0%	1,9%	1,6%	4,9%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	170	170	208	147	124
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	1.422	1.395	1.280	1.197	1.173
Fjöldi lífeyrisþega	67	20	132	44	56

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2018

Samtryggingardeild - Allar fjárhæðir í þús. kr.

Iðgjöld	2018	2017
Iðgjöld sjóðfélaga	1.440.380	1.356.768
Iðgjöld launagreiðenda	3.393.197	2.941.422
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(20.936)	(20.793)
	<u>4.812.641</u>	<u>4.277.397</u>
Sérstök aukaframlög	66.522	79.786
	<u>4.879.163</u>	<u>4.357.183</u>
Lífeyrir		
Heildarfjárhæð lífeyris	4.573.578	4.172.574
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	38.706	29.981
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	8.447	7.010
	<u>4.620.731</u>	<u>4.209.565</u>
Hreinar fjárfestingartekjur		
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	2.271.433	5.365.434
Hreinar tekjur af skuldabréfum	6.326.614	4.875.665
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum	1.189	25.178
Vaxtatekjur af handbæru fé	32.872	45.254
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	114.266	123.666
Ýmsar fjárfestingartekjur	2.109	58.037
Fjárfestingargjöld	(45.357)	(61.190)
	<u>8.703.126</u>	<u>10.432.044</u>
Rekstrarkostnaður		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	375.416	340.786
	<u>375.416</u>	<u>340.786</u>
Hækkun á hreinni eign á tímabilinu	8.586.142	10.238.876
Hrein eign frá fyrra ári	150.821.272	140.582.396
Hrein eign til greiðslu lífeyris	<u>159.407.414</u>	<u>150.821.272</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2018

Samtryggingardeild - Allar fjárhæðir í þús. kr.

Eignir

	2018	2017
Fjárfestingar		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	59.516.697	57.480.860
Skuldabréf	98.067.722	91.607.031
Bundnar bankainnstæður	0	313.099
	<u>157.584.419</u>	<u>149.400.990</u>

Kröfur

Kröfur á launagreiðendur	959.398	995.049
Aðrar kröfur	35.519	34.414
	<u>994.917</u>	<u>1.029.463</u>

Ýmsar eignir

Varanlegir rekstrarfjármunir	150.594	147.955
	<u>150.594</u>	<u>147.955</u>

Handbært fé	714.153	270.634
-------------------	---------	---------

Eignir	<u>159.444.083</u>	<u>150.849.042</u>
---------------	--------------------	--------------------

Skuldir

Aðrar skuldir	36.669	27.770
	<u>36.669</u>	<u>27.770</u>

Samtals hrein eign til greiðslu lífeyris	<u><u>159.407.414</u></u>	<u><u>150.821.272</u></u>
---	---------------------------	---------------------------

Sjóðstreymi 2018

Samtryggingardeild - Allar fjárhæðir í þús. kr.

Inngreiðslur	2018	2017
Löggjöld	4.914.815	4.210.419
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	148.327	158.317
Aðrar inngreiðslur	11.008	0
	<u>5.074.150</u>	<u>4.368.736</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	4.620.731	4.209.565
Rekstrarkostnaður	372.359	331.621
Fjárfesting í rekstrarfjármunum	5.697	4.107
Aðrar útgreiðslur	80.722	56.071
	<u>5.079.509</u>	<u>4.601.364</u>
	<u>(5.359)</u>	<u>(232.628)</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	225.269	259.603
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(8.654.503)	(13.544.617)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	8.753.950	11.772.610
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	11.860.026	9.953.049
Keypt skuldabréf	(12.977.987)	(14.012.999)
Seld skuldabréf	978.188	4.319.312
Ný bundin innlán	0	(25.177)
Endurgreidd bundin innlán	313.099	0
	<u>498.042</u>	<u>(1.278.219)</u>
Hækkun á handbæru fé	492.683	(1.510.847)
Gengismunur af handbæru fé	(49.164)	(143.076)
Handbært fé í byrjun árs	270.634	1.924.557
Handbært fé í lok tímabils	<u>714.153</u>	<u>270.634</u>

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris 2018

Séreignardeild - Allar fjárhæðir í þús. kr.

	2018	2017
Löggjöld		
Löggjöld sjóðfélaga	64.946	57.037
Löggjöld launagreiðenda	102.980	87.254
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(43.515)	(52.498)
	<u>124.411</u>	<u>91.793</u>
 Lífeyrir		
Heildarfjárhæð lífeyris	96.539	108.360
	<u>96.539</u>	<u>108.360</u>
 Hreinar fjárfestingartekjur		
Hreinar tekjur af skuldabréfum	63.010	72.945
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum	78.439	63.202
	<u>141.449</u>	<u>136.147</u>
 Rekstrarkostnaður		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	6.705	5.750
	<u>6.705</u>	<u>5.750</u>
Hækkun á hreinni eign á tímabilinu	162.616	113.830
Hrein eign frá fyrra ári	<u>2.494.871</u>	<u>2.381.041</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	<u>2.657.487</u>	<u>2.494.871</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2018

Séignardeild - Allar fjárhæðir í þús. kr.

Eignir	2018	2017
Fjárfestingar		
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	277.864	294.169
Skuldabréf	1.674.550	621.643
Bundnar bankainnstæður	711.165	1.584.382
	<u>2.663.579</u>	<u>2.500.194</u>
Kröfur		
Aðrar kröfur	1.642	1.683
	<u>1.642</u>	<u>1.683</u>
Eignir	<u>2.665.221</u>	<u>2.501.877</u>
Skuldir		
Aðrar skuldir	7.734	7.006
	<u>7.734</u>	<u>7.006</u>
Samtals hrein eign til greiðslu lífeyris	<u><u>2.657.487</u></u>	<u><u>2.494.871</u></u>

Sjóðstreymi 2018

Séreignardeild - Allar fjárhæðir í þús. kr.

Inngreiðslur	2018	2017
Iðgjöld	124.411	91.793
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum	0	0
Aðrar inngreiðslur	769	1.233
	<u>125.180</u>	<u>93.026</u>
Útgreiðslur		
Lífeyrir	96.539	108.360
Rekstrarkostnaður	6.705	5.750
Aðrar útgreiðslur	0	254
	<u>103.244</u>	<u>114.364</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	21.936	(21.338)
Kaup á verðbréfum og önnur fjárfesting		
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	14.050	0
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(122.544)	(123.929)
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	146.656	130.621
Keypt skuldabréf	122.649	36.056
Seld skuldabréf	(1.199.793)	(132.572)
Uppgjör afleiðusamninga	143.829	69.297
Endurgreidd bundin innlán	873.217	41.865
	<u>(21.936)</u>	<u>21.338</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	0	0
Gengismunur af handbæru fé	0	0
Handbært fé í byrjun árs	0	0
Handbært fé í lok tímabils	<u>0</u>	<u>0</u>

Yfirlit um breytingu á hreinni eign deilda til greiðslu lífeyris

Sundurgreint yfirlit deilda - Allar fjárh. í þús. kr.

Iðgjöld	2018				2017			
	Sam- tryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals	Sam- tryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals
		Leið 1	Leið 2			Leið 1	Leið 2	
Iðgjöld sjóðfélaga	1.440.380	27.636	37.310	1.505.326	1.356.768	25.112	31.925	1.413.805
Iðgjöld launagreiðenda	3.393.197	52.246	50.734	3.496.177	2.941.422	43.666	43.588	3.028.676
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(20.936)	(25.438)	(18.077)	(64.451)	(20.793)	(34.411)	(18.087)	(73.291)
	<u>4.812.641</u>	<u>54.444</u>	<u>69.967</u>	<u>4.937.052</u>	<u>4.277.397</u>	<u>34.367</u>	<u>57.426</u>	<u>4.369.190</u>
Sérstök aukaframlög	66.522	0	0	66.522	79.786	0	0	79.786
Lífeyrir								
Heildarfjárhæð lífeyris	4.573.578	69.858	26.681	4.670.117	4.172.574	85.680	22.680	4.280.934
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	38.706	0	0	38.706	29.981	0	0	29.981
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	8.447	0	0	8.447	7.010	0	0	7.010
	<u>4.620.731</u>	<u>69.858</u>	<u>26.681</u>	<u>4.717.270</u>	<u>4.209.565</u>	<u>85.680</u>	<u>22.680</u>	<u>4.317.925</u>
Fjárfestingartekjur								
Hreinar tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	2.271.433	0	0	2.271.433	5.365.434	0	0	5.365.434
Hreinar tekjur af skuldabréfum	6.326.614	0	63.010	6.389.624	4.875.665	0	72.945	4.948.610
Vaxtatekjur af bundnum innstæðum	1.189	78.439	0	79.628	25.178	63.202	0	88.380
Vaxtatekjur af handbæru fé	32.872	0	0	32.872	45.254	0	0	45.254
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum	114.266	0	0	114.266	123.666	0	0	123.666
Ýmsar fjárfestingartekjur	2.109	0	0	2.109	58.037	0	0	58.037
Fjárfestingargjöld	(45.357)	0	0	(45.357)	(61.190)	0	0	(61.190)
	<u>8.703.126</u>	<u>78.439</u>	<u>63.010</u>	<u>8.844.575</u>	<u>10.432.044</u>	<u>63.202</u>	<u>72.945</u>	<u>10.568.191</u>
Rekstrarkostnaður								
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	375.416	4.037	2.668	382.121	340.786	3.551	2.199	346.536
	<u>375.416</u>	<u>4.037</u>	<u>2.668</u>	<u>382.121</u>	<u>340.786</u>	<u>3.551</u>	<u>2.199</u>	<u>346.536</u>
Hækkun á hreinni eign á árinu	8.586.142	58.988	103.628	8.748.758	10.238.876	8.338	105.492	10.352.706
Hrein eign frá fyrra ári	<u>150.821.272</u>	<u>1.539.619</u>	<u>955.252</u>	<u>153.316.143</u>	<u>140.582.396</u>	<u>1.531.281</u>	<u>849.760</u>	<u>142.963.437</u>
Hrein eign í árslok til greiðslu lífeyris	<u>159.407.414</u>	<u>1.598.607</u>	<u>1.058.880</u>	<u>162.064.901</u>	<u>150.821.272</u>	<u>1.539.619</u>	<u>955.252</u>	<u>153.316.143</u>

Efnahagsreikningur deilda

Sundurgreint yfirlit deilda - Allar fjárh. í þús. kr.

	2018				2017			
	Sam- tryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals	Sam- tryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals
		Leið 1	Leið 2			Leið 1	Leið 2	
Fjárfestingar								
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	59.516.697	7.421	270.443	59.794.561	57.480.860	0	294.169	57.775.029
Skuldabréf	98.067.722	930.249	744.301	99.742.272	91.607.031	0	621.643	92.228.674
Bundnar bankainnstæður	0	666.003	45.162	711.165	313.099	1.544.114	40.268	1.897.481
	<u>157.584.419</u>	<u>1.603.673</u>	<u>1.059.906</u>	<u>160.247.998</u>	<u>149.400.990</u>	<u>1.544.114</u>	<u>956.080</u>	<u>151.901.184</u>
Kröfur								
Kröfur á launagreiðendur	959.398	0	1.642	961.040	995.049	312	1.371	996.732
Aðrar kröfur	35.519	0	0	35.519	34.414	0	0	34.414
	<u>994.917</u>	<u>0</u>	<u>1.642</u>	<u>996.559</u>	<u>1.029.463</u>	<u>312</u>	<u>1.371</u>	<u>1.031.146</u>
Ýmsar eignir								
Varanlegir rekstrarfjármunir	150.594	0	0	150.594	147.955	0	0	147.955
Aðrar eignir	0	0	0	0	0	0	0	0
	<u>150.594</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>150.594</u>	<u>147.955</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>147.955</u>
Handbært fé	714.153	0	0	714.153	270.634	0	0	270.634
Eignir samtals	<u>159.444.083</u>	<u>1.603.673</u>	<u>1.061.548</u>	<u>162.109.304</u>	<u>150.849.042</u>	<u>1.544.426</u>	<u>957.451</u>	<u>153.350.919</u>
Skuldir								
Aðrar skuldir	36.669	5.066	2.668	44.403	27.770	4.807	2.199	34.776
Skuldir samtals	<u>36.669</u>	<u>5.066</u>	<u>2.668</u>	<u>44.403</u>	<u>27.770</u>	<u>4.807</u>	<u>2.199</u>	<u>34.776</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris	<u>159.407.414</u>	<u>1.598.607</u>	<u>1.058.880</u>	<u>162.064.901</u>	<u>150.821.272</u>	<u>1.539.619</u>	<u>955.252</u>	<u>153.316.143</u>

Sjóðstreymisyfirlit deilda

Sundurgreint yfirlit deilda - Allar fjárh. í þús. kr.

Inngreiðslur	2018				2017			
	Sam- tryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals	Sam- tryggingar- deild	Séreignadeildir		Samtals
		Leið 1	Leið 2			Leið 1	Leið 2	
lðgjöld	4.914.815	54.444	69.967	5.039.226	4.210.419	34.367	57.426	4.302.212
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og krófum	148.327	0	0	148.327	158.317	0	0	158.317
Aðrar inngreiðslur	11.008	571	198	11.777	0	1.233	0	1.233
	<u>5.074.150</u>	<u>55.015</u>	<u>70.165</u>	<u>5.199.330</u>	<u>4.368.736</u>	<u>35.600</u>	<u>57.426</u>	<u>4.461.762</u>
Útgreiðslur								
Lífeyrir	4.620.731	69.858	26.681	4.717.270	4.209.565	85.680	22.680	4.317.925
Rekstrarkostnaður	372.359	4.037	2.668	379.064	331.621	3.551	2.199	337.371
Fjárfesting í rekstrarfjárumnum	5.697	0	0	5.697	4.107	0	0	4.107
Aðrar útgreiðslur	80.722	0	0	80.722	56.071	0	254	56.325
	<u>5.079.509</u>	<u>73.895</u>	<u>29.349</u>	<u>5.182.753</u>	<u>4.601.364</u>	<u>89.231</u>	<u>25.133</u>	<u>4.715.728</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga	(5.359)	(18.880)	40.816	16.577	(232.628)	(53.631)	32.293	(253.966)
Innb. tekjur af eignarhl. í félögum og sjóðum	225.269	8.834	5.216	239.319	259.603	0	0	259.603
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum	(8.654.503)	(60.000)	(62.544)	(8.777.047)	(13.544.617)	0	(123.929)	(13.668.546)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum	8.753.950	53.000	93.656	8.900.606	11.772.610	0	130.621	11.903.231
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa	11.860.026	78.280	44.369	11.982.675	9.953.049	0	36.056	9.989.105
Keypt skuldabréf	(12.977.987)	(1.043.754)	(156.039)	(14.177.780)	(14.012.999)	0	(132.572)	(14.145.571)
Seld skuldabréf	978.188	104.409	39.420	1.122.017	4.319.312	0	69.297	4.388.609
Ný bundin innlán	0	878.111	(4.894)	873.217	(25.177)	53.631	(11.766)	16.688
Endurgreidd bundin innlán	313.099	0	0	313.099	0	0	0	0
	<u>498.042</u>	<u>18.880</u>	<u>(40.816)</u>	<u>476.106</u>	<u>(1.278.219)</u>	<u>53.631</u>	<u>(32.293)</u>	<u>(1.256.881)</u>
Hækkun (lækkun) á handbæru fé	492.683	0	0	492.683	(1.510.847)	0	0	(1.510.847)
Gengismunur af handbæru fé	(49.164)	0	0	(49.164)	(143.076)	0	0	(143.076)
Handbært fé í ársbyrjun	270.634	0	0	270.634	1.924.557	0	0	1.924.557
Handbært fé í árslok	<u>714.153</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>714.153</u>	<u>270.634</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>270.634</u>

Report of the Board of Directors

The role of the Pension Fund

The Fund has been active for 45 years, established on 26. September 1974. The General Pension Fund is a pension fund intended for all employees and self-employed persons who do not have a collective agreement with other pension funds. The Fund can therefore be a good option for those who can choose their pension fund. The Fund is based on mandatory and private contributions. It is an independent pension fund that does not work in conjunction with a union.

The annual accounts have been prepared in accordance with the Rules on Annual Accounts of Pension Funds no. 335/2015. The same accounting principles apply to the financial statements as in the previous year.

Return

The Fund comprises two divisions, a mandatory pension division and a private pension division. The net asset value of the mandatory division amounted to ISK 159,407 million at the end of 2018, an increase of 5.7% or ISK 8,586 million from the previous year. Net nominal return for the year 2018 was 5.5%, compared to 7.2% the year before. Net real return was 2.2%, compared with 5.3% the previous year. The five year average real rate of return was 4.1%, the ten year average real rate of return was 4.4% and the twenty year average real rate of return was 4.2%.

Number of pensioners and pension payments

The mandatory division's pension disbursements amounted to ISK 4,574 million, an increase of 9.6% from the previous year. The number of pensioners totaled 15,576 at the end of the year, having been 14,700 at the end of the previous year, an increase of 5.9%. A total of 79.1% of the Fund's pension payout was old age pensions or ISK 3,617 million.

Number of fund members, wage earners and premiums

In total, 2,302 companies paid premiums to the fund, an increase of 3% from the previous year. Total contributions paid for 13,479 persons amounted to ISK 4,812 million. This is an increase of 12.5% from the previous year. Fund members at the end of 2018 totaled 141,518.

Actuarial position

The Fund's actuarial position shows that the total liabilities exceed the total assets by 1.3% at the end of 2018. The position is slightly worse than the previous year but it is well within all limits set by laws and regulations.

Private pension division

Net assets of the private pension division amounted to ISK 2,657 million and increased by ISK 163 million. Payout from the private pension division totaled ISK 97 million in 2018. The Fund's private pension division is divided into Söfnunarleið I, which invests in deposits and short term bonds, with a net nominal rate of return of 4.9% and a net real rate of return of 1.6% and Söfnunarleið II, which is a mix of securities with a net nominal rate of return of 6.2% and net real rate of return of 2.8%.

Governance

The Fund emphasizes good governance, thoroughly considering the principles of administrative law. Board members and employees should make decisions in accordance with their conviction, current laws and regulations with the interests of fund members as guiding principles, yet ensuring that the decision promotes the purpose and activities of the Fund. With the statement of the board, the Fund provides fund members, premium payers, supervisors, authorities, employees and other stakeholders with information about the Fund's governance. The statement is also intended to support good governance practices within the fund, thus promoting sound operations. The statement is based on the laws and regulations which apply at the time of the approval of the annual accounts by the board and the managing director. In particular, Act no. 129/1997, Act no. 155/1998, the provisions of the Fund's Articles of Association, Rules of the Financial Supervisory Authority no. 335/2015 on Annual Accounts and the general guidelines on corporate governance issued by the Icelandic Chamber of Commerce, Nasdaq OMX and the Confederation of Icelandic Employers. The statement is a part of this annual report and is presented here in its entirety.

The General Pension Fund's board confirms the annual accounts of the Pension Fund for the period 1. January to 31. December 2018 with its signature.

Reykjavik, 19. March 2019

Guðmundur Árnason, Chairman

Hrafn Magnússon, Vice Chairman

Einar Sveinbjörnsson

Svana Helen Björnsdóttir

Adalbjörg Luthersdóttir

Reynir Þorsteinsson

Þórunn H. Sveinbjörnsdóttir

Sigurbjörn Sigurbjörnsson
Managing Director

Independent Auditor's Report

All numbers in thousands of ISK

To the Board of Directors and Members of SL lífeyrissjóður

Opinion

We have audited the financial statements of SL lífeyrissjóður, which comprise the balance sheet as at December 31, 2018, the statement of changes in net assets for pension payments, statement of cash flow and statement of actuarial position for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies.

In our opinion, the accompanying financial statements give a true and fair view of the financial position of the Fund as at December 31, 2018, and its financial performance and its cash flows for the year then ended, in accordance with rules on annual accounts of pension funds.

Basis for Opinion

We conducted our audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs). Our responsibilities are further described in the Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements section of our report. We are independent of the Fund in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code) together with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Iceland, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Responsibilities of Managing Director and Board of Directors for the Financial Statements

The Board of Directors and the Managing Director are responsible for the preparation and fair presentation of the financial statements in accordance with the rules on annual accounts of pension funds and for such internal control as they determine is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, the Board of Directors and Managing Director are responsible for assessing the Fund's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless management either intends to liquidate the Fund or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

The Board of Directors are responsible for overseeing the Fund's financial reporting process.

Auditor's Responsibilities for the Audit of the Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs) will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

As part of an audit in accordance with the International Standards on Auditing (ISAs), we exercise professional judgment and maintain professional skepticism throughout the audit. We also:

- * Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal control.
- * Obtain an understanding of internal control relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Fund's internal control.
- * Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management.
- * Conclude on the appropriateness of management's use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Fund's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditor's report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditor's report. However, future events or conditions may cause the Fund to cease to continue as a going concern.
- * Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.

We communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that we identify during our audit.

Report on the Board of Directors report

Pursuant to the legal requirements of Article 104, Paragraph 2 of the Icelandic Financial Statement Act no. 3/2006, we confirm that, to the best of our knowledge, the report of the Board of Directors accompanying the financial statements includes the information required by the Icelandic Financial Statement Act if not disclosed elsewhere in the financial statements.

Reykjavík, 19 March 2019

Arni Snæbjörnsson
State Authorized Public Accountant

Ernst & Young ehf.
Borgartúni 30
105 Reykjavík

Statement of Changes in Net Assets for Pension Payments

All numbers in thousands of ISK

Premiums	2018	2017
Members	1.505.326	1.413.805
Employers	3.496.177	3.028.676
Transfer of rights and repayments	(64.451)	(73.291)
	<u>4.937.052</u>	<u>4.369.190</u>
Special supplementary contributions	66.522	79.786
	<u>5.003.574</u>	<u>4.448.976</u>
Pensions		
Total amount of pensions	4.670.117	4.280.934
Contribution to Rehabilitation Fund	38.706	29.981
Direct expenses from disability pensions	8.447	7.010
	<u>4.717.270</u>	<u>4.317.925</u>
Net investment income		
Net income from holdings in companies and funds	2.271.433	5.365.434
Net income from bonds	6.389.624	4.948.610
Interest income from bank deposits	79.628	88.380
Interest income from cash equivalents	32.872	45.254
Interest income from premiums and other claims	114.266	123.666
Other investment income	2.109	58.037
Investment expenses	(45.357)	(61.190)
	<u>8.844.575</u>	<u>10.568.191</u>
Operating expenses		
Office and management expenses	382.121	346.536
	<u>382.121</u>	<u>346.536</u>
Increase in net assets	8.748.758	10.352.706
Net assets from previous year-end	153.316.143	142.963.437
Net assets for pension payments at year-end	<u>162.064.901</u>	<u>153.316.143</u>

Balance Sheet as of December 31, 2018

All numbers in thousands of ISK

	2018	2017
Investments		
Holdings in companies and funds	59.794.561	57.775.029
Bonds	99.742.272	92.228.674
Bank deposits	711.165	1.897.481
	<u>160.247.998</u>	<u>151.901.184</u>
Claims		
Claims on employers	961.040	996.732
Other claims	35.519	34.414
	<u>996.559</u>	<u>1.031.146</u>
Other assets		
Fixed assets	150.594	147.955
	<u>150.594</u>	<u>147.955</u>
Cash equivalents	<u>714.153</u>	<u>270.634</u>
Total assets	<u>162.109.304</u>	<u>153.350.919</u>
Liabilities		
Other liabilities	44.403	34.776
Total liabilities	<u>44.403</u>	<u>34.776</u>
Net assets for pension payments at year end	<u>162.064.901</u>	<u>153.316.143</u>

Statement of Cash Flows 2018

All numbers in thousands of ISK

Inflow	2018	2017
Premiums	5.039.226	4.302.212
Paid interest income on cash equivalents and claims	148.327	158.317
Other inflow	11.777	1.233
	<u>5.199.330</u>	<u>4.461.762</u>
Outflow		
Pensions	4.717.270	4.317.925
Operating expenses	379.064	337.371
Investment in operating assets	5.697	4.107
Other outflow	80.722	56.325
	<u>5.182.753</u>	<u>4.715.728</u>
New disposable resources for investments	<u>16.577</u>	<u>(253.966)</u>
Investment transactions		
Received income from holdings in companies and funds	239.319	259.603
Investments in holdings in companies and funds	(8.777.047)	(13.668.546)
Sold holdings in companies and funds	8.900.606	11.903.231
Installments on bond principals and interest	11.982.675	9.989.105
Purchased bonds	(14.177.780)	(14.145.571)
Sold bonds	1.122.017	4.388.609
New bank deposits	873.217	16.688
Repayment of bank deposits	313.099	0
	<u>476.106</u>	<u>(1.256.881)</u>
Increase (decrease) in cash equivalents	492.683	(1.510.847)
Exchange rate difference on cash equivalents	(49.164)	(143.076)
Cash equivalents at beginning of year	270.634	1.924.557
Cash equivalents at year-end	<u>714.153</u>	<u>270.634</u>

Financial Indicators

Mutual division

Return	2018	2017	2016	2015	2014
Net nominal rate of return	5,5%	7,2%	1,9%	8,8%	7,8%
Net real rate of return	2,2%	5,3%	-0,2%	6,6%	6,7%
Average net real rate of return last 5 years	4,1%	4,9%	5,3%	5,9%	5,3%
Average net real rate of return last 10 years	4,4%	2,8%	2,3%	3,2%	3,8%
Average net real rate of return last 20 years	4,2%	4,4%	4,6%	4,9%	5,0%

Liabilities

Net assets in excess of total liabilities	-1,3%	-0,8%	-3,0%	2,6%	-0,4%
Net assets in excess of accrued liabilities	-1,7%	-0,6%	-1,6%	4,6%	0,8%

Investment securities

Listed holdings in companies and funds	29,4%	31,1%	28,9%	27,7%	22,2%
Listed bonds	61,2%	60,1%	61,2%	61,8%	64,4%
Unlisted holdings in companies and funds	8,7%	7,3%	7,2%	8,4%	11,6%
Unlisted bonds	0,3%	1,1%	1,3%	2,0%	1,7%
Derivatives	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bank deposits	0,4%	0,4%	1,4%	0,1%	0,1%
Investments in real estate	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Other investments	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Assets in ISK	71,7%	73,4%	78,9%	78,9%	79,2%
Assets in foreign currencies	28,3%	26,6%	21,1%	21,1%	20,8%

Members and pensioners

Number of active fund members	6.564	6.532	6.571	6.510	6.637
Number of fund members at year end	141.518	139.350	136.783	134.871	132.819
Number of pensioners	15.576	14.700	13.908	12.806	11.688

Specification of paid pensions:

Old-age pension	79,1%	78,2%	77,6%	76,8%	76,8%
Disability pension	11,8%	12,2%	12,5%	12,9%	12,4%
Pension to surviving spouse	8,8%	9,2%	9,5%	9,9%	10,4%
Surviving children pension	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,0%
Pensions as percentage of premiums	93,7%	95,8%	100,8%	101,0%	97,1%

Amounts at fixed prices (in millions of Icelandic króna)

Total premiums	4.973	4.529	4.009	3.703	3.514
Total pensions	4.662	4.337	4.043	3.739	3.413
Total net investment income	8.871	10.986	3.034	11.825	10.269
Total operating expenses	383	354	321	314	302
Increase in net assets for pension payments	8.751	10.643	3.695	11.423	10.028

Financial Indicators

Operating expences	2018	2017	2016	2015	2014
Operating expenses as percentage of premiums	7,7%	7,8%	8,0%	8,5%	8,6%
Net investment income as % of average asset position	5,1%	7,3%	2,1%	8,3%	7,7%
Operating expenses as % of average asset position....	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Staff (full-time equivalent position)	13,9	13,8	13,2	13,8	13,5

Private Pension - Söfnunarleið II Securities division

Net nominal rate of return	6,2%	8,2%	1,5%	12,1%	3,6%
Net real rate of return	2,8%	6,3%	-0,6%	9,9%	2,5%
Average net real rate of return last 5 years	4,2%	4,3%	4,1%	5,6%	5,0%
Number of active fund members	142	134	121	115	120
Number of fund members at year end	5.607	5.589	5.572	5.548	5.538
Number of pensioners	40	5	27	28	27

Private Pension - Söfnunarleið I Deposit division

Net nominal rate of return	4,9%	4,0%	4,1%	3,6%	3,4%
Net real rate of return	1,6%	2,2%	2,0%	1,6%	2,4%
Average net real rate of return last 5 years	2,0%	2,0%	1,9%	1,6%	4,9%
Number of active fund members	170	170	208	147	124
Number of fund members at year end	1.422	1.395	1.280	1.197	1.173
Number of pensioners	67	20	132	44	56

